

Prop. 55 L

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om særavgifter (særavgiftsloven)

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 55 L

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om særavgifter (særavgiftsloven)

Innhold

1	Lovforslaget	5	10	Tekniske kontra materielle endringer	24
2	Bakgrunnen for lovforslaget	7	11	Bruken av betegnelser	26
3	Skatter og avgifter	8	11.1	Innledning	26
3.1	Direkte og indirekte skatter	8	11.2	Særaggift	26
3.2	Særaggifter	8	11.3	Særagiftsområdet	26
3.3	Sektoravgifter og gebyrer	9	11.4	Registrering i Særagiftsregisteret	27
4	Gjeldende regelstruktur	10	11.5	Avgiftsplikt og avgiftspliktig	28
4.1	Stortingets avgiftsvedtak	10	11.6	Fritak, unntak og tilskudd	29
4.2	Særagiftslover	10	11.6.1	Generelt	29
4.3	Særagiftsforskrifter	11	11.6.2	Fritak for dokumentavgift og omregistreringsavgift i andre lover	29
5	Annet regelverk av betydning for særagiftene	12	12	Dispensasjon	30
5.1	Forvaltningsloven, skatteforvaltningsloven og skattebetalingsloven	12	12.1	Gjeldende rett	30
5.2	Tollavgiftsloven og vareførselsloven	12	12.2	Generelle dispensasjoner	30
5.3	Andre lover	12	12.3	Dispensasjon i enkelttilfeller	30
5.4	EØS-avtalen	12	12.4	Ordlyden i dispensasjonsbestemmelsen	31
6	Regelstruktur i andre land	14	12.5	Oppheve tidligere gitte dispensasjoner?	31
6.1	Innledning	14	13	Særaggift ved innførsel av varer	32
6.2	Sverige	14	13.1	Innledning	32
6.3	Danmark	14	13.2	Når avgift skal beregnes	32
6.4	Finland	14	13.3	Hvem er avgiftspliktig	33
6.5	Storbritannia	14	13.4	Avgiftsfritak for varer som er unntatt fra deklarasjonsplikt mv. ...	34
6.6	EU	15	14	Opplysningsplikt, regnskap og kontroll	35
7	Høringen	16	15	Økonomiske og administrative konsekvenser av lovforslaget	37
8	Avgifter som omfattes av lovforslaget	19	16	Merknader til de enkelte paragrafene i lovforslaget	38
9	Lovtekniske spørsmål	20	16.1	Kapittel 1 Innledende bestemmelser	38
9.1	Innledning	20	16.2	Kapittel 2 Fellesbestemmelser om særagifter på varer	40
9.2	Antall særagiftslover	20	16.3	Kapittel 3 Avgift på tobakk mv.	43
9.3	Fordeling av reglene mellom stortingsvedtak, lov og forskrift	20	16.4	Kapittel 4 Avgift på alkohol	43
9.3.1	Innledning	20	16.5	Kapittel 5 Avgifter på drikkevareemballasje	44
9.3.2	Fordeling mellom stortingsvedtak og lov	20	16.6	Kapittel 6 Avgift på sukker mv.	45
9.3.3	Fordeling mellom lov og forskrift	21			
9.4	Kapittel- og paragrafinndeling	22			
9.5	Lovspråk	23			
9.6	Forskriftsfullmakter	23			

16.7	Kapittel 7 Veibruksavgift på drivstoff	46	16.19	Kapittel 19 Avgift på oppdrettsfisk	54
16.8	Kapittel 8 Svovelavgift	47	16.20	Kapittel 20 Avgift på viltlevende marine ressurser	55
16.9	Kapittel 9 Avgift på smøreolje	48	16.21	Kapittel 21 Dokumentavgift	56
16.10	Kapittel 10 Avgift på HFK og PFK	48	16.22	Kapittel 22 Engangsavgift på motorvogner mv.	58
16.11	Kapittel 11 Avgift på SF ₆	49	16.23	Kapittel 23 Omregistrerings- avgift	59
16.12	Kapittel 12 CO ₂ -avgift på mineralske produkter	49	16.24	Kapittel 24 Avgift på tunge kjøretøy	60
16.13	Kapittel 13 CO ₂ -avgift i petroleumsvirksomheten	50	16.25	Kapittel 25 Avgift på trafikkfor- sikringer	61
16.14	Kapittel 14 Avgift på avfallsforbrenning	50	16.26	Sluttbestemmelser	62
16.15	Kapittel 15 Flypassasjeravgift	51		Forslag til lov om særavgifter	
16.16	Kapittel 16 Avgift på NO _x	51		(særavgiftsloven)	69
16.17	Kapittel 17 Avgift på elektrisk kraft	53			
16.18	Kapittel 18 Avgift på vindkraft	54			

Prop. 55 L

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om særavgifter (særavgiftsloven)

*Tilråding fra Finansdepartementet 27. mars 2026,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Lovforslaget

Finansdepartementet legger med dette fram forslag til lov om særavgifter.

Loven skal erstatte lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter (særavgiftsloven), lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter (motorkjøretøy- og båtavgiftsloven) og lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift (dokumentavgiftsloven).

Lovforslaget gjelder alle særavgifter som reguleres av disse lovene, blant annet avgift på alkohol, CO₂-avgift på mineralske produkter, avgift på elektrisk kraft, veibruksavgift på drivstoff, engangsavgift på motorvogner og dokumentavgift. Særavgifter som forvaltes av andre departementer, omfattes ikke av lovforslaget. Sektoravgifter og gebyrer anses ikke som særavgifter og omfattes heller ikke.

De gjeldende særavgiftslovene er korte fullmaktslover. Store deler av særavgiftsregelverket er dermed fastsatt i forskrift – bortsett fra avgiftsfritakene som er fastsatt i Stortingets avgiftsvedtak. Det foreslås at hovedregler og andre sentrale regler om særavgifter fastsettes i loven. Dette er regler om hva som omfattes av avgiftsplikten, når avgiften skal beregnes og hvem som skal beregne

den. Videre foreslås at avgiftsfritakene overføres fra Stortingets avgiftsvedtak til loven.

Lovforslaget inneholder 26 kapitler. Første og siste kapittel gjelder for alle særavgiftene. For å unngå gjentakelser foreslås det at de regler som gjelder for alle særavgifter på varer, tas inn i ett felles kapittel (kapittel 2). Deretter følger ett kapittel for hver vareavgift (kapitlene 3 til 12). De øvrige særavgiftene reguleres i kapitlene 13 til 25.

Lovforslaget er relativt kortfattet og har en rekke forskriftsfullmakter. De mer detaljerte og tekniske bestemmelsene om særavgiftene vil bli fastsatt i forskrift.

Lovforslaget er en teknisk revisjon og er i all hovedsak uten materielle endringer. Den tekniske revisjonen går blant annet ut på å

- regulere alle særavgiftene i én lov
- løfte sentrale særavgiftsregler fra forskrift til lov
- flytte fritakene fra Stortingets avgiftsvedtak til lov
- samordne materielle regler og språkbruk
- kodifisere forvaltningspraksis
- modernisere og forenkle lovspråket
- ta ut foreldede og uaktuelle bestemmelser.

Proposisjonen inneholder kun forslag til ny særavgiftslov. Forslag til nye stortingsvedtak om særavgifter vil bli fremmet i regjeringens skatte- og avgiftsproposisjon for 2027.

Lovforslaget forutsetter en revisjon av gjeldende forskrifter om særavgifter. Det arbeides med sikte på å sende forslag til forskrift til særavgiftsloven på høring etter framleggelsen av denne proposisjonen.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

Vanlig regelstruktur innebærer at hovedregler fastsettes i lov, de mer detaljerte bestemmelsene i forskrift. På skatte- og avgiftsområdet må man i tillegg forholde seg til en tredje formell rettskilde – Stortingets avgiftsvedtak. Det kan variere i hvor stor grad brukerne er kjent med denne rettskilden. Stortingsvedtakene om særavgifter er relativt omfattende og inneholder bestemmelser som i stor utstrekning gjentas likelydende hvert år. Dette er bestemmelser som i stor grad er egnet for lovregulering.

Gjeldende særavgiftslover er gamle, fra henholdsvis 1933 (særavgiftsloven), 1959 (motorkjøretøy- og båtavgiftsloven) og 1975 (dokumentavgiftsloven). Lovene er gjennomgående korte fullmaktslover med få materielle bestemmelser. Bortsett fra bestemmelsene i Stortingets avgiftsvedtak, er dermed særavgiftsregelverket i hovedsak fastsatt i forskrift. Dette gjelder også sentrale materielle særavgiftsregler. Også dette er bestemmelser som i stor grad er egnet for lovregulering.

Særavgiftsregelverket har utviklet seg over tid, blant annet ved at det er innført nye avgifter og gamle er opphevet. Det er ikke tidligere foretatt en samlet vurdering av hele særavgiftsregelverket, verken av struktur, språk eller materielle

regler. De siste tiårene har store deler av skatte- og avgiftslovgivningen blitt revidert. Det begynte med skatteloven av 1999, jf. NOU 1992: 32 *Bedre struktur i lovverket* hvor det ble påpekt at en struktur med tre lover – én om skattegrunnlaget, én om innkreving og én om ligningsforvaltningen – ville være en god løsning. Deretter kom skattebetalingsloven av 2005, merverdiavgiftsloven av 2009, skatteforvaltningsloven av 2016, lovene om tollavgift og vareførsel i 2022 og innkrevingsloven i 2025. Særavgiftsregelverket er ett av de siste større områdene som gjenstår å revidere.

Et hovedformål med forslaget til ny særavgiftslov er å få en mest mulig samordnet og ensartet regulering av alle særavgifter som hører inn under Finansdepartementets ansvarsområde. Videre er det et sentralt mål at lovgivningen om særavgifter får en enkel og oversiktlig form, slik at den blir lettere tilgjengelig og brukervennlig, både for beslutningstakere, avgiftsmyndigheter, avgiftspliktige, domstoler, privatpersoner og andre. En modernisering og harmonisering av reglene for de ulike særavgiftene, bidrar til det. Et nytt og revidert regelverk vil også gi bedre rettsikkerhet og økt effektivitet for de som skal bruke og forvalte regelverket.

3 Skatter og avgifter

3.1 Direkte og indirekte skatter

Med skatter menes pliktige ytelser fra personer og virksomheter til stat og kommune uten en konkret motytelse. Særavgifter omfattes av denne definisjonen. Særavgiftene har som formål å skaffe staten inntekter (proveny), men kan også ha andre formål om å påvirke adferd, for eksempel for å fremme helse eller miljø.

Det følger av Grunnloven § 75 bokstav a at skatter, avgifter, toll og andre offentlige byrder, må vedtas av Stortinget for ett år av gangen. Dette gjelder også særavgiftene.

Skatter kan være direkte eller indirekte. Med direkte skatter menes skatter der det er forutsatt at den som ilegges skatten, også er den som skal bære den. Indirekte skatter derimot, veltes normalt helt eller delvis over fra den skattepliktige til neste ledd i omsetningskjeden. Særavgifter anses i utgangspunktet som indirekte skatter. Enkelte særavgifter kan imidlertid ligne mer på direkte skatter, for eksempel avgiften på utslipp av NO_x, der avgiftsplikten er lagt direkte på den som står for utslippet. Særavgifter som er knyttet til å eie eller endre eierforhold til bestemte varer og fast eiendom, for eksempel vektårsavgift, omregistreringsavgift og dokumentavgift, har også likhetstrekk med direkte skatter.

3.2 Særavgifter

Særavgift er en samlebetegnelse på avgifter på nærmere bestemte varer, tjenester og handlinger mv. som vedtas av Stortinget i samsvar med Grunnloven § 75 bokstav a. De fleste særavgiftene forvaltes av Finansdepartementet og underliggende etat (Skatteetaten) og reguleres av lover under Finansdepartementets ansvarsområde. Enkelte særavgifter forvaltes av andre departementer og reguleres av lover under deres ansvarsområder. Dette gjelder frekvens- og nummeravgift, inntekter ved tildeling av tillatelser, miljøavgift på plantevernmidler, årsavgift knyttet til mineraler og avgift på undersjøisk utnyttelse mv. av kalkstein.

Særavgiftene går inn i statskassen uten noen form for øremerking. Dette i motsetning til sektoravgifter og gebyrer, se punkt 3.3.

Særavgiftene gjelder nærmere bestemte varer, tjenester og handlinger. Særavgiftene skiller seg med dette fra merverdiavgiften, som er en generell avgift på alle varer og tjenester. Særavgiftene skiller seg også fra merverdiavgiften ved at de oppkreves i kun ett ledd, mens merverdiavgiften oppkreves i alle ledd i omsetningskjeden fram til forbruker.

Hovedregelen i skatteforvaltningsloven er at skatter og avgifter egenfastsettes. Dette gjelder også særavgiftene. Dette innebærer at den avgiftspliktige selv må fastsette avgiftsgrunnlaget og beregne avgiften, se skatteforvaltningsloven §§ 9-1 og 9-2. Dette gjelder imidlertid ikke engangsavgiften på motorvogner, omregistreringsavgiften, vektårsavgiften og dokumentavgiften. Disse avgiftene myndighetsfastsettes, det vil si at det er skattemyndighetene som fastsetter avgiftsgrunnlaget og beregner avgiften.

Flere særavgifter er lagt på en vare, for eksempel alkohol, tobakk, sukker og mineralske produkter. Disse avgiftene betegnes som vareavgifter. Avgiftene skal beregnes ved innførsel og innenlandsk produksjon, og det gis fritak ved utførsel. Dette er i samsvar med det alminnelige destinasjonsprinsippet, det vil si at avgiftene skal betales i det landet hvor den avgiftspliktige varen forbrukes eller anvendes.

De senere år har flere fiskale vareavgifter blitt opphevet. Samtidig er det innført en rekke nye klima- og miljøbegrunnede avgifter. Eksempler på opphevede avgifter er avgiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer. Eksempler på nye klima- og miljøbegrunnede vareavgifter er avgiftene på HFK/PFK og SF₆. I tillegg er det innført nye klima- og miljøbegrunnede avgifter som er utformet på andre måter enn vareavgiftene. For eksempel er avgiftene på NO_x og avfallsforbrenning knyttet til henholdsvis utslipp av NO_x og forbrenning av avfall. De klima- og miljøbegrunnede avgiftene skal blant annet bidra til å oppfylle Norges internasjonale forpliktelser til å redusere utslipp.

Særavgiftene er av svært ulik karakter. I tillegg til de nevnte vare- og miljøavgiftene, er det særavgifter på bestemte tjenester, som flypassasjeravgiften og trafikksikringsavgiften. Andre avgifter er knyttet til registrering i et offentlig register, som dokumentavgiften og engangsgifta på motorvogner. Særavgifter kan også være knyttet til andre forhold, som for eksempel levering eller produksjon av kraft, produksjon av oppdrettsfisk, høsting av viltlevende marine ressurser mv.

De enkelte særavgiftene og forslag til avgifts- endringer for påfølgende år, presenteres som hovedregel i regjeringens årlige skatte- og avgifts- proposisjon. Stortingets avgiftsvedtak kunngjøres på Lovdata.

3.3 Sektoravgifter og gebyrer

Sektoravgifter og gebyrer anses ikke som skatter og faller utenfor Grunnloven § 75 bokstav a.

Med gebyr menes betaling for en klart definert offentlig ytelse eller myndighetshandling som utføres overfor betaleren. Betegnelsen gebyr brukes også i privatrettslig sammenheng.

Sektoravgifter er avgifter som med hjemmel i lov blir fastsatt og forvaltet av et fagdepartement. Sektoravgifter skal finansiere fellestiltak overfor en næring eller sektor. Sektoravgifter skiller seg fra gebyrer ved at betalingen ikke har en direkte sammenheng med levering av en tjeneste, og ved at det kan være flere som betaler for tjenesten enn de som mottar den. Sektoravgifter avgrenses til den sektoren eller næringen som drar nytte av tjenesten, for eksempel til enhetene innenfor et tilsynsområde.

Gebyrer og sektoravgifter skal ikke overstige kostnadene ved det de skal finansiere. Finansdepartementet har utarbeidet bestemmelser for statlig gebyr- og avgiftsfinansiering, jf. rundskriv R-112/2015.

4 Gjeldende regelstruktur

4.1 Stortingets avgiftsvedtak

Særavgiftene vedtas av Stortinget i plenum for ett år av gangen, jf. Grunnloven § 75 bokstav a. I utgangspunktet fatter Stortinget ett vedtak for hver særavgift.

Særavgiftsvedtakene viser til den tilknyttede loven slik at loven i realiteten anses som en del av vedtaket. Loven kommer dermed ikke til anvendelse med mindre Stortinget har vedtatt avgiften.

Gjennomgående har gjeldende stortingsvedtak regler om hva det skal beregnes avgift av, avgiftssats og avgiftsfritak. Alle vedtakene gir departementet fullmakt til å gi forskrift om omfanget av avgiftsplikten, avgiftsgrunnlaget, vilkår for avgiftsfritak mv. Vedtakene bestemmer videre at departementet avgjør spørsmål om omfanget av avgiftsplikten i tvilstilfeller. Bortsett fra for dokumentavgiften, har alle vedtakene også en bestemmelse om at det i enkelttilfeller kan fritas for avgift (dispenseres).

4.2 Særavgiftslover

Særavgiftsloven av 1933 er en fullmaktslov som i dag kun består av to paragrafer pluss ikrafttredelsesbestemmelsen. Loven lyder:

§ 1

Når Stortinget med henvisning til denne loven vedtar særavgifter til statskassen som ikke omhandles i andre lover, fastsetter departementet nærmere bestemmelser om beregning og kontroll. Gjelder særavgiften etanol til teknisk bruk, fastsetter departementet forskrifter om forbud, produksjon, innførsel, utførsel og omsetning.

§§ 2-4 (opphevet)

§ 5

Avgiften svares etter de regler som gjelder på det tidspunkt avgiftsplikten oppstår.

Er det ved avgiftspåleggets ikrafttreden inngått kontrakt om leveranse, plikter mottageren å betale et tillegg motsvarende avgiften medmindre det godt-

gjøres at det ved prisansettelsen har vært tatt hensyn til avgiften.

§§ 5a-7 (opphevet)

§ 8

Denne lov trer i kraft straks.

Den sentrale bestemmelsen er § 1, som gir departementet fullmakt til å fastsette bestemmelser om beregning og kontroll når Stortinget med henvisning til loven vedtar avgifter. Videre fastsetter § 5 at avgiften skal beregnes etter de regler som gjelder på det tidspunkt avgiftsplikten oppstår, og at den avgiftspliktige kan velte over på mottakeren eventuelle avgiftsøkninger som finner sted mellom kontraktsinngåelse og levering.

Tidligere hadde loven også regler om straff, tilleggsavgift, oppkreving, taushetsplikt og avgift ved urettmessig bruk av merket mineralolje. Disse bestemmelsene ble overført til skattebetalingsloven og skatteforvaltningsloven i henholdsvis 2005 og 2016.

Også motorkjøretøy- og båtavgiftsloven av 1959 er i første rekke en fullmaktslov. Loven består av seks paragrafer som gir departementet fullmakter til å gi regler om blant annet ansvar for avgift, beregning og kontroll. Loven gjelder i dag for engangsavgift på motorvogner, omregistreringsavgift og vektårsavgift. Loven har vært knyttet til avgifter som er opphevet, uten at loven har blitt oppdatert. Loven har dermed flere bestemmelser som ikke lenger er aktuelle.

Loven hadde tidligere bestemmelser om oppgave- og opplysningsplikt, straff, tilleggsavgift, renter og stansing av bruk av kjøretøy ved manglende betaling av avgift. Disse reglene er overført til skattebetalingsloven og skatteforvaltningsloven.

Dokumentavgiftsloven av 1975 avløste den tidligere lovgivningen om avgift på stempling av dokumenter (stempelavgift). Lovens kapittel III om sluttседler ved overføring av aksjer gjelder fortsatt, men kommer ikke til anvendelse siden Stortinget ikke har fattet vedtak om avgift ved slik overføring. Kapittel IV om firmameldinger og

kapittel V om valutalisenser ved overføring av rettigheter i fast eiendom i utlandet, er opphevet. Loven er dermed i dag kun relevant for det som reguleres i kapittel II, dokumenter som gjelder rettigheter i fast eiendom.

Loven § 2 har en omfattende forskriftsfullmakt som forutsetter at bestemmelser om beregning, oppkreving og kontroll skal gis i forskrift. Loven fastsetter flere avgiftsfritak og har også en dispensasjonsbestemmelse. For andre særavgifter er dette bestemmelser som står i stortingsvedtaket. Loven har også bestemmelser om ansvar for avgift (§ 6) og avgiftsberegning (§ 7). For de øvrige særavgiftene reguleres avgiftsberegningen stort sett i forskrift.

Dokumentavgiftsloven har bestemmelser om tilleggssavgift, tvangsgrunnlag og straff, jf. punkt 5.1 om forholdet til skatteforvaltningsloven og skattebetalingsloven. Slike bestemmelser finnes ikke i de andre særavgiftslovene.

4.3 Særavgiftsforskrifter

Gjeldende særavgiftsforskrifter er hjemlet i de ulike særavgiftslovene, samt Stortingets avgiftsvedtak.

Særavgiftsforskriften er hjemlet i særavgiftsloven. Da forskriften ble vedtatt i 2001, erstattet den nærmere 30 forskrifter. Forskriften innebar en vesentlig regelforenkling, blant annet ved at regler ble samlet og harmonisert. Forskriften regulerte opprinnelig kun vareavgiftene. Forskriften er senere blitt utvidet til å omfatte andre typer særav-

gifter, uten at det er foretatt en helhetlig gjennomgang og oppdatering av forskriften.

Særavgiftsforskriften har et innledende og et avsluttende kapittel med regler som gjelder for alle særavgiftene som er omfattet av forskriften, blant annet om når avgiftsplikten oppstår, registrering og regnskap. Videre har forskriften ett kapittel med særskilte bestemmelser for de enkelte avgiftene, med underkapitler for hver avgift. Underkapitlene har bestemmelser om blant annet saklig virkeområde (avgiftspliktens omfang), avgiftsfritak og avgiftsberegning. Forskriften har også ett kapittel om avgiftsfritak som gjelder for flere avgifter. Forskriften er hjemmel for Skattedirektoratets forskrift om godkjenning av denaturering av teknisk etanol og etanolholdige preparater.

Motorkjøretøy- og båtavgiftsloven er hjemmelslov for seks forskrifter. Det er fastsatt én forskrift for hver avgift som er knyttet til loven (engangsavgift på motorvogn, omregistreringsavgift og vektårsavgift). Motorkjøretøy- og båtavgiftsloven er hjemmelslov også for forskrift om midlertidig bruk av utenlandsregistrert motorvogn i Norge og forskrift om endring av motorvogners avgiftsmessige status. Forskrift om årsavgift på motorvogn er også hjemlet i loven, men er ikke aktuell siden avgiften er avviklet.

Dokumentavgiftsforskriften er hjemlet i dokumentavgiftsloven. Loven har flere materielle bestemmelser enn de andre særavgiftslovene, noe som medfører at dokumentavgiftsforskriften har færre materielle bestemmelser enn de andre særavgiftsforskriftene.

5 Annet regelverk av betydning for særavgiftene

5.1 Forvaltningsloven, skatteforvaltningsloven og skattebetalingsloven

Forvaltningsloven gjelder virksomhet som drives av forvaltningsorganer når ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov. Som forvaltningsorgan regnes ethvert organ for stat eller kommune, jf. forvaltningsloven § 1. Skatteetatens virksomhet omfattes i utgangspunktet av definisjonen, men etter skatteforvaltningsloven § 1-3 gjelder forvaltningsloven som hovedregel ikke for behandling av saker etter skatteforvaltningsloven.

Skatteforvaltningsloven gjelder blant annet for fastsetting av særavgifter etter særavgiftsloven og motorkjøretøy- og båtavgiftsloven, se skatteforvaltningsloven § 1-1 bokstav h og i. For dokumentavgiften gjelder imidlertid forvaltningsloven, ikke skatteforvaltningsloven. Tilsvarende gjelder skattebetalingsloven for særavgifter etter særavgiftsloven og motorkjøretøy- og båtavgiftsloven, men ikke for dokumentavgiften.

Siden skatteforvaltningsloven og skattebetalingsloven ikke gjelder for dokumentavgiften, har dokumentavgiftsregelverket også bestemmelser om forvaltning og betaling av avgift. Lovforslaget kapittel 21 om dokumentavgift skiller seg med dette fra de øvrige kapitlene i lovforslaget.

5.2 Tollavgiftsloven og vareførselsloven

Tollavgiftsloven og vareførselsloven gjelder ved innførsel av varer. Lovene er dermed i utgangspunktet kun relevante for de særavgiftene som legges på varer (vareavgiftene).

Vareførselsloven har betydning for særavgiftene på flere måter. For det første reguleres selve den fysiske innførselen av særavgiftspliktige varer – som for alle andre varer – av vareførselsloven. For det andre har særavgiftsregelverket enkelte uttrykkelige henvisninger til vareførselsregelverket. Særavgiftsforskriften har også en generell henvisning til tollregelverket, jf. forskriften § 2-6 som fastsetter at bestemmelsene i tollavgiftsloven

og vareførselsloven gjelder så langt de passer og ikke annet er bestemt. Forholdet til tollavgiftsloven og vareførselsloven ved innførsel av varer er nærmere omtalt i kapittel 13.

5.3 Andre lover

Flere særavgifter berører sektorer og lovgivning som hører inn under andre departementers ansvarsområder. Særavgiftsregelverket kan vise til denne lovgivningen, for eksempel slik at avgrensningen av avgiftspliktige produkter, beregningsgrunnlag mv. er knyttet til definisjoner eller bestemmelser i sektorlovgivningen. Motorvognavgiftenes inndeling av avgiftspliktige kjøretøy og beregningsgrunnlag, bygger for eksempel i stor grad på veimyndighetenes regelverk.

Fritak og reduserte satser kan også være betinget av oppfyllelse av vilkår gitt i annen lovgivning. Et eksempel er fritaket for CO₂-avgift for kvotepiktige virksomheter som er knyttet til klimakvotemyndighetenes regelverk. Et annet er fritak for miljøavgift på drikkevareemballasje som er knyttet til returandel fastsatt av Miljødirektoratet.

Alkoholoven regulerer tilvirkning, innførsel og omsetning av alkoholholdig drikk. Før alkoholoven kom i 1990, sto deler av denne reguleringen i alkoholavgiftsregelverket. I motsetning til alkoholoven omfatter avgiften på alkohol også etanol til teknisk bruk. Reglene om tilvirkning og omsetning av etanol til teknisk bruk ble derfor videreført som en del av særavgiftslovgivningen. Særavgiftsforskriften kapittel 3-3 har dermed blant annet bestemmelser om tillatelser til salg og kjøp av ren og denaturert alkohol, aldersgrenser, transport, bruk og omsetning. Disse reglene foreslås videreført i særavgiftsregelverket inntil videre, se forskriftsfullmakten i lovforslaget § 4-1 tredje ledd.

5.4 EØS-avtalen

EUs felles skatte- og avgiftspolitikkk omfattes ikke av EØS-avtalen, og EFTA-landene står i utgangs-

punktet fritt til å utforme sine skatter og avgifter. Landene kan imidlertid velge å binde seg ensidig til å følge EUs rettsakter. Norge har for eksempel forpliktet seg til å utforme den norske vektårsavgiften i tråd med strukturen og minstesatsene i direktiv 1999/62/EF (eurovignettdirektivet). Dette er så langt det eneste eksemplet på en slik binding på særavgiftsområdet.

EØS-avtalens generelle bestemmelser om de fire friheter og forbudet mot statsstøtte, setter begrensninger for utformingen av de norske skatte- og avgiftsreglene.

Reglene om de fire friheter innebærer at særavgiftene må utformes slik at de ikke virker diskriminerende eller innebærer skjulte handelshindringer på den frie bevegelsen av varer, personer, tjenester og kapital. I motsetning til tollavgifter, er særavgiftene gjennomgående nøytrale i den forstand at innførsel og innenlandsk produksjon behandles likt. Dette utelukker ikke at det kan oppstå situasjoner hvor de norske særavgiftene kan virke diskriminerende. For engangsavgiften har det for eksempel vært flere saker knyttet til import av brukte biler, hvor reglene har blitt endret på grunn av EØS-avtalen.

EØS-avtalen artikkel 61(1) forbyr offentlig støtte som kan vri eller true med å vri konkurranse og påvirke samhandelen mellom EØS-statene. Bestemmelsen omfatter enhver økonomisk fordel som gis gjennom statlige midler, og som selektivt begunstiger enkelte foretak eller produksjon av enkelte varer eller tjenester. Generelle skatte- og avgiftsregler faller som hovedregel utenfor artikkel 61(1), mens ordninger som avviker fra det generelle systemet, for eksempel fritak, reduserte satser eller særskilte lettelser for bestemte foretak eller sektorer, kan omfattes. Et sentralt moment i vurderingen er om lempningen er i tråd med formålet med avgiften eller om den er gitt for å ivareta hensyn som ligger utenfor avgiften.

Enkelte former for statsstøtte anses som forenlig støtte, jf. EØS-avtalen artikkel 61(2) og (3). Dette gjelder blant annet støtte som gis av hensyn til miljøet. Forenlig støtte må i utgangspunktet notifiseres til og godkjennes av EFTAs overvåkingsorgan (ESA) før den gis. Dette er gjort blant annet for fritaket for NO_x-avgift for virksomheter som er omfattet av miljøavtale med staten.

I visse tilfeller kan det i stedet for notifikasjon sendes en forenklet melding til ESA etter den såkalte gruppeunntaksforordningen (General Block Exemption Regulation (GBER, (EU) nr. 651/2014). Forordningen er gjennomført i norsk rett ved forskrift 2. januar 2023 nr. 2 om unntak fra notifikasjonsplikt for offentlig støtte. Sentrale vilkår for å melde inn støtte etter gruppeunntaksforordningen, er at foretaket ikke er i økonomiske vanskeligheter og at foretaket ikke har utestående krav på tilbakebetaling av ulovlig støtte. Disse vilkårene er fastsatt i særavgiftsforskriften § 2-9 andre ledd. Flere støtteordninger innen særavgiftssystemet er meldt til ESA etter gruppeunntaksforordningen, for eksempel redusert avgift på elektrisk kraft til industrien. Særavgiftsforskriften § 2-9 første ledd viser til de paragrafene i forskriften som regulerer ordninger som er meldt til ESA etter gruppeunntaksforordningen og gir med det en oversikt over disse.

Statsstøtteregelveverket er mest praktisk når støtte tildeles etter søknad. Da mottar støttegiver alle relevante opplysninger fra en mulig støttemottaker og vurderer deretter om vilkårene for støtte er oppfylt. Hvis vilkårene er oppfylt, utbetales støtten til støttemottakeren. Avgiftsfritak og reduserte satser er derimot fastsatt direkte i særavgiftsregelverket. Forvaltningen av disse følger saksbehandlingsreglene i skatteforvaltningsloven. Skatteforvaltningsloven bygger i hovedsak på egenfastsettingsmodellen, se punkt 3.2. Det innebærer at den avgiftspliktige selv må fastsette avgiftsgrunnlaget, beregne avgiften og ta stilling til om vilkårene for fritak og reduserte satser er oppfylt. Vurderingen av om vilkårene for støtte er oppfylt, skjer dermed som en integrert del av skattefastsettingen. Disse støtteordningene kan gjelde mange skatte- og avgiftspliktige, og fastsettingsprosedyrene har preg av masseforvaltning.

Støtteprosessloven har egne regler for offentlig støtte som gis gjennom skatte- og avgiftssystemet. Etter loven § 3 skal slike støtteordninger følge saksbehandlingsreglene i skatteforvaltningsloven så langt de passer, men med enkelte justeringer. Se nærmere omtale i Prop. 212 L (2020–2021) *Lov om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven)* kapittel 4.

6 Regelstruktur i andre land

6.1 Innledning

Felles for landene som omtales her, er at særavgiftene vedtas av parlamentet årlig. Den norske løsningen med omfattende stortingsvedtak om særavgifter virker imidlertid ikke å være vanlig i andre land. Landenes parlamenter vedtar rammer for statsbudsjettet, mens de nærmere reglene for de enkelte avgiftene er fastsatt i lov.

Ingen land har én lov som omfatter alle særavgiftene. I enkelte land er det fastsatt forskrifter til lovene. Fordelingen av de materielle reglene mellom lov og forskrift, varierer fra land til land.

6.2 Sverige

Den svenske statsbudsjettprosessen er på mange måter lik den norske. Den største forskjellen er at særavgiftene (punktskattene) vedtas ved lov, ikke plenarvedtak. Den svenske Riksdagen vedtar rammene for statsbudsjettet og lover til gjennomføring av dette. Det er gitt egne særavgiftslover, rundt 20 stykker. Loven er detaljerte og omfattende. I tillegg har regjeringen gitt forskrifter til lovene. For enkelte av avgiftene er det også gitt forskrifter på direktoratsnivå.

6.3 Danmark

I Danmark vedtar Folketinget statsbudsjettet for påfølgende år i lovs form (finansloven). Statsbudsjettet gis kun som et rammebudsjett, med oversikt over inntekter og utgifter, og uten detaljer om særavgiftene.

Særavgifter reguleres av en rekke lover som vedtas av Folketinget. Det er stort sett én lov for hver avgift.

Lov om forbruksavgifter regulerer imidlertid ni avgifter. Loven har kapitler om den enkelte avgift og et kapittel med fellesbestemmelser. Den har blant annet bestemmelser om avgiftens omfang, satser, når avgiftsplikten oppstår, registrering som avgiftspliktig virksomhet, godkjent lager, forfall for avgiften, regnskap, fritak, innrap-

portering av avgiften (skattemelding), kontroll, straff og ansvar for avgiften. Tilhørende forskrifter har bestemmelser om blant annet avgiftsmerker (banderoler), sikkerhetsstillelse, registreringsbevis, krav til det godkjente lageret, definisjon av representant, grensekryssende transport av avgiftspliktige varer og informasjonsutveksling med andre EU-land.

6.4 Finland

Statsbudsjettprosessen i Finland er tilnærmet lik den svenske ved at regjeringen legger fram forslag til statsbudsjett, inkludert et rammeforslag for budsjettet og forslag til særavgiftslover.

Finland har én felles lov for alle særavgiftene (punktskattelagen), samt særskilte lover for de enkelte særavgiftene. Punktskattelagen har regler om blant annet virkeområde, forholdet til tollovgivningen, avgiftsmyndighet og når avgiftsplikten oppstår, i tillegg til fritaksbestemmelser som gjelder alle avgiftene. Loven har flere bestemmelser som i norsk rett står i skatteforvaltnings- og skattebetalingsregelverket, blant annet om forfall, tilleggsskatt, bindende forhåndsuttalelser, bokføring, klagebehandling og straff.

Det er ikke gitt forskrifter som er direkte knyttet til særavgiftslovene, men skattemyndighetene gir ut anvisninger. De ligner årsrundskrivene som Skatteetaten i Norge gir ut om de enkelte særavgiftene.

6.5 Storbritannia

I Storbritannia vedtar parlamentet årlig en Finance Act, som blant annet omfatter særavgifter. Finance Act baserer seg på Finance Bill (budsjettproposisjonen) for budsjettperioden. Finance Act regulerer avgiftsomfang og -satser, og gir fullmakt til skattemyndighetene til å gi nærmere bestemmelser.

Det er gitt lover for de enkelte avgiftene. Loven har regler om hva som er avgiftspliktig, og blant annet om avgiftsforvaltning, straff, forskrifts-

hjemler og ikrafttredelse. Det gis også nærmere bestemmelser i såkalte Statutory Instruments. Skattemyndighetene utgir utførlige veiledninger til regelverket.

6.6 EU

Som omtalt i punkt 5.4 innebærer EØS-avtalen ingen plikt til å harmonisere norske skatte- og avgiftsregler med EUs forordninger og direktiver. EØS-avtalens generelle bestemmelser om de fire

friheter og forbudet mot statsstøtte, setter imidlertid begrensninger for de norske skatte- og avgiftsreglene.

EU har en viss harmonisering av særavgiftene på alkohol, tobakk, petroleumsprodukter og elektrisitet, blant annet med definisjoner av ulike produktkategorier, regler om beregning, fritak og minimumssatser. Det er gitt ett direktiv for hver produktkategori bortsett fra for energiskattedirektivet som gjelder flere. Det er også felles regler om produksjon, lagring og bevegelse av avgiftsbelagte produkter mellom medlemslandene.

7 Høringen

Departementet sendte forslag til ny lov om særavgifter med tilhørende stortingsvedtak på høring 1. september 2025 med tre måneders høringsfrist. Høringssaken ble sendt til følgende:

Departementene

Datatilsynet
Direktoratet for forvaltning og økonomistyring
Domstoladministrasjonen
Finanstilsynet
Folkehelseinstituttet
Folketrygdfondet
Forbrukerrådet
Helsedirektoratet
Konkurransetilsynet
Kystverket
Luftfartstilsynet
Mattilsynet
Miljødirektoratet
Norges Bank
Norges vassdrags- og energidirektorat
Sjøfartsdirektoratet
Skattedirektoratet
Sokkeldirektoratet
Statistisk sentralbyrå
Tolletaten
ØKOKRIM

Sivilombudet

ABB
Abelia
Advokatforeningen
Akademikerne
Anora
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Avfall Norge
Avinor
BARIN (Board of Airline Representatives
in Norway)
Bilimportørenes landsforening
Brukergruppen for gassisolerte koblingsanlegg
Bryggeri- og drikkevareforeningen
Brønnøysundregistrene
Den Norske Advokatforening

Den norske Revisorforening
Det norske maskinistforbundet
Drivkraft Norge
Eiendom Norge
Energi Norge
Energigass Norge
Enova
Entreprenørforeningen – Bygg og anlegg
Finans Norge
Finansieringsselskapenes forening
Fiskebåt
Framtiden i våre hender
Hovedorganisasjonen for universitets- og høy-
skoleutdannede
Hovedorganisasjonen Virke
Hurtigbåtforbundet
Huseierne
IKT Norge
Industri Energi
Industrikommunene
Kemetyl
KS
Kystrederiene
Landsorganisasjonen i Norge
Miljøstiftelsen Bellona
Miljøstiftelsen Zero
NITO – Norges ingeniør- og teknologi-
organisasjon
Nordisk Skibsrederforening
Norges Rederiforbund
Norges automobilforbund
Norges bilbransjeforbund
Norges Birøkerlag
Norges Bondelag
Norges eiendomsmeglerforbund
Norges Fiskarlag
Norges Hytteforbund
Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund
Norges Kommunerevisorforbund
Norges Kystfiskarlag
Norges Lastebileier-Forbund
Norsk Bonde- og småbrukarlag
Norsk Elbilforening
Norsk Flygerforbund
Norsk sjømannsforbund
Norsk sjøoffisersforbund

Norsk skipsmeglerforbund
 Norsk Villfisk
 Norsk Økrimforening
 Norske Boligbyggelags Landsforbund SA
 Norske kredittopplysningsbyråers forening
 NO_x-fondet
 Næringslivets avgiftsforum
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Offshore Norge
 Pelagisk Forening
 Regnskap Norge
 Returkraft AS
 Samfunnsbedriftene
 SINTEF
 Sjømatbedriftene
 Skattebetalerforeningen
 Skatteforsk – Centre for Tax Research
 SMB Norge
 Statkraft AS
 Statnett SF
 Storbedriftenes skatteforum
 Tobakkindustriens felleskontor
 Trafikkforsikringsforeningen
 Univar Solutions
 Unio
 Verdipapirfondenes forening
 Verdipapirforetakenes Forbund
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
 Økonomiforbundet

Følgende instanser har kommet med merknader til høringsforslaget:

Kartverket
 Miljødirektoratet
 Skattedirektoratet

Fiskebåt
 Hafslund Celsio
 Kvitebjørn Varme AS
 Landssammenslutninga av Norske Vindkraft-
 kommuner (LNVK)
 Norsk Fjernvarme
 Norsk Flygerforbund
 Saren Energy
 Statnett SF
 Tafjord Kraftvarme

Skattedirektoratet er positive til forslaget og er overordnet enig i valg av lovens struktur og regelfordelingen mellom lov og forskrift.

Av andre høringsinstanser er det kun *Fiskebåt* som har merknader til den lovtekniske løsningen. *Fiskebåt* er positiv til intensjonen om å samle særavgiftsreglene i én lov, men mener at dette endrer

dynamikken i regelverksutviklingen ved at lovfesting reduserer mulighetene for raske reglendinger. Dermed reduseres den politiske fleksibiliteten som dagens ordning gir.

Departementet ser det som viktig at hovedregler og sentrale prinsipper framgår av lov, se punkt 9.3.3. Dette gjelder også for særavgiftsregelverket. Lovforslaget endrer ikke at Stortinget fortsatt skal fatte vedtak om avgiftsplikt og avgiftsats, jf. Grunnloven § 75 bokstav a. Fritak vil fortsatt bli fastsatt av Stortinget, men ved lov – ikke plenarvedtak. Videre vises til at lovforslaget legger opp til at store deler av særavgiftsregelverket fortsatt skal fastsettes i forskrift. Departementet anser at den prosessuelle endringen har liten betydning for den politiske fleksibiliteten.

Kartverket mener at dagens dokumentavgiftsregelverk er komplisert og utydelig, både for brukerne og tinglysingsmyndigheten. De påpeker at dokumentavgiften skiller seg vesentlig fra øvrige særavgifter ved at den ikke omfattes av skatteforvaltningsloven og skattebetalingsloven, men av forvaltningsloven. Kartverket mener det er lite hensiktsmessig å overføre dokumentavgiftsreglene til nytt regelverk uten først å vurdere behovet for endringer i gjeldende bestemmelser. Kartverket har merknader til flere av lovbestemmelsene og foreslår også materielle endringer. Generelt påpeker Kartverket at det er utfordrende å vurdere helheten i lovforslaget når mange av bestemmelsene skal reguleres i forskrift og et konkret forslag til forskrift ikke foreligger.

Departementet viser til at revisjonen er ment å omfatte alle gjeldende særavgiftslover og alle særavgifter under Finansdepartementets ansvarsområde. Departementet ser det ikke som hensiktsmessig å utelate én av tre særavgiftslover fra lovrevisjonen. Departementet viser videre til at revisjonen er av teknisk karakter. Materielle endringer i dokumentavgiften, herunder om dokumentavgiften bør reguleres av skatteforvaltningsloven og skattebetalingsloven, må etter departementets oppfatning eventuelt vurderes ved en annen anledning. Departementet viser også til at bestemmelsene i lov og forskrift må sees i sammenheng og at flere av Kartverkets merknader til konkrete lovbestemmelser vil bli hensyntatt i forskrift til loven.

Flere høringsinstanser har merknader med forslag som innebærer materielle endringer i avgiftene. Dette gjelder *Norsk Flygerforbund* som mener at flypassasjeravgiften bør avvikles. *Norsk Fjernvarme*, *Hafslund Celsio*, *Kvitebjørn Varme AS*, *Saren Energy* og *Tafjord Kraftvarme* mener at avgiften på avfallsforbrenning må oppheves eller

endres. *Landssammenslutninga av Norske Vindkraftkommuner (LNVK)* mener at avgiften på vindkraft ikke bør videreføres som en særavgift, men reguleres i energiloven. *Statnett SF* mener at det bør gis fritak for avgift på SF₆ for gass som utføres for rensing, mens *Norges Birøkerlag* mener at det i forbindelse med utarbeidelse av forskrift til loven må sees på mulighetene for endringer i tilskuddsordningen for birøktere.

Departementet viser til at revisjonen av særavgiftsregelverket skal være rent teknisk og uten materielle endringer. Oppheving av eller materielle endringer i særavgiftene er dermed

utenfor formålet med revisjonen. Dette må eventuelt vurderes ved en annen anledning.

Miljødirektoratet påpeker at koblingene mellom særavgiftsregelverket og Miljødirektoratets regelverk gjør at det er behov for koordinering. Departementet legger til grunn at dette vil bli fulgt opp i forbindelse med utarbeiding av forskrift til loven.

Et fåtall høringsinstanser har konkrete forslag til endringer av lovutkastet. Forslagene er få og gjelder gjennomgående tekniske detaljer, valg av ordlyd mv. Enkelte er tatt til følge. Departementet har ikke sett det naturlig å kommentere forslagene i proposisjonen.

8 Avgifter som omfattes av lovforslaget

Departementet foreslår én lov om særavgifter, se punkt 9.2. Det er et hovedformål med revisjonen at særavgiftsregelverket skal få en mest mulig samordnet og ensartet regulering av alle særavgifter som hører inn under Finansdepartementets ansvarsområde. Det foreslås derfor at den nye særavgiftsloven omfatter alle særavgifter som reguleres av særavgiftsloven av 1933, motorkjøretøy- og båtavgiftsloven av 1959 og dokumentavgiftsloven av 1975. Alle disse lovene hører inn under Finansdepartementets ansvarsområde. Særavgifter som hører under andre departementers ansvarsområder, samt sektoravgifter og gebyrer, foreslås ikke omfattet.

Særavgiftsloven av 1933 regulerer avgiftene på alkohol, tobakksvarer mv., drikkevareemballasje, smøreolje, sukker, HFK og PFK, SF₆, samt CO₂-avgiften på mineralske produkter, svovelavgiften og veibruksavgiften på drivstoff. Videre omfattes avgiftene på elektrisk kraft, avfallsforbrenning, NO_x, trafikkforsikringer, oppdrettsfisk, viltlevende marine ressurser og vindkraft, samt flypasasjeravgiften.

Lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen hører inn under Finansdepartementets ansvarsområde, men forvaltes i dag av Søkeldirektoratet. Avgiften anses som en særavgift, og det arbeides med å overføre forvaltningsansvaret for avgiften til Skatteetaten og regulere

avgiften i særavgiftsregelverket. Forslag til lov- og forskriftsbestemmelser om avgiften vil bli sendt på høring på ordinær måte. Det er satt av plass til avgiften i loven kapittel 13.

Motorkjøretøy- og båtavgiftsloven av 1959 gjelder for engangsgiftene på motorvogn mv., vektårsavgiften og omregistreringsavgiften. I motsetning til avgiftene som omfattes av særavgiftsloven, blir disse avgiftene myndighetsfastsatt, se punkt 3.2. Etter departementets oppfatning er dette ikke til hinder for at avgiftene reguleres av den nye særavgiftsloven. Det foreslås at også disse avgiftene omfattes.

Dokumentavgiftsloven av 1975 regulerer i dag kun avgift på dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, se punkt 4.2. Dokumentavgiften skiller seg fra de andre særavgiftene ved at den forvaltes av Kartverket i første instans, ikke av Skatteetaten. En annen forskjell er at avgiften ikke reguleres av skattebetalingsloven og skatteforvaltningsloven, se punkt 5.1. Avgiften blir myndighetsfastsatt, på samme måte som avgiftene etter motorkjøretøy- og båtavgiftsloven. Departementet ser det som viktig at den nye særavgiftsloven regulerer alle særavgiftene under Finansdepartementets ansvarsområde. Etter departementets oppfatning er de nevnte forskjellene ikke til hinder for at dokumentavgiften omfattes av den nye særavgiftsloven.

9 Lovtekniske spørsmål

9.1 Innledning

Formålet med revisjonen av særavgiftsregelverket er et nytt, moderne og brukervennlig regelverk. Gode lovtekniske løsninger er avgjørende for å nå dette målet.

Et sentralt lovteknisk spørsmål er om det skal være én eller flere særavgiftslover, se punkt 9.2. Et annet spørsmål gjelder fordelingen av reglene mellom Stortingets avgiftsvedtak, lov og forskrift, se punkt 9.3. Lovens struktur (kapittel- og paragrafinndeling), lovspråk og utforming av forskriftsfullmakter behandles i punkt 9.4 til 9.6.

9.2 Antall særavgiftslover

I Justis- og beredskapsdepartementets veileder *Lovteknikk og lovforberedelse* (lovteknikkboka) er det lagt til grunn at samling av regelverk er av det gode. Lovverket innenfor ett enkelt livsområde bør ikke splittes opp i små enkeltlover. Utgangspunktet er dermed én lov om særavgifter.

Et alternativ til én felles lov om særavgifter, er én lov for hver særavgift. Et annet alternativ er flere lover for avgifter med store fellestrekk, for eksempel én lov om vareavgifter og én lov om motorvognavgifter. De øvrige avgiftene kan enten reguleres i én lov eller i hver sin. Disse utformingene innebærer en oppsplitting av særavgiftsregelverket som bryter med anbefalingene i lovteknikkboka. Disse alternativene vil dessuten kreve gjentakelser i mange lover og dermed bidra til oppsvulming av det samlede regelverket. Over tid vil hensynet til samordning og harmonisering også kunne bli svekket. Alternativene innebærer også at det vil være vanskeligere å få oversikt over det samlede særavgiftsregelverket. De framstår heller ikke som mer brukervennlige enn alternativet med én felles lov. Gjeldende særavgiftsregelverk viser dessuten at det er mulig å regulere mange svært ulike avgifter i samme regelverk, slik det i dag er gjort i særavgiftsforskriften.

I tråd med anbefalingene i lovteknikkboka, foreslår departementet én lov som omfatter alle særavgiftene som hører inn under Finansdeparte-

mentets ansvarsområde. Selv om særavgiftene er ulike, gjelder de alle samme rettsområde (skatte- og avgiftsrett) og har fellestrekk ved at de alle krever nærmere regulering av forhold som avgiftsplikt, avgiftssubjekt og avgiftsfritak. Dessuten forvaltes de alle av Skatteetaten. Én felles lov om særavgifter reduserer dessuten behovet for gjentakelser, bidrar til samordning og harmonisering og gir oversikt over det samlede særavgiftsregelverket.

9.3 Fordeling av reglene mellom stortingsvedtak, lov og forskrift

9.3.1 Innledning

Gjeldende særavgiftsregelverk består av Stortingets avgiftsvedtak, lov og forskrift, se kapittel 4. Stortingsvedtakene er relativt omfattende, blant annet fordi de inneholder avgiftsfritakene. Særavgiftslovene er derimot korte fullmaktslover. Bortsett fra avgiftsfritakene, er dermed det materielle særavgiftsregelverket i all hovedsak fastsatt i forskrift. Det er behov for å vurdere fordelingen av regelstoffet mellom avgiftsvedtak, lov og forskrift.

Høringsforslaget inneholdt forslag til både stortingsvedtak og lov. Denne proposisjonen inneholder kun forslag til lov. Konkrete forslag til stortingsvedtak om særavgiftene vil bli fremmet i regjeringens skatte- og avgiftsproposisjon for 2027. Lovforslaget er basert på den fordeling av regelstoffet som ble foreslått i høringen. Forslag til forskrift til særavgiftsloven vil bli sendt på høring etter framleggelsen av denne proposisjonen.

9.3.2 Fordeling mellom stortingsvedtak og lov

Som omtalt i punkt 4.1 har gjeldende stortingsvedtak bestemmelser om hva det skal beregnes avgift av (avgiftspliktens omfang), når avgiften skal beregnes, avgiftssats og avgiftsfritak. Videre har vedtakene flere forskriftsfullmakter, en dispensasjonsbestemmelse, samt en bestemmelse om at departementet i tvilstilfeller kan avgjøre spørsmål

om omfanget av avgiftsplikten. De fleste bestemmelsene gjentas likelydende hvert år. Sammenlignet med stortingsvedtakene om merverdiavgift og tollavgift, er vedtakene om særavgifter relativt omfattende. Det er ikke noen saklig grunn for denne forskjellen. Det er heller ikke hensiktsmessig at Stortinget skal måtte vedta de samme bestemmelsene hvert år. Departementets utgangspunkt er dermed at særavgiftsvedtakene bør kortes ned.

Grunnloven § 75 bokstav a innebærer at Stortinget må fastsette hva det skal betales avgift av og med hvilken sats. Stortingsvedtakene må dermed ha bestemmelser som regulerer dette. Det foreslås at disse spørsmålene gjennomgående reguleres i hver sin paragraf i vedtaket, én som fastsetter avgiftsplikt og én som fastsetter avgiftssats.

Det anses ikke hensiktsmessig at Stortinget skal måtte ta stilling til den detaljerte avgrensningen av avgiftsplikten. Det foreslås at selve avgiftsplikten formuleres kort i vedtaket og at den reguleres nærmere i lov og forskrift. Reglene om når avgiften skal beregnes og selve avgiftsberegningen, foreslås utelukkende fastsatt i lov og forskrift.

I flere av de gjeldende stortingsvedtakene er avgiftssatsene tatt inn i tabeller. Det legges til grunn at vedtakene i størst mulig grad bør utformes som annen lovgivning, det vil si med paragrafer inndelt i ledd. For enkelte av avgiftene er imidlertid satsstrukturen så komplisert at tabell er vanskelig å unngå. Dette gjelder vektårsavgiften, omregistreringsavgiften og trafikksikringsavgiften. Som nevnt i punkt 9.3.1 vil konkrete forslag til stortingsvedtak bli fremmet i regjeringens skatte- og avgiftsproposisjon for 2027.

Antall avgiftsfritak og innholdet i disse, varierer fra avgift til avgift. Avgiftsfritakene gjentas stort sett likelydende i stortingsvedtakene hvert år. Det er verken behov for eller hensiktsmessig at Stortinget skal måtte ta stilling til disse årlig. Avgiftsfritakene foreslås derfor flyttet fra Stortingets avgiftsvedtak til lov. Grunnloven § 75 bokstav a anses ikke å være til hinder for dette. Tilsvarende er gjort blant annet for merverdiavgiftsfritakene, se merverdiavgiftsloven kapittel 6. Fritakene vil ved behov bli regulert nærmere i forskrift.

Stortingsvedtakenes dispensasjonsbestemmelse gjentas også årlig, uten endringer. Bestemmelsen inngår i alle vedtakene, bortsett fra for dokumentavgiften der den framgår av dokumentavgiftsloven. Det foreslås at dispensasjonsbestemmelsen flyttes til særavgiftsloven. Dispensasjonsbestemmelsen er nærmere omtalt i kapittel 12.

Alle gjeldende avgiftsvedtak har en bestemmelse om at departementet i tvilstilfeller avgjør spørsmål om omfanget av avgiftsplikten. Det er uklart hva som ligger i bestemmelsen. Den kan tolkes slik at fastsetting av avgiftspliktens omfang hører inn under forvaltningens frie skjønn, og dermed er unntatt domstolsprøving. Skatteetaten gir stort sett kun råd og veiledning i særavgiftsspørsmål, men dersom det fattes et vedtak om omfanget av avgiftsplikten, kan dette bringes inn for domstolsbehandling på ordinær måte. Departementet anser dermed at bestemmelsen ikke er aktuell. Det foreslås at den ikke videreføres, verken i vedtak eller lov.

Gjeldende stortingsvedtak har en rekke fullmakter for departementet til å gi forskrift, blant annet om omfanget av avgiftsplikten, avgiftsgrunnlaget og vilkår for avgiftsfritak mv. Det foreslås at forskriftsfullmaktene flyttes til loven.

Samlet sett innebærer disse forslagene at stortingsvedtakene om særavgifter kortes ned og at antallet lovbestemmelser økes.

9.3.3 Fordeling mellom lov og forskrift

Som omtalt i punkt 4.2 er særavgiftsloven og motor kjøretøy- og båtavgiftsloven korte fullmaktslover. Dokumentavgiftsloven inneholder noen flere bestemmelser, men også den er i første rekke en fullmaktslov. Det er derfor få bestemmelser som er aktuelle for flytting fra lov til forskrift. Spørsmålet er hvilke forskriftsbestemmelser som skal flyttes fra forskrift til lov.

Etter Grunnloven § 113 må inngrep i private rettsforhold ha hjemmel i lov (legalitetsprinsippet). Legalitetsprinsippet innebærer imidlertid bare et krav om hjemmel i lov eller stortingsvedtak, ikke at bestemmelsene i sin helhet må stå i loven eller vedtaket. For skatte- og avgiftsvedtak følger det av Grunnloven § 75 bokstav a at vedtaket må fattes årlig av Stortinget i plenum.

I Justis- og beredskapsdepartementets veileder *Lovteknikk og lovforberedelse* (lovteknikkboka) punkt 2.2.3 legges det til grunn at alle spørsmål som er av en slik karakter at Stortinget bør ta stilling til dem, bør reguleres i formell lov og ikke overlates til forskrift. I veilederen vises det til Innst. S. nr. 296 (1995–1996) der det framheves at utstrakt bruk av delegering av myndighet til å gi forskrifter er nødvendig i dagens samfunn. Det understrekes imidlertid at det er grunn til å utvise varsomhet med bruken av forskriftshjemler når det gjelder regler som gir rettigheter eller plikter for borgerne. Slike bør i størst mulig grad framgå av loven. Tekniske detaljregler kan imidlertid ofte

med fordel plasseres i forskrift, særlig hvis de i praksis bare retter seg til en avgrenset brukergruppe.

Den gjeldende lovteknikken innebærer at størstedelen av særavgiftsregelverket er fastsatt i forskrift. Disse reglene kan endres uten at Stortingets arbeidsbyrde økes. Systemet avviker imidlertid fra prinsippene i lovteknikkboka, som innebærer at ikke alle spørsmål bør overlates til forskrift. Etter departementets syn må prinsippene også gjelde på særavgiftsområdet. Det foreslås derfor at hovedregler og andre sentrale særavgiftsbestemmelser som i dag står i forskrift, flyttes til loven. De mer detaljerte og tekniske særavgiftsreglene, foreslås videreført i forskrift. Det gjeldende særavgiftsregelverket består i hovedsak av slike bestemmelser. Mesteparten av særavgiftsregelverket vil dermed fortsatt stå i forskrift.

Som omtalt i punkt 9.3.2 må stortingsvedtakene angi hva det skal betales avgift av. For at loven skal gi en helhetlig oversikt over den enkelte særavgift, foreslås det at avgiftspliktens omfang også framkommer av loven, gjennomgående noe mer utfyllende enn i stortingsvedtaket.

Når avgiften skal beregnes, er i dag regulert i forskrift. Spørsmålet anses sentralt og foreslås regulert i loven.

De mer detaljerte reglene om avgiftspliktens omfang, avgiftsgrunnlag og selve avgiftsberegningsen, foreslås fastsatt i forskrift – som i dag. Det samme gjelder nærmere bestemmelser om avgiftsfritakene, blant annet vilkår for og gjennomføring av.

Hvem som skal beregne og betale avgiften er sentralt, både for den avgiftspliktige og for avgiftsmyndighetene. For de fleste særavgiftene er plikten til å beregne og betale avgiften knyttet til registrering hos skattemyndighetene. Reglene om dette er i dag fastsatt i forskrift. Det foreslås at bestemmelser om registrering og hvem som er avgiftspliktig, tas inn i loven.

Særavgiftene er ulike og krever ulik regulering. Antall lovbestemmelser vil derfor variere fra avgift til avgift. Som nevnt over innebærer lovforlaget at store deler av særavgiftsregelverket fortsatt vil stå i forskrift. Antall lovbestemmelser og omfanget av disse, er derfor relativt begrenset.

9.4 Kapittel- og paragrafinndeling

Lovforlaget regulerer 22 særavgifter. I tillegg er det satt av plass til CO₂-avgiften i petroleumsvirksomheten, se kapittel 8. Det foreslås at loven deles

inn i kapitler, i utgangspunktet ett kapittel for hver avgift.

Lovforlaget kapittel 1 (innledende bestemmelser) og kapittel 26 (sluttbestemmelser), gjelder for alle særavgiftene som omfattes av lovforlaget. De fleste fellesbestemmelsene er tatt inn i lovens kapittel 1. Dermed legges det til rette for at en eventuell ny særavgift kan reguleres i lovens nest siste kapittel og at det siste kapitlet kan renummereres. Dersom det anses mer naturlig å regulere en eventuell ny avgift et annet sted i loven, må det nye kapitlet nummereres som kapittel xA. Dette kan for eksempel være aktuelt dersom det vedtas en ny vareavgift som ønskes regulert sammen med de øvrige vareavgiftene. Plasseeringen av eventuelle nye avgifter/kapitler må vurderes konkret dersom det blir aktuelt.

Det foreslås at bestemmelser som gjelder for alle vareavgiftene samles i kapittel 2. Dermed unngås gjentakelser, og man får en kortere og mer oversiktlig lov.

Deretter foreslås ett kapittel for hver særavgift, med vareavgiftene først. Alle disse kapitlene (2-25) har paragrafer som regulerer avgiftsplikt (hva som er avgiftspliktig og når avgiften skal beregnes), registrering i Særavgiftsregisteret, hvem som er avgiftspliktig og avgiftsfritak.

Det foreslås å benytte kapittelvis nummerring. Kapittelvis nummerering innebærer at paragrafnummereringen består av en kombinasjon av kapittelnummer og paragrafnummer, for eksempel § 1-1, der det første ettallet markerer kapitlet og det andre ettallet identifiserer den første paragrafen i kapitlet. En ulempe med en slik nummerering er at det kan oppstå misforståelser med hensyn til hvilken bestemmelse det vises til, blant annet dersom det føyes til nye kapitler eller paragrafer. Ved eventuelle nye avgifter kan imidlertid dette avhjelpes ved å regulere avgiften i lovens nest siste kapittel og re-nummere det siste.

Departementet viser til at særavgiftsregelverket er omfattende og at kapittelvis nummerering kan gjøre lovstrukturen mer oversiktlig. Lovforlaget omfatter mange ulike særavgifter, noe som danner grunnlag for en markert kapittelinnndeling der kapitlene regulerer hver sin avgift. Departementet mener at forholdene ligger godt til rette for å benytte en slik nummerering i den nye særavgiftsloven. Erfaringene med kapittelvis nummerering i øvrige skatte- og avgiftslover er dessuten gode.

Av informasjonshensyn har hver paragraf en overskrift med en stikkordsmessig angivelse av hva den omhandler. Paragrafene er korte, gjennomgående bestående av kun ett eller to ledd. I

utgangspunktet har hvert avgiftsfritak sin egen paragraf. For enkelte avgifter som har mange fritak, er flere fritak samlet i én paragraf. Siden særavgiftene er av ulik karakter, varierer antall paragrafer i kapitlene.

Den enkelte paragraf er delt inn i ledd. Siden paragrafene gjennomgående består av få ledd, er det ikke benyttet leddnummerering.

Enkelte av leddene er inndelt i bokstaver, markert med små bokstaver etterfulgt av punktum. Ytterligere oppdeling av paragrafene er ikke ansett nødvendig.

9.5 Lovspråk

Lovforslaget forenkler, klargjør og moderniserer lovspråket, både når det gjelder ordvalg og uttrykksmåte. Bruken av betegnelser skal være konsekvent slik at det ikke brukes ulike betegnelser om det samme, med mindre dette er ment å innebære en realitetsforskjell. Bruken av betegnelser for de ulike særavgiftene er forsøkt harmonisert. Dette kan innebære at en betegnelse for én avgift kan være endret sammenlignet med dagens ordlyd, uten at dette er ment å innebære realitetsendring, se kapittel 10. Se også omtale av enkelte betegnelser i kapittel 11.

I lovforslaget brukes ikke forkortelser av ord, med unntak for mv., jf., og nr. Ved henvisning til andre lover, benyttes lovens offisielle korttittel.

For at loven skal være mest mulig enkel og oversiktlig å lese, vises det ikke til andre lover som kan være relevante og det er i de enkelte bestemmelsene ikke tatt inn henvisninger til alle andre relevante bestemmelser i lov eller avgifts-

vedtak. Av samme grunn er det lite utfyllende og forklarende lovtekst.

9.6 Forskriftsfullmakter

En rekke skatte- og avgiftslover har spesifiserte forskriftsfullmakter i hver enkelt lovparagraf. Forskriften(e) til loven har samme struktur som loven, og forskriftsbestemmelsene har en treleddet paragrafnummerering, avledet av lovens paragrafnummerering. Dette gjør det enkelt å kontrollere forskriftshjemmelen og finne relevante forskriftsbestemmelser.

Lovforslaget har i utgangspunktet ikke spesifiserte forskriftsfullmakter, men en generell og omfattende fullmakt som gjelder for alle særavgiftene, se lovforslaget § 1-6. Bakgrunnen for dette er at det for alle særavgiftene er nødvendig å gi forskrift blant annet om omfanget av avgiftsplikten, gjennomføring av fritak mv. Spesifiserte forskriftsfullmakter om dette i alle aktuelle paragrafer, ville gitt et stort antall likelydende bestemmelser. Disse gjentakelsene ville bidratt til en unødigg oppsvulming av regelverket.

Forskriftsfullmakter som er relevante kun for én avgift, er tatt inn i det aktuelle kapitlet, se for eksempel lovforslaget § 3-1 andre ledd.

Gjeldende forskriftsfullmakter som ikke er benyttet, foreslås ikke videreført. Eksempler på dette er motorkjøretøy- og båtavgiftsloven §§ 1 og 6, begges andre ledd andre punktum. Det samme gjelder spesifiserte forskriftsfullmakter som anses å være dekket av fullmakten i lovforslaget § 1-6.

Forskriftskompetansen foreslås konsekvent lagt til departementet.

10 Tekniske kontra materielle endringer

Utgangspunkt for revisjonen av særavgiftsregelverket er at den skal være en ren teknisk revisjon, uten materielle endringer.

Som omtalt i punkt 9.5 er lovspråket forenklet, klargjort og modernisert. Eventuelle endringer av ordlyden er kun ment å innebære språklige omskrivninger av gjeldende rett, uten materiell betydning. En slik tolkningspresumsjon reduserer ulempene med å innføre en helt ny lov med nye bestemmelser og ny ordlyd, og reduserer risikoen for utilsiktede regelendringer. Det er likevel lovens ordlyd som er utgangspunktet for tolkningen av rettsspørsmål.

Tolkningspresumsjonen vil dermed først og fremst få betydning i tilfeller der lovens ordlyd åpner for flere tolkningsalternativer. Presumsjonen om regelkontinuitet innebærer at man skal følge det tolkningsresultatet som ligger nærmest opp til det som fulgte av den tidligere bestemmelsen.

Lovforslaget inneholder i utgangspunktet ikke materielle endringer. Et unntak gjelder forslaget om å begrense dispensasjonsbestemmelsen til å gjelde enkelttilfeller, se punkt 12.2. Et annet gjelder adgangen etter gjeldende dokumentavgiftslov § 4 til å ilegge tilleggsavgift med inntil det dobbelte, i gjentakelsestilfelle det firedobbelte, av det pliktige avgiftsbeløp. Det foreslås at tilleggsavgiften skal begrenses til å gjelde den unndratte avgiften, ikke det totale avgiftsbeløpet, se merknaden til lovforslaget § 21-15.

En rekke forslag kan se ut til å innebære materielle endringer, uten at de gjør det. I tillegg til de språklige endringene, gjelder dette for bestemmelser som ikke videreføres i loven fordi de er tenkt videreført i forskrift. Dette gjelder for eksempel avgiftsfritaket for smøreolje som er påfylt kjøretøy, maskiner o.l. ved inn- eller utførsel, jf. gjeldende stortingsvedtak om avgift på smøreolje § 2 første ledd bokstav l.

Gjeldende avgiftsfritak for varer som etter uttak kommer i retur til produsents eller importørs lager, videreføres heller ikke i loven. Det anses at retur gir grunnlag for fradrag i avgiftsberegningen, selv uten et uttrykkelig avgiftsfritak.

Flere avgiftsfritak foreslås ikke videreført fordi de ikke anses å være aktuelle, blant annet:

- fritak for veibruksavgift og CO₂-avgift for bensin til tekniske og medisinske formål, jf. gjeldende stortingsvedtak om veibruksavgift og CO₂-avgift på mineralske produkter henholdsvis § 5 første ledd bokstav b og § 4 første ledd bokstav b
- fritak for omregistreringsavgift ved navneendring, jf. gjeldende stortingsvedtak om omregistreringsavgift § 2 første ledd bokstav a
- fritak for omregistreringsavgift i forbindelse med lotteri, jf. gjeldende stortingsvedtak om omregistreringsavgift § 2 første ledd bokstav e
- fritak for vektårsavgift for reservebusser, jf. gjeldende forskrift om vektårsavgift § 10
- fritak for vektårsavgift for kombinert godstransport, jf. gjeldende stortingsvedtak om vektårsavgift § 5 første ledd bokstav e.

Fritaket for grunnavgift på drikkevareemballasje for varer i pulverform, jf. gjeldende stortingsvedtak om avgifter på drikkevareemballasje § 4 første ledd bokstav c, foreslås ikke videreført i loven. Det anses overflødig å presisere at avgiften ikke omfatter pulverprodukter.

Det er også flere lovbestemmelser som ikke videreføres fordi de ikke er aktuelle. Dette gjelder blant annet gjeldende særavgiftslov § 5 andre ledd som gir den avgiftspliktige adgang til å overvelte eventuelle avgiftsøkninger som finner sted mellom kontraktsinngåelse og levering, på mottakeren. Motorkjøretøy- og båtavgiftsloven § 9 videreføres heller ikke. Bestemmelsen fastsetter at for motorkjøretøy eller båt som er solgt med forbehold om eiendomsrett for selgeren, regnes kjøperen som eier.

Andre uaktuelle bestemmelser er:

- stortingsvedtakenes bestemmelser om at tvil om avgiftspliktens omfang avgjøres av departementet, se punkt 9.3.2
- ulike forskriftsfullmakter i stortingsvedtak og lov, enten fordi de anses dekket av den generelle forskriftsfullmakten i § 1-6 eller fordi det ikke er behov for dem.

Videre anses følgende endringer å være uten materiell betydning:

- utvidelsen av CO₂-avgiftsfritaket for skip i utenriksfart til å omfatte bensin, se merknaden til lovforslaget § 12-4
- innføring av betegnelse særavgiftsområdet og Særavgiftsregisteret, se punkt 11.3 og 11.4
- nye bestemmelser som kun er en kodifisering av forvaltningspraksis, for eksempel presiseringen av at avgiften skal beregnes av den som er *eller skal være* registrert.

11 Bruken av betegnelser

11.1 Innledning

Som et ledd i revisjonen av særavgiftsregelverket har det vært naturlig å gjennomgå bruken av ulike betegnelser og vurdere om disse skal defineres i loven.

Det er få betegnelser som er relevante på tvers av alle eller flere av særavgiftene. Det foreslås derfor ikke en paragraf i loven kapittel 1 med definisjoner. Det er heller ikke behov for egne definisjonsbestemmelser i de øvrige kapitlene. I den grad det er nødvendig å forklare eller avgrense ord og uttrykk, gjøres dette i den bestemmelse der betegnelsen brukes.

Av betegnelsene som omtales nedenfor, er det kun særavgiftsområdet som foreslås definert i loven, se punkt 11.3.

11.2 Særavgift

Departementet har vurdert om betegnelsen særavgift bør erstattes av særskatt e.l. Et argument for en slik endring er at betegnelsen avgift er tveetydig siden den kan vise både til en særavgift og til en sektoravgift. Skillet mellom de to kategoriene kunne vært klarere dersom særavgiftene konsekvent ble omtalt som skatter.

En tilsvarende omlegging ble vurdert for betegnelsen merverdiavgift i forbindelse med revisjonen av merverdiavgiftsloven, se Ot.prp. nr. 76 (2008–2009) *Om lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven)* punkt 6.2. Begrunnelsen for eventuelt å erstatte betegnelsen merverdiavgift med merverdiskatt, var nettopp at dette kunne skape klarhet i forhold til sektoravgiftene. Betegnelsen ble imidlertid ikke foreslått endret fordi den var godt innarbeidet og fordi den i praksis ikke syntes å skape problemer.

Det samme gjelder for betegnelsen særavgift. Den er innarbeidet og skaper ikke problemer i praksis. Det er heller ikke gitt at en eventuell ny betegnelse vil bli benyttet korrekt. Det at det innføres en ny særavgiftslov som omfatter alle særavgifter som hører under Finansdepartementets ansvarsområde, vil dessuten innebære at skillet

mellom særavgifter og sektoravgifter blir tydeligere. Betegnelsen særavgift foreslås derfor videreført.

Departementet har videre vurdert om betegnelsen særavgift bør defineres i loven. Særavgiftene er av svært ulik karakter, og det innføres stadig nye som utformes på forskjellige måter. Det er derfor en risiko for at en definisjon ikke vil dekke nye typer særavgifter. Det er heller ikke tatt inn definisjoner av hva som menes med de ulike skatteartene i andre skatte- og avgiftslover. Ved å samle alle særavgifter som hører inn under Finansdepartementets ansvarsområde i én lov, avgrenses dessuten disse avgiftene mot sektoravgiftene. Dette reduserer i seg selv behovet for en definisjon av betegnelsen. Departementet foreslår derfor ikke å definere betegnelsen særavgift i loven.

11.3 Særavgiftsområdet

Betegnelsen særavgiftsområdet benyttes ikke i gjeldende særavgiftsregelverk. Regelverket har heller ingen bestemmelser som fastsetter dets geografiske virkeområde.

Alle særavgiftene er knyttet til omstendigheter i Norge. For vareavgiftene følger det av stortingsvedtaket at avgiftsplikten gjelder ved innførsel og innenlandsk produksjon av de avgiftspliktige varene. Med inn- og utførsel menes innførsel til og utførsel fra tollområdet, jf. særavgiftsforskriften § 2-6 som fastsetter at tollavgiftsloven og vareførselsloven gjelder så langt de passer og ikke annet er bestemt. I tollavgiftsloven § 1-1 andre ledd og vareførselsloven § 1-2 andre ledd er tollområdet definert som det norske fastland og territorialfarvann, men ikke Svalbard, Jan Mayen og Norges biland. Merverdiavgiftsområdet er definert på samme måte, jf. merverdiavgiftsloven § 1-2 andre ledd.

Også de andre særavgiftene er knyttet til omstendigheter i Norge, uten at dette er sagt uttrykkelig. For eksempel er dokumentavgiften knyttet til tinglysing i den norske grunnboken og engangsavgiften på motorvogn mv. skal beregnes ved registrering i det norske Kjøretøyregisteret.

Departementet anser det hensiktsmessig at særavgiftsloven har en bestemmelse som fastsetter det geografiske virkeområde og at dette området betegnes som særavgiftsområdet, jf. lovforlaget § 1-2 første ledd. Det foreslås at særavgiftsområdet defineres på samme måte som tollområdet og merverdiavgiftsområdet, se lovforlaget § 1-2 andre ledd. Forslaget anses som en kodifisering av gjeldende rett og medfører ingen materiell endring.

Enkelte særavgifter har en annen geografisk avgrensning, for eksempel CO₂-avgiften i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen og NO_x-avgiften som også omfatter enkelte utslipp utenfor særavgiftsområdet. Avgrensningen av lovens virkeområde til å gjelde særavgiftsområdet, gjelder dermed kun hvis ikke annet følger av loven, jf. lovforlaget § 1-2 første ledd. Eventuelle avvikende anvendelsesområder er fastsatt i kapitlene om de enkelte avgiftene.

11.4 Registrering i Særavgiftsregisteret

Gjeldende særavgiftsregelverk har for de fleste særavgiftene bestemmelser om rett og plikt til registrering hos skattemyndighetene, unntatt for dokumentavgiften, omregistreringsavgiften, vektårsavgiften og engangsavgiften. Engangsavgiftens bestemmelser om registrering er av en annen karakter enn bestemmelsene om rett og plikt til registrering hos skattemyndighetene, se nedenfor.

For vareavgiftene er hovedregelen at produsenter skal registrere seg, jf. særavgiftsforskriften § 5-1 første ledd bokstav a, mens importører kan registrere seg, jf. særavgiftsforskriften § 5-2. At importøren kan registrere seg innebærer at registrering er frivillig, det vil si at det er opp til den enkelte importør om vedkommende vil registrere seg eller ikke. Unntak gjelder for importører av alkohol, teknisk etanol, bensin, mineralolje til framdrift av motorvogn (autodiesel), bioetanol og biodiesel. Disse har plikt til å registrere seg, jf. særavgiftsforskriften § 5-1 første ledd bokstav b, e og m.

For andre særavgifter som ikke er vareavgifter, men som er omfattet av særavgiftsforskriften, er det for hver avgift fastsatt hvem som er registreringspliktig. Dette gjelder avgiftene på elektrisk kraft, NO_x, trafikforsikringer, oppdrettsfisk, viltlevende marine ressurser, avfallsforbrenning, vindkraft, samt flypassasjeravgiften, jf. særavgiftsforskriften § 5-1 første ledd bokstav d, samt f til l og n til q.

Å være registrert som særavgiftspliktig innebærer plikt til å levere skattemelding, jf. skatteforvaltningsloven § 8-4. Etter skatteforvaltningsloven § 8-13 skal den registreringspliktige levere melding med opplysninger om virksomheten, dokumentasjon for at vilkårene for registrering er oppfylt og andre opplysninger som har betydning for registreringen. Den registrerte har også andre plikter, blant annet til å ha et godkjent lokale, føre særavgifts- og lagerregnskap og stille sikkerhet dersom skattemyndighetene krever det.

Registrering gir også rettigheter. For vareavgiftene er den viktigste rettslige konsekvensen at den registrerte kan innføre og produsere varer uten å beregne avgift ved innførselen eller produksjonen forutsatt at varen legges inn på et godkjent lokale, jf. særavgiftsforskriften § 2-1 første ledd. Plikten til å beregne avgift oppstår i disse tilfellene først ved uttak av varen fra lokalet. Registrering gir dessuten rett til å foreta avgiftsfrie overføringer til og fra andre registrerte virksomheter og til å korrigere avgift, blant annet ved retur av varer.

De nærmere vilkårene for å bli registrert framkommer blant annet av særavgiftsforskriften § 5-6, som regulerer når registrering skal nektes eller tilbakekalles. For importører er det et sentralt vilkår at vedkommende er registreringspliktig etter merverdiavgiftsloven § 2-1, jf. særavgiftsforskriften § 5-2 bokstav a.

Etter særavgiftsforskriften § 5-4 skal registrering skje ved skattekontoret. I praksis skjer registrering via Altinn. Per 1. januar 2026 var det om lag 2 500 registrerte virksomheter. For skattemyndighetene har registrering den praktiske konsekvensen at de får oversikt over de avgiftspliktige.

For engangsavgiften på motorvogner mv. gjelder ingen registreringsplikt. Virksomheter som melder motorvogner til registrering, kan imidlertid søke skattemyndighetene om å bli registrert som avgiftspliktig virksomhet, jf. forskrift om engangsavgift på motorvogner § 8-1. Virksomheter som er registrert for engangsavgift, skal innbetale avgiften etterskuddsvis i månedlige terminer. Registrering utsetter ikke tidspunktet for når avgiftsplikten oppstår og fungerer dermed i første rekke som en kredittordning. Registrering forutsetter at det er stilt sikkerhet for skyldig avgift, jf. skattebetalingsloven § 14-21 første og tredje ledd og skattebetalingsforskriften § 14-21-1. Regler om adgang til å nekte eller trekke tilbake registrering og søknad om registrering, er fastsatt i forskrift om engangsavgift på motorvogner §§ 8-2 og 8-3.

Dokumentavgiften skal betales ved selve tinglysingen. Det er dermed ikke aktuelt med

bestemmelser om registreringsrett og -plikt som gir rett til utsatt avgiftsbetaling. Det samme gjelder omregistreringsavgiften som må betales ved selve omregistreringen, og vektårsavgiften som beregnes og faktureres av skattemyndighetene i terminer.

Departementet anser at bestemmelsene om rett og plikt til registrering er sentrale i særavgiftssystemet og bør fastsettes i lov. Det foreslås at registreringsplikten fastsettes for den enkelte avgift i det kapitlet avgiften reguleres, og ikke samlet i én bestemmelse som i særavgiftsforskriften § 5-1. Nærmere regler om registrering vil bli fastsatt i forskrift, jf. forskriftsfullmakten i lovforlaget § 1-6 bokstav g.

Departementet anser det hensiktsmessig at registeret gis et navn, Særavgiftsregisteret, på samme måte som Merverdiavgiftsregisteret.

11.5 Avgiftsplikt og avgiftspliktig

Gjeldende særavgiftsregelverk bruker ulike betegnelser for hva som er avgiftspliktig (avgiftspliktens omfang, saklig virkeområde), når avgiften skal beregnes (når avgiftsplikten oppstår) og hvem som skal beregne avgiften (avgiftspliktig-/subjekt, ansvar for avgift). Lovforslaget tar sikte på en samordnet og konsekvent bruk av betegnelsene.

Gjeldende stortingsvedtak fastsetter hva som er avgiftspliktig. Dette videreføres, jf. Grunnloven § 75 bokstav a. Omfanget av avgiftsplikten er i dag nærmere regulert i forskrift. Det foreslås at hva som er avgiftspliktig, tas inn i loven, ved behov noe mer utfyllende regulert enn i stortingsvedtaket. I lovforslaget er avgiftspliktens omfang regulert i paragrafene med overskriften *Avgiftsplikt*, gjennomgående som paragrafens første ledd. Det vil fortsatt være behov for nærmere regulering av avgiftspliktens omfang i forskrift.

Gjeldende stortingsvedtak fastsetter også når avgiften skal beregnes. For eksempel er det for vareavgiftene fastsatt at avgiftene skal betales ved innførsel og innenlandsk produksjon. Tidspunktet reguleres nærmere i forskrift. Det foreslås at spørsmålet om når avgiften skal beregnes flyttes fra stortingsvedtaket til loven. I lovforslaget er tidspunktet for når avgiften skal beregnes tatt inn i paragrafene med overskriften *Avgiftsplikt*, gjennomgående som paragrafens andre ledd. Det vil fortsatt være behov for nærmere regulering av når avgiften skal beregnes i forskrift.

Gjeldende særavgiftsforskrift bruker uttrykket når avgiftsplikten oppstår. I tollavgiftsloven og

merverdiavgiftsloven er dette uttrykt som når avgiften skal beregnes. Det foreslås en harmonisering av ordlyden slik at sistnevnte uttrykk brukes også i særavgiftsloven. Dette innebærer ingen materiell endring.

At den avgiftspliktige skal beregne avgiften er et uttrykk som ikke passer like godt for avgifter som myndighetsfastsettes, se punkt 3.2. For disse avgiftene benyttes ordet betale.

Tidspunktet for når avgiften skal beregnes, kommer normalt før grunnlaget for avgiften fastsettes og avgiften beregnes etter skatteforvaltningsloven §§ 9-1 og 9-2. Tidspunktet er avgjørende for hvilke satser og regler som skal legges til grunn for avgiftsberegningen, jf. lovforslaget § 1-3. Dette tidspunktet er også utgangspunkt for vurderingen av om vilkår for avgiftsfritak er oppfylt.

Skatteforvaltningsloven kapittel 8 og 9 med utfyllende forskriftsbestemmelser, regulerer plikten til å levere skattemelding og hvilke særavgifter den skattepliktige skal fastsette grunnlaget for og beregne selv. Skattepliktig er definert som fysisk eller juridisk person som skal svare eller få kompensert skatt, jf. skatteforvaltningsloven § 1-2 bokstav b. Skatteforvaltningsloven har ikke bestemmelser om hvem som er avgiftspliktig for de ulike avgiftene. Dette reguleres av særavgiftsregelverket.

Gjeldende særavgiftslov og -forskrift har ikke uttrykkelige bestemmelser om hvem som er avgiftspliktig. Særavgiftsforskriftens bestemmelser om plikt til registrering hos skattemyndighetene, forstås imidlertid slik at den som er registrert også er den som har plikt til å beregne og betale avgiften. Motorkjøretøy- og båtavgiftsloven § 6 og dokumentavgiftsloven § 6 regulerer hvem som er avgiftspliktig. Disse lovene benytter betegnelsen ansvar for avgift.

Det foreslås at spørsmålet om hvem som skal beregne avgiften, fastsettes i loven, se lovforslagets paragrafer med overskriften *Avgiftspliktig*, eventuelt med nærmere regulering i forskrift. For de fleste særavgiftene vil den avgiftspliktige være den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret, se punkt 11.4.

Skattebetalingsloven skiller mellom hvem som er avgiftssubjekt og hvem som er ansvarlig for avgiftskravet dersom det ikke blir betalt, jf. Ot.prp. nr. 83 (2004–2005) *Om lov om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)* punkt 20.1. Hvem som er avgiftssubjekt, reguleres i det materielle skatte- og avgiftsregelverket, mens ansvar for avgift for eventuelle andre reguleres i skattebetalingsloven. Lovforslaget bygger også på dette skillet. Skattebetalingsloven §§ 16-41 og 16-42

om ansvar for bruker av kjøretøy og ansvar ved avgiftsfri levering av varer og tjenester, anses i realiteten å være bestemmelser om hvem som er avgiftspliktig. Bestemmelsene foreslås overført til den nye særavgiftsloven, se lovforslaget § 2-4 fjerde ledd, § 7-3 andre punktum og § 17-3 andre ledd.

11.6 Fritak, unntak og tilskudd

11.6.1 Generelt

I gjeldende regelverk er avgiftsfritak i all hovedsak fastsatt i Stortingets avgiftsvedtak. Unntak er fastsatt i Stortingets avgiftsvedtak, lov og forskrift. Verken fritak eller unntak er definert. Lovforslaget innebærer at fritak og unntak i hovedsak tas inn i loven.

Fritak innebærer at en vare eller aktivitet i utgangspunktet er avgiftspliktig, men at en bestemt bruk eller bruker ikke skal belastes avgift. Departementet ser ikke behov for å definere betegnelsen fritak i loven. Redusert sats kan anses som et delvis fritak. Området for reduserte satser reguleres ikke av lovforslaget, men framgår av Stortingets avgiftsvedtak, eventuelt med nærmere regulering i forskrift.

Fritak for vareavgifter kan gjennomføres på to måter, enten som direkte fritak eller ved refusjon. Direkte fritak innebærer at den avgiftspliktige kan angi fritaket direkte i skattemeldingen med null-sats og dermed ikke må betale avgiften. Refusjon innebærer at avgiften må betales, men at den refunderes av skattemyndighetene i ettertid. Direkte fritak er en likviditetsmessig fordel for den fritaksberettigede. For den avgiftspliktige innebærer direkte fritak at de får et ansvar for gjennomføringen av fritaket. Refusjon øker kontrollmulighetene for skattemyndighetene. Siden søknader om refusjon krever manuell saksbehandling, øker imidlertid også de administrative kostnadene. Hvilken gjennomføringsmåte som skal benyttes, vurderes konkret for hvert enkelt fritak og fastsettes i forskrift.

Unntak innebærer at en vare eller en aktivitet ikke omfattes av avgiftsplikten. Det skal da ikke beregnes avgift, og heller ikke leveres skattemelding. Unntak framkommer av bestemmelsene som fastsetter avgiftspliktens omfang. Betegnelsen benyttes ikke i gjeldende særavgiftsregelverk. Departementet ser ikke behov for å definere betegnelsen unntak i loven.

Gjeldende særavgiftsregelverk regulerer også enkelte tilskuddsordninger, det vil si utbetalinger av beløp som ikke direkte er koblet til innbetalt

avgift. Dette gjelder for bensin som brukes i båter og snøskutere i veiløse strøk, jf. særavgiftsforskriften § 3-9-5, og for sukker til birøkt, jf. særavgiftsforskriften § 3-16-4. I lovforslaget er det forutsatt at disse ordningene fortsatt skal reguleres i særavgiftsregelverket, jf. lovforslaget § 7-5 tredje ledd og § 6-2 andre ledd.

11.6.2 Fritak for dokumentavgift og omregistreringsavgift i andre lover

Fritak for dokumentavgift og omregistreringsavgift er i dag fastsatt i Stortingets avgiftsvedtak. For dokumentavgiften følger enkelte fritak også av dokumentavgiftsloven. Som annet særavgiftsregelverk hører dokumentavgiftsloven inn under Finansdepartementets ansvarsområde. I lovforslaget legges det til grunn at alle disse avgiftsfritakene skal tas inn i særavgiftsloven.

Enkelte fritak for dokumentavgift og omregistreringsavgift er fastsatt i lover under andre departementers ansvarsområder, se veglova § 52, inndelingslova § 14, helseforetaksloven §§ 50 og 52 nr. 8 og Finnmarksloven § 45.

Et hovedformål med ny særavgiftslov er å få en mest mulig samordnet og ensartet regulering av alle særavgifter som hører inn under Finansdepartementets ansvarsområde. Dette tilsier at alle særavgiftsregler, også særavgiftsfritakene, tas inn i den nye særavgiftsloven. Avgiftsfritak medfører dessuten provenytap, og eventuelle nye fritak må behandles i den ordinære budsjettprosessen, en prosess som Finansdepartementet har hovedansvaret for. Det foreslås at fritakene i veglova, helseforetaksloven og Finnmarksloven overføres til særavgiftsloven, se lovforslaget §§ 21-8, 21-9 og 23-5. Kommunal- og distriktsdepartementet arbeider med revisjon av inndelingslova. Det foreslås at overføring av fritakene i inndelingslova § 14 vurderes i denne forbindelse.

Departementet har vurdert om fritakene bør framgå også av de nevnte lovene. Dette vil imidlertid medføre en dobbeltregulering som bidrar til et unødig omfangsrikt regelverk. En slik løsning vil også til en viss grad motvirke formålet med en samlet regulering i ny særavgiftslov. Departementet foreslår derfor at fritakene for dokumentavgift og omregistreringsavgift i de nevnte lovene oppheves, se lovforslaget § 26-2 *Endringer i andre lover* nr. 2 (veglova), nr. 3 (helseforetaksloven) og nr. 4 (Finnmarksloven).

Overføringen innebærer ingen materiell endring, men kun at det rettslige grunnlaget for fritakene flyttes.

12 Dispensasjon

12.1 Gjeldende rett

De fleste av de gjeldende stortingsvedtakene om særavgifter har en bestemmelse som gir departementet fullmakt til å fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning (dispensasjon).

Engangsavgiftens dispensasjonsbestemmelse har tilleggset om at det også kan gis dispensasjon dersom avgiften får en *klart urimelig virkning*.

For dokumentavgiften er dispensasjonsbestemmelsen fastsatt i dokumentavgiftsloven § 3. Bestemmelsen gir departementet fullmakt til i enkelttilfeller å fritta for eller sette ned avgift når særlige forhold taler for det.

Motorkjøretøy- og båtavgiftsloven § 8 hjemler adgang til å gi en tidsbegrenset dispensasjon dersom bruken av motorkjøretøyet hindres eller vesentlig innskrenkes på grunn av offentlige tiltak.

Dispensasjonsbestemmelsen er ment som en sikkerhetsventil og en snever unntaksregel. Etter fast praksis gis det ikke dispensasjon for å tilgodese formål som ligger utenfor avgiften, for eksempel økonomiske, sosiale, helsemessige, kulturelle eller humanitære. Bakgrunnen for dette er at statens bidrag til slike formål bør skje direkte gjennom overføringer over statsbudsjettets utgiftsside, ikke indirekte gjennom avgiftsfritak.

Ordlyden *særlige forhold* ble benyttet i stortingsvedtakenes dispensasjonsbestemmelser fram til 1986. Da ble vurderingstemaet avgrenset og presisert. Bakgrunnen for endringen var det stadig økende antallet søknader om avgiftsfritak for personbiler innført som flyttegods etter opphold i utlandet (de såkalte flyttebilene), og det merarbeid dette medførte for avgiftsmyndighetene.

Kriteriet *eller også ellers en klart urimelig virkning* i engangsavgiften, kom inn i avgiftsvedtaket i 1995 som en følge av en oppmyking av den strenge dispensasjonspraksisen for flyttebilene. Avgiftsfritaket for flyttebiler ble opphevet i 2002.

Etter skatteforvaltningsloven § 9-9 *Betalingsnedsettelse og betalingsutsettelse mv. – lempning*

kan skattemyndighetene sette ned eller ettergi fastsatt skatt dersom det av særlige grunner knyttet til fastsettingen virker særlig urimelig å fastholde hele kravet. Bestemmelsen gjelder for fastsatt særavgift, mens særavgiftsregelverkets dispensasjonsbestemmelser kan anvendes også før avgift er fastsatt. Vilkår og vurderingstema er i hovedsak de samme.

Merverdiavgiftslovens dispensasjonsbestemmelse bruker kriteriet *særlige forhold*, jf. §§ 3-31, 6-36 og 7-8, mens tollavgiftsloven § 7-4 bruker kriteriet *særlige grunner*. I tollavgiftsloven § 11-4 benyttes tilnærmet samme ordlyd som i de fleste av dagens særavgiftsvedtak.

I lovforslaget er det lagt til grunn at dispensasjonsbestemmelsen flyttes fra stortingsvedtaket til i den nye særavgiftsloven, se punkt 9.3.2.

12.2 Generelle dispensasjoner

Det er svært sjelden det gis generelle dispensasjoner fra særavgifter. Slike vedtak reiser spørsmål av rettssikkerhetsmessig karakter, blant annet fordi vedtakene er lite tilgjengelige; de treffes uten høring og kunngjøres i begrenset grad på Lovdata. Dette innebærer at det er vanskelig for brukerne å få oversikt over gjeldende rett. Videre åpner generelle dispensasjoner for endringer i regelverket uten å gå veien om offentlige og mer grundige regelendringsprosesser.

For merverdiavgiften ble adgangen til å gi generelle dispensasjoner opphevet med merverdiavgiftsloven av 2009, jf. Ot.prp. nr. 76 (2008–2009) *Om lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven)* kapittel 8.

Departementets anser det uheldig at generelle regler gis som dispensasjon. Det foreslås at fullmakten ikke lenger skal kunne benyttes til å gi særavgiftslettelse av generell karakter.

12.3 Dispensasjon i enkelttilfeller

Dispensasjonspraksis er streng, og det gis få dispensasjoner også i enkelttilfeller. I den grad det

gis dispensasjon, er det gjerne fordi man mener det er behov for å endre regelverket. Inntil en regelendring er på plass, gis det dispensasjon.

Siden det ikke er mulig å ha oversikt over alle de utslag en avgift kan gi og hvilke konsekvenser avgiften kan ha i enkelttilfeller, mener departementet at det er behov for å kunne gi dispensasjon i enkelttilfeller. Det vises til at også merverdiavgiftsloven og tollavgiftsloven har dispensasjonsfullmakter. Særavgiftene er mange og ulikeartede, og behovet her er minst like stort. Særavgiftenes dispensasjonsbestemmelse kan dessuten anvendes også før avgift er fastsatt, noe dispensasjonsbestemmelsen i skatteforvaltningsloven § 9-9 ikke kan. Avklaring av dispensasjonsspørsmålet kan for eksempel være avgjørende for en virksomhet ved vurderingen av om virksomheten skal starte opp. Også i slike tilfeller kan det være behov for dispensasjon.

Den begrensede dispensasjonsfullmakten i motorkjøretøy- og båtavgiftsloven § 8 benyttes ikke i praksis og er dessuten dekket av den generelle dispensasjonsfullmakten. Bestemmelsen foreslås ikke videreført.

12.4 Ordlyden i dispensasjonsbestemmelsen

Ordlyden i stortingsvedtakenes dispensasjonsbestemmelse ble valgt for å demme opp for det stadig økende antall flyttebilsaker, se punkt 12.1. Det er imidlertid høyst usikkert om dagens formulering har medført færre søknader og gitte dispen-

sasjoner enn hva som ville vært tilfellet om kriteriet særlige grunner var blitt beholdt.

Avgiftsfritaket for flyttebiler er nå opphevet. Ordlyden i avgiftsvedtakenes dispensasjonsbestemmelse er dessuten språklig sett tung og vanskelig tilgjengelig. Departementet kan ikke se at det er grunn til å videreføre denne ordlyden. Det foreslås at dagens kriterium for dispensasjon erstattes av det språklig enklere særlige grunner. Det vises til at dette gir en harmonisering med merverdiavgiftslovens og skatteforvaltningslovens dispensasjonsbestemmelser. Dette innebærer ingen materiell endring.

12.5 Oppheve tidligere gitte dispensasjoner?

Med merverdiavgiftsloven av 2009 ble dispensasjoner av generell karakter som skulle videreføres, tatt inn i lov eller forskrift. Dispensasjoner i form av enkeltvedtak ble opphevet, jf. merverdiavgiftsloven § 22-2 andre ledd (senere opphevet). Se omtale i Ot.prp. nr. 76 (2008–2009) *Om lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven)* punkt 8.4.3.

Det er gitt få generelle dispensasjoner på særavgiftsområdet. I den grad det er gitt generelle dispensasjoner, er disse senere innarbeidet i regelverket. Det gis heller ikke mange dispensasjoner i enkelttilfeller. Departementet anser at det ikke er behov for en bestemmelse som opphever tidligere gitte dispensasjoner på særavgiftsområdet.

13 Særavgift ved innførsel av varer

13.1 Innledning

Varer som innføres til Norge, kan være særavgiftspliktige. Som for alle andre varer reguleres selve innførelsen av vareførselsloven.

I tillegg til at varene kan være særavgiftspliktige, kan de også være tollavgiftspliktige og merverdiavgiftspliktige. Ved utforming av lovforslaget har det vært et sentralt hensyn å sikre at reglene om særavgift, tollavgift og merverdiavgift ved innførsel av varer, er like.

Gjeldende særavgiftsforskrift § 2-6 fastsetter at bestemmelsene i tollavgiftsloven og vareførselsloven gjelder så langt de passer og ikke annet er bestemt. Det kan imidlertid være uklart både om bestemmelsene i disse lovene passer, og om annet er bestemt. Én tolkning er at § 2-6 kun er en henvisning til prosedyrebestemmelser, det vil si i første rekke til vareførselsloven. En slik henvisning er imidlertid overflødig. Vareførselsloven gjelder for innførsel av alle varer uavhengig av henvisning til loven. En annen tolkning er at bestemmelsen også viser til materielle regler. Det er imidlertid uklart hvilke materielle regler det i så fall vises til. Det er også uklart om bestemmelsen gjelder for alle særavgifter som er omfattet av særavgiftsforskriften eller om den kun gjelder vareavgiftene.

Justis- og beredskapsdepartementets veileder *Lovteknikk og lovforberedelse* (lovteknikkboka) punkt 5.4.1 tilrår at henvisninger av typen *så langt de passer* bare bør brukes dersom det er åpenbart hvilke modifikasjoner som må innfortolkes. Som redegjort for over, er dette ikke tilfellet for henvisningen i særavgiftsforskriften § 2-6.

Etter dette foreslår departementet at bestemmelsen ikke videreføres. I den utstrekning det er bestemmelser i vareførselsloven eller tollavgiftsloven som skal gjelde for særavgiftene, er det i lovforslaget vist til konkrete paragrafer i disse lovene.

13.2 Når avgift skal beregnes

Gjeldende særavgiftsforskrift § 2-1 regulerer når avgiftsplikten oppstår, blant annet ved innførsel av særavgiftsbelagte varer. Utgangspunktet både for registrerte virksomheter og ikke-registrerte importører er at avgiftsplikten oppstår ved innførselen. Dette gjelder imidlertid ikke for registrerte virksomheter som legger varene på et godkjent lokale. For slike varer oppstår avgiftsplikten først ved uttak fra lokalet.

Gjeldende særavgiftsforskrift § 2-6 fastsetter for innførsel at bestemmelsene i tollavgiftsloven og vareførselsloven gjelder så langt de passer og ikke annet er bestemt. Henvisningen til tollavgiftsloven og vareførselsloven forstås slik at ved innførsel av særavgiftsbelagte varer, skal avgiften beregnes på samme tidspunkt som når tollavgiften skal beregnes. Som omtalt i punkt 13.1 foreslås at den generelle henvisningen til tollavgiftsloven og vareførselsloven erstattes av henvisninger til konkrete paragrafer i de nevnte lovene.

Når avgiften skal beregnes ved innførsel av særavgiftspliktige varer, foreslås regulert i § 2-2. Etter § 2-2 tredje ledd første punktum skal avgift for varer som innføres, beregnes når varene går over til fri disponering, jf. tollavgiftsloven § 2-1 første ledd første punktum. Sistnevnte bestemmelse fastsetter at tollavgift skal beregnes når en vare går over til fri disponering i vareførselsloven § 4-1. Etter vareførselsloven § 4-1 andre ledd skal det beregnes tollavgift og andre innførselsavgifter ved prosedyren overgang til fri disponering. Sistnevnte bestemmelse er ingen hjemmel for avgiftsplikt. Plikten til å beregne avgift følger av særavgiftsregelverket. Bestemmelsen er tatt inn for å få fram at bruk av prosedyren overgang til fri disponering har betydning for plikten til å beregne avgifter som oppstår ved innførsel (særavgifter, merverdiavgift og tollavgift), jf. Prop. 237 L (2020–2021) *Lov om inn- og utførsel av varer (vareførselsloven) og lov om tollavgift (tollavgiftsloven)* punkt 9.4.

For de andre tollprosedyrene er det bestemmelser om at de ikke utløser plikt til å beregne tollavgift eller andre innførselsavgifter, se varefør-

selsloven § 4-2 (forpassing), § 4-3 (transittering), § 4-4 (tollager) og § 4-5 (frisone), alles første ledd andre punktum. Se også § 4-6 (midlertidig innførsel), § 4-7 (innenlands bearbeiding av industrivarer) og § 4-8 (innenlands bearbeiding av landbruksvarer), alles andre ledd.

Som hovedregel oppstår dermed avgiftsplikten når varene går over til fri disponering. Dette gjelder i utgangspunktet også for avgiftspliktige som er registrert, men disse kan velge å legge varene på et lokale som er registrert. Etter lovforslaget § 2-2 tredje ledd andre punktum skal avgiften i så fall beregnes når varene tas ut av lokalet.

Lovforslaget § 2-2 fjerde ledd andre punktum fastsetter at det skal beregnes avgift ved brudd på vilkår eller plikter nevnt i tollavgiftsloven § 2-1 andre og tredje ledd. Det følger av tollavgiftsloven § 2-1 andre ledd at det skal beregnes tollavgift for en vare som er innført under en prosedyre etter vareførselsloven §§ 4-2 til 4-8, dersom vilkårene for bruk av prosedyren ikke oppfylles. Tollavgiftsloven § 2-1 tredje ledd fastsetter at det skal beregnes avgift ved brudd på plikter etter vareførselsloven kapittel 2, når bruddet fører til at en vare ikke blir tollbehandlet.

Som hovedregel er det kun prosedyren overgang til fri disponering som medfører plikt til å beregne særavgift. Henvisningen i lovforslaget § 2-2 til tollavgiftsloven § 2-1, betyr imidlertid at avgiftsplikten også kan oppstå ved bruk av andre prosedyrer dersom vilkårene for den aktuelle prosedyren ikke oppfylles.

Varer som omfattes av tollavgiftsloven § 2-1 andre og tredje ledd, anses å ha gått over til fri disponering. Varen skulle da ha vært deklarerert for prosedyren overgang til fri disponering etter vareførselsloven § 4-1. Det vises til merknaden til tollavgiftsloven § 2-1 i Prop. 237 L (2020–2021) *Lov om inn- og utførsel av varer (vareførselsloven) og lov om tollavgift (tollavgiftsloven)* punkt 10.2.

Lovforslaget § 2-2 tredje ledd viser til tollavgiftsloven § 2-1 første ledd første punktum, men ikke til andre punktum. Etter sistnevnte bestemmelse andre punktum skal det beregnes tollavgift for varer som helt eller delvis er fritatt for tollavgift på vilkår om at varen skal brukes på en bestemt måte, dersom vilkåret om bruk ikke oppfylles. Disse tilfellene omfattes av lovforslaget § 2-2 fjerde ledd første punktum om at det skal beregnes avgift dersom vilkår for avgiftsfritak eller redusert sats ikke oppfylles. Det anses unødvendig å i tillegg vise til tollavgiftsloven § 2-1 første ledd andre punktum.

Merverdiavgiftsloven § 3-29 viser også til tollavgiftsloven § 2-1. Det er dermed de samme reglene som gjelder for når særavgift, merverdiavgift og tollavgift skal beregnes ved innførsel av varer.

13.3 Hvem er avgiftspliktig

Som omtalt i punkt 11.5 har gjeldende særavgiftslov og -forskrift ikke uttrykkelige bestemmelser om hvem som er avgiftspliktig. Særavgiftsforskriftens bestemmelser om plikt til registrering hos skattemyndighetene, forstås imidlertid slik at registreringsplikten også innebærer en plikt til å beregne og betale avgiften. Motorkjøretøy- og båtavgiftsloven og dokumentavgiftsloven har bestemmelser om hvem som er avgiftspliktig, uttrykt som ansvar for avgift. Det foreslås å regulere hvem som er avgiftspliktig i loven.

For særavgiftspliktige varer foreslås det å regulere hvem som skal beregne avgiften i loven § 2-4. Etter bestemmelsens første ledd skal avgiften beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Plikt og rett til registrering i Særavgiftsregisteret reguleres i § 2-3. Det følger av skatteforvaltningsloven § 8-4 første ledd at den som er registrert i medhold av særavgiftsloven, skal levere skattemelding for særavgifter med opplysninger som har betydning for fastsetting av særavgifter. Regler om skatteleggingsperiode og leveringsfrist for skattemelding er fastsatt i skatteforvaltningsforskriften §§ 8-4-1 og 8-4-2.

Hvis andre enn registrerte innfører særavgiftspliktige varer, skal avgiften beregnes av den som etter vareførselsloven er deklarasjonspliktig når varen deklarerer ved overgang til fri disponering, jf. lovforslaget § 2-4 andre ledd. Etter skatteforvaltningsloven § 8-4 femte ledd skal skattepliktig som ikke er registrert i medhold av særavgiftsloven, levere skattemelding med opplysninger som har betydning for fastsettingen av særavgift som oppstår ved innførsel. Skatteforvaltningsforskriften § 8-4-2 niende ledd viser til leveringsfristene for deklarasjonen for prosedyren overgang til fri disponering gitt i eller i medhold av vareførselsloven kapittel 3. Bestemmelsene i skatteforvaltningsregelverket legger dermed til rette for at den som ikke er registrert skal oppfylle plikten til å levere skattemelding ved å fastsette grunnlaget for og beregne særavgift ved innførsel på tolldeklarasjonen og betale avgift ved innførsel, se Prop. 38 L (2015–2016) *Lov om skatteforvaltning (skatteforvaltningsloven)* punkt 14.5.

Lovforslaget § 2-4 andre ledd om at avgiften skal beregnes ved overgang til fri disponering, tilsvarende bestemmelsene i tollavgiftsloven § 2-3 første ledd og § 9-2 første ledd. Etter tollavgiftsloven § 2-3 første ledd er den som leverer melding for tollavgift etter § 9-2 tollavgiftspliktig. Etter tollavgiftsloven § 9-2 første ledd skal melding for tollavgift leveres av den deklarasjonspliktige når en vare deklarerer for prosedyren overgang til fri disponering etter vareførselsloven § 4-1. Deklarasjonspliktig er den som leverer en deklarasjon i eget navn eller den som deklarasjonen leveres på vegne av, jf. vareførselsloven § 1-3 bokstav a.

Brudd på vilkår og ansvar for avgift er regulert i lovforslaget § 2-4 tredje ledd. Den lar tollavgiftsloven § 2-3 andre og tredje ledd og §§ 2-4 til 2-6 gjelde tilsvarende. Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig eller har ansvar for avgiften dersom en vare er avgiftspliktig etter lovforslaget § 2-2 fjerde ledd, det vil si dersom vilkår for fritak eller redusert sats ikke oppfylles, eller ved brudd på plikter etter tollavgiftsloven.

Avgiftsfritak kan være knyttet til den avgiftspliktige produsent eller importør, til selve produktet eller til brukere eller bruken av produktet. Bruker kan være en sluttbruker eller forhandler. Disse brukerne er ikke avgiftspliktige som produsenter eller importører. Det er derfor behov for en regel om at det er bruker som skal beregne avgiften dersom vilkårene for avgiftsfritaket ikke oppfylles, se lovforslaget § 2-4 fjerde ledd. Bestemmelsen er en videreføring av skattebetalingsloven § 16-42 første punktum, se også punkt 11.5.

Dersom den avgiftspliktige leverer varer avgiftsfritt og vedkommende visste eller burde ha visst at vilkårene for avgiftsfritak ikke var oppfylt, kan denne bli holdt ansvarlig for avgiften. Dette ansvaret er en videreføring av skattebetalingsloven § 16-42 andre punktum og vil bli nærmere

regulert i forskrift, se forskriftsfullmakten i § 1-6 bokstav d.

Ansvar for beregning og betaling av merverdiavgift ved innførsel av varer, er regulert i merverdiavgiftsloven § 11-1. Utgangspunktet er at det er avgiftssubjektet, det vil si den som er eller skal være registrert i Merverdiavgiftsregisteret, som skal beregne og betale merverdiavgift ved innførsel av varer. Dersom andre enn avgiftssubjektet innfører varer, gjelder tollavgiftsloven § 2-3 tilsvarende. Det er dermed de samme regler som gjelder for hvem som skal beregne særavgift, merverdiavgift og tollavgift ved innførsel av varer.

13.4 Avgiftsfritak for varer som er unntatt fra deklarasjonsplikt mv.

Storingsvedtakene om vareavgiftene fastsetter avgiftsfritak blant annet for reisegods og forbruksvarer i transportmidler. Videre er det avgiftsfritak for mat-, drikke-, og tobakksvarer som leveres som proviant. Fritakene har det til felles at varene ved innførsel er unntatt fra deklarasjonsplikt, jf. vareførselsloven § 4-1 tredje ledd. Ved innførsel av varer som ikke er deklarasjonspliktige, har skattemyndigheten ikke opplysninger om varen som kan danne grunnlag for beregning av avgift. Det foreslås et generelt avgiftsfritak for varer som er unntatt deklarasjonsplikt ved innførsel til særavgiftsområdet, jf. lovforslaget § 2-7. De nevnte fritakene er regulert nærmere i særavgiftsforskriften kapitlene 4-10 (proviant), 4-13 (reisegods) og 4-14 (transportmidler). Særavgiftsforskriften viser til relevante bestemmelser i vareførselsforskriften slik at vilkårene mv. der gjelder tilsvarende. Denne henvisningsteknikken sikrer at de materielle vilkårene for fritak for tollavgift og særavgift er identiske. Det foreslås at denne henvisningsteknikken videreføres.

14 Opplysningsplikt, regnskap og kontroll

Særavgiftsregelverket inneholder ikke regler om opplysningsplikt. Dette reguleres av skatteforvaltningsloven. Den som er registrert i medhold av særavgiftsloven, skal levere skattemelding med opplysninger om uttak fra virksomhetens godkjente lokale av avgiftspliktige varer, uttak av varer som er fritatt for avgift, innførte varer som ikke er lagt på godkjent lokale, og andre opplysninger som har betydning for fastsetting av særavgifter, jf. skatteforvaltningsloven § 8-4 første ledd. Avgiftspliktige som ikke er registrert, skal levere skattemelding med opplysninger som har betydning for fastsettingen av særavgift som oppstår ved innførsel, jf. § 8-4 femte ledd. Videre skal bruker som er berettiget til helt eller delvis avgiftsfri bruk av ellers avgiftspliktige varer, levere skattemelding dersom vilkårene for fritak ikke oppfylles, jf. § 8-4 fjerde ledd. Det foreslås enkelte mindre, i hovedsak tekniske, endringer i skatteforvaltningsloven § 8-4, se lovforslaget § 26-2 nr. 8 med merknader.

Den som skal levere skattemelding, skal gi riktige og fullstendige opplysninger, jf. skatteforvaltningsloven § 8-1. Vedkommende skal opptre aktsomt og lojalt slik at skatteplikten i rett tid blir klarlagt og oppfylt, og varsle skattemyndighetene om eventuelle feil. Den avgiftspliktige kan ha plikt til uoppfordret å gi flere opplysninger enn det som etterspørres i meldingene. Brudd på opplysningsplikten kan føre til tilleggsskatt.

Pliktig regnskapsrapportering etter bokføringsloven § 3, jf. bokføringsforskriften § 2-1, omfatter ikke regnskapsrapportering fastsatt med hjemmel i bestemmelsene om skattemelding for særavgift. Særavgiftspliktige virksomheter har imidlertid annen pliktig regnskapsrapportering som omfattes av bokføringsloven, for eksempel årsregnskap etter regnskapsloven og/eller skattemelding for formues- og inntektsskatt eller merverdiavgift. Bokføringsplikt følger da av bokføringsloven § 2. Særavgiftene er knyttet til transaksjoner og disposisjoner på lik linje med andre transaksjoner og disposisjoner. Dette påvirker resultat- og balanseposter, som inngår i årsregnskapet og/eller skattemelding for formues- og inntektsskatt. Særavgift som skal

beregnes, må derfor dokumenteres og bokføres innen de frister som følger av bokføringslovgivningen. Særavgiftsregelverket kan også ha særskilte krav til dokumentasjon som vilkår for avgiftsfritak.

Særavgiftsforskriften § 5-8 har særregler om regnskap. Bestemmelsen gjelder for alle særavgiftene omfattet av forskriften, men er særlig utformet med tanke på vareavgiftene. Avgiftsmyndighetene har lagt til grunn at den avgiftspliktige må sikre registreringene som er grunnlag for særavgiftsmeldingen, men det er ikke gitt nærmere regler om dette i forskriften.

Særavgiftsforskriften § 5-8 har regler blant annet om føring av lagerregnskap. Reglene som følger av særavgiftsforskriften § 5-8, kommer i tillegg til reglene som er fastsatt i eller i medhold av bokføringsloven. Etter departementets oppfatning er reglene som følger av særavgiftsforskriften § 5-8, i realiteten først og fremst regler om krav til dokumentasjon av blant annet beholdning, tilgang og levering av særavgiftsbelagte varer.

Særavgiftsforskriften § 2-8 fastsetter blant annet at krav om avgiftsfritak skal kunne dokumenteres. Forskriften har også flere andre bestemmelser med særlige krav til dokumentasjon. Videre har dokumentavgiftsloven og motor-kjøretøy- og båtavgiftsloven bestemmelser om dokumentasjon mv.

Det er behov for en nærmere gjennomgang av reglene om dokumentasjon mv. Det foreslås at reglene om dette tas inn i forskrift, se forskriftsfullmakten i lovforslaget § 1-6 bokstav j.

Kontroll reguleres i utgangspunktet av skatteforvaltningsloven. Etter loven § 10-1 første ledd skal avgiftspliktig etter krav fra skattemyndighetene gi opplysninger som kan ha betydning for vedkommendes bokføring eller skatteplikt og kontrollen av denne. Særavgiftsforskriften har enkelte spesifiserte kontrollhemler. Forskriften §§ 5-11 og 5-12 har regler om kontrollmålinger og akkreditering for svovelavgiften, og § 5-13 har regler om kontroll vedrørende urettmessig bruk av mineralolje og biodiesel. Forskriften § 7-1 gir skattemyndighetene fullmakt til å påby måleutstyr o.l.

av hensyn til kontrollen og fastsette forskrift av samme grunn. Videre har motorkjøretøy- og båtavgiftsloven og dokumentavgiftsloven flere bestemmelser om kontroll.

Det foreslås at særregler om kontroll tas inn i forskrift, jf. forskriftsfullmakten i lovforslaget § 1-6 bokstav i.

15 Økonomiske og administrative konsekvenser av lovforslaget

Forslag til lov om særavgifter er i all hovedsak en kodifisering og videreføring av gjeldende rett. De økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget er derfor begrenset. Lovforslaget vil få betydning for utformingen av både Stortingets vedtak om særavgifter og forskrift til loven. De økonomiske og administrative konsekvensene av forslag til nye stortingsvedtak og forskrifter, anses også å være begrenset.

Med den nye særavgiftsloven vil eksisterende bestemmelser få endret utforming og plassering. Departementet legger til grunn at dette er endringer som verken vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning for de avgiftspliktige (næringsdrivende mv.), Skatteetaten eller andre.

Forslaget innebærer at regler flyttes fra Stortingets avgiftsvedtak og forskrifter til lov. Framover vil dermed endringer i særavgiftsregelverket i større grad enn i dag skje ved lovendring. Å endre lov er en noe mer omstendelig prosess enn å endre plenarvedtak siden lov krever to vedtak av Stortinget mens plenarvedtak kun krever ett. På den annen side behøver ikke lovbestemmelser å gjentas årlig – slik for eksempel alle avgiftsfritakene må i dag. Departementet anser at de praktiske konsekvensene av omleggingen er relativt små.

En overføring av bestemmelser fra forskrift til lov, innebærer at regler som i dag blir fastsatt av departementet, framover må vedtas av Stortinget.

Fastsetting av lovbestemmelser er en mer formell og arbeidskrevende prosess enn fastsetting av forskriftsbestemmelser. Lovforslaget er imidlertid relativt kortfattet og har omfattende forskriftsfullmakter. Det er dermed lagt til grunn at store deler av særavgiftsregelverket fortsatt skal fastsettes i forskrift. Departementet anser at de praktiske konsekvensene av omleggingen også i denne henseende er relativt små.

En mer oversiktlig lov vil kunne gi administrative besparelser for Skatteetaten. Forenklinger i regelverket vil kunne åpne for effektivisering av visse administrative rutiner, blant annet når det gjelder bedre veiledning til publikum og kortere saksbehandlingstid. På kort sikt kan det være behov for opplæringstiltak i Skatteetaten. Det vil også bli nødvendig å endre skjemaer, veiledninger og informasjonsmateriell. Lovrevisjonen forventes imidlertid ikke å innebære vesentlige merkostnader for etaten.

En ny særavgiftslov vil gjøre særavgiftsregelverket mer tilgjengelig og brukervennlig. Den nye loven vil gjøre regelverket lettere å finne fram i, både for de avgiftspliktige, Skatteetaten og andre brukere. Selv om behovet for advokattjenester og juridisk ekspertise kan øke i en kortere periode når den nye lovgivningen introduseres, må det antas at den nye særavgiftsloven vil gi forenklingsgevinster og bedret effektivitet for næringslivet på sikt.

16 Merknader til de enkelte paragrafene i lovforslaget

Proposisjonen inneholder forslag til lov om særavgifter. Loven vil bli supplert av stortingsvedtak om særavgifter og forskrift til loven.

Forslag om forskrift til særavgiftsloven vil bli sendt på høring etter framleggelsen av denne proposisjonen.

Konkrete forslag til stortingsvedtak om særavgifter vil bli fremmet i regjeringens skatte- og avgiftsproposisjon for 2027. Lovforslaget bygger på de forslag til stortingsvedtak som var på høring sammen med lovforslaget.

Stortingsvedtakene som ble foreslått i høringen, inneholder gjennomgående to paragrafer, én som slår fast avgiftsplikten og én med avgifts-sats(er). Avgiftsplikten og dens omfang vil dermed bli regulert både i stortingsvedtak og lov, gjennomgående slik at lovens bestemmelser presiserer og utfyller den avgiftsplikten som slås fast i stortingsvedtaket.

16.1 Kapittel 1 Innledende bestemmelser

Til § 1-1 Saklig virkeområde

Bestemmelsen regulerer lovens saklige virkeområde, og viderefører deler av særavgiftsloven § 1, dokumentavgiftsloven § 1 og motorkjøretøy- og båtavgiftsloven § 1.

Første ledd slår fast at loven gjelder særavgifter, se omtale av særavgifter i punkt 3.2 og betegnelsen særavgift i punkt 11.2.

Andre ledd fastsetter at det er Stortinget som vedtar særavgifter og de satser som skal gjelde. Dette følger av Grunnloven § 75 bokstav a. Andre ledd er derfor rettslig sett overflødig. Hensynet til brukervennlighet tilsier imidlertid at Stortingets myndighet til å vedta særavgifter også framkommer av særavgiftsloven.

I Stortingets avgiftsvedtak henvises det til den aktuelle loven, se omtale i punkt 4.1. Loven anses da i realiteten som en del av vedtaket. Loven kommer bare til anvendelse dersom Stortinget vedtar en avgift og det i Stortingets avgiftsvedtak vises til loven.

Til § 1-2 Geografisk virkeområde

Bestemmelsen regulerer lovens geografiske virkeområde.

Etter *første ledd* gjelder loven i særavgiftsområdet hvis ikke annet følger av loven. Betegnelsen særavgiftsområdet er ny, men at særavgiftene er knyttet til dette området er en kodifisering av forvaltningspraksis, se punkt 11.3. Forbeholdet *hvis ikke annet følger av loven* sikter til de særavgifter som har et annet geografisk virkeområde enn det som i andre ledd er definert som særavgiftsområdet. Hvilket geografisk virkeområde som da gjelder, er fastsatt i kapitlet om den enkelte avgiften.

I *andre ledd* defineres særavgiftsområdet som det norske fastland og alt område innenfor territorialgrensen, men ikke Svalbard, Jan Mayen og de norske bilandene. Definisjonen er sammenfallende med definisjonene av tollområdet og merverdiavgiftsområdet, se tollavgiftsloven § 1-1, vareførselsloven § 1-2 og merverdiavgiftsloven § 1-2.

Til § 1-3 Satser og regler for avgiftsberegningen

Bestemmelsen regulerer hvilke satser og regler som skal benyttes ved beregning av avgiften.

I *første ledd* fastsettes at avgiften skal beregnes etter de satser og regler som gjelder på det tidspunkt avgiften etter denne loven skal beregnes. På hvilket tidspunkt avgiften skal beregnes er fastsatt i kapitlet om den enkelte avgiften – i paragrafen som har overskriften *Avgiftsplikt* og gjennomgående i paragrafens andre ledd.

For vareavgiftene skal avgiften i utgangspunktet beregnes når varer innføres til særavgiftsområdet og når de produseres, se § 2-2 første ledd. Dersom importør eller produsent er registrert i Særavgiftsregisteret og varene legges på lokale som er registrert etter § 2-5, skal avgiften beregnes først når varene tas ut av lokalet, se § 2-2 andre ledd. § 1-3 første ledd innebærer at avgiften skal beregnes med de satser og regler som gjelder på disse tidspunktene. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsloven § 5 første ledd og særavgiftsforskriften § 2-1. Se punkt 11.5 om

betegnelsen *når avgiften skal beregnes og når avgiftsplikten oppstår*.

For varer som innføres til særavgiftsområdet og ikke legges på et lokale som er registrert etter § 2-5, er det i *andre ledd* fastsatt at avgiften skal beregnes etter de satser og regler som gjelder på det tidspunkt som følger av tollavgiftsloven § 2-2. Bestemmelsen er en kodifisering av gjeldende rett, se særavgiftsforskriften § 2-6 som fastsetter at bestemmelsene i vareførselsloven og tollavgiftsloven gjelder så langt de passer og ikke annet er bestemt. Forholdet til vareførselsloven og tollavgiftsloven er nærmere omtalt i punkt 5.2. Når avgiften skal beregnes, er omtalt i punkt 11.5 og 13.2.

Til § 1-4 Dispensasjon

Bestemmelsen gir departementet fullmakt til å treffe enkeltvedtak om å frita for eller sette ned avgiften dersom særlige grunner taler for det.

Dispensasjonsbestemmelsen er i dag fastsatt i Stortingets avgiftsvedtak, samt dokumentavgiftsloven § 3. § 1-4 er en videreføring av disse. Det foreslås en annen ordlyd enn i gjeldende dispensasjonsbestemmelser, og at fullmakten avgrenses til å fatte vedtak i enkelttilfeller, se omtale i kapittel 12.

Til § 1-5 Avgiftsfritak som følger av folkerettslig avtale

Bestemmelsen gir departementet fullmakt til å gi forskrift om avgiftsfritak som følger av folkerettslig avtale.

Avgiftsfritak, også fritak som følger av folkerettslige avtaler, er i dag fastsatt i det enkelte stortingsvedtak, der det konkretiseres hvilke grupper som er fritatt for avgift, for eksempel diplomater og NATO. Enkelte av fritakene er nærmere regulert i forskrift.

De fleste avgiftsfritakene er tatt inn i loven, se omtale i punkt 9.3.2. Med hjemmel i § 1-5 kan avgiftsfritak som følger av folkerettslig avtale, fastsettes i og reguleres nærmere i forskrift. Gjeldende avgiftsfritak vil bli videreført. Fullmakten innebærer at det kan fastsettes ytterligere fritak i forskrift dersom det senere inngås folkerettslige avtaler som forplikter Norge til dette.

Til § 1-6 Forskriftsfullmakt

Bestemmelsen gir departementet fullmakt til å gi forskrift om en rekke forhold. Fullmaktene gjelder for alle kapitlene og avgiftene i loven, men er i praksis ikke like aktuelle for alle. Forskriftsfullmakter som kun gjelder én eller noen få særavgif-

ter, er tatt inn i de aktuelle kapitlene, se §§ 3-1, 4-1, 7-1, 7-4, 21-13, 21-14, 22-2 og 22-3.

Siden skattebetalingsloven og skatteforvaltningsloven ikke omfatter dokumentavgiften, må forvaltnings- og betalingsregler om dokumentavgiften fastsettes i særavgiftsregelverket. Det anses hensiktsmessig at disse reglene fastsettes i forskrift, slik som i dag. Dokumentavgiftsloven § 2 bokstav a til d gir departementet fullmakt til å gi forskrift om hvem som er ansvarlig for avgift, beregning og oppkreving av avgift, kontroll og plikt til å føre regnskap og gi opplysninger. Disse fullmaktene anses dekket av § 1-6. Dokumentavgiftsloven § 2 bokstav e om renter og bokstav f om innbetalingsordningen og bankers plikt til å avvise betalingsoppdrag, videreføres i § 21-14.

Etter *bokstav a* kan departementet gi forskrift om avgiftspliktens omfang, det vil si hva som omfattes av avgiftsplikten. Dette er en videreføring av forskriftsfullmakter som i dag er fastsatt i stortingsvedtakene, normalt i § 1 andre ledd. Bestemmelsen omfatter hjemmel til å fastsette en nedre grense for avgiftsplikt.

Etter *bokstav b* kan departementet gi forskrift om avgiftsgrunnlag og -beregning. Regler om avgiftsgrunnlag og -beregning er gjennomgående ikke fastsatt i loven og er tenkt fastsatt kun i forskrift. At det kan gis forskrift om avgiftsgrunnlaget er en videreføring av forskriftsfullmakter som i dag er fastsatt i stortingsvedtakene, normalt i § 1 andre ledd. At det kan gis forskrift om beregning av avgift, er i dag fastsatt i særavgiftsloven § 1 og motorkjøretøy- og båtavgiftsloven § 1 første ledd. Alternativet omfatter forenklet avgiftsberegning. Dette gjelder blant annet for varer som bringes med som reisegods, se særavgiftsforskriften § 4-13-1.

Videre omfattes fastsetting av sjablonger, blant annet for avgiftene på HFK og PFK og NO_x, se særavgiftsforskriften § 3-18-2 og § 3-19-9. Fullmakten omfatter også beregning av i) engangsavgift for bruktimporterte motorvogner (bruksfradrag), ii) engangsavgift ved endring av motorvognens avgiftsmessige status, iii) forholdsmessig avgift for motorvogner som skal benyttes i særavgiftsområdet i et avgrenset tidsrom, iv) avgift på tunge kjøretøy som registreres eller avregistreres i løpet av året og v) omregistreringsavgift ved vraking og omregistrering.

Etter *bokstav c* kan departementet gi forskrift om når avgiften skal beregnes og rapporteres. Gjeldende forskriftsfullmakter gir ikke uttrykkelig kompetanse til å gi forskrift om når avgiften skal beregnes, men de er tolket slik at dette omfattes. Bokstav c er en kodifisering av dette. Etter

særavgiftsforskriften § 2-2 kan registrerte virksomheter overføre avgiftspliktige varer til godkjente lokaler uten at avgiftsplikten oppstår. Dette anses som en administrativ ordning som omfattes av bokstav c.

Etter *bokstav d* kan departementet gi forskrift om hvem som skal beregne og betale avgiften, se punkt 11.5. Gjeldende forskriftsfullmakter gir ikke uttrykkelig kompetanse til å gi forskrift om hvem som skal beregne og betale avgiften, men de er tolket slik at dette omfattes. Bokstav d er en kodifisering av dette. Bestemmelsen gir hjemmel til å gi pålegg om avgiftsplikt og ansvar for avgift også for andre enn den som etter loven er avgiftspliktig, og at det kan oppstilles solidaransvar for disse. Dette kan blant annet være aktuelt for leverandører av avgiftsfrie varer, se § 2-4 fjerde ledd og merknaden til bestemmelsen.

Etter *bokstav e* kan departementet gi forskrift om gjennomføring og vilkår for reduserte avgiftssatser og -fritak. Fullmakten er en videreføring av forskriftsfullmakter som i dag er fastsatt i stortingsvedtakene, normalt i § 2 andre ledd. Etter disse fullmaktene kan det også gis forskrift om avgrensning av fritak. Dette alternativet anses overflødig ved siden av alternativene gjennomføring og vilkår. Eksempler på vilkår er at varer må være levert fra en som er registrert i Særavgiftsregisteret eller at det kreves en bestemt form for dokumentasjon. Et annet eksempel er minstegrenser ved utførsel, se blant annet særavgiftsforskriften § 3-6-4. Uttrykkelig fullmakt til å fastsette forskrift om minstegrenser som vilkår for fritak, er i dag fastsatt i særavgiftsforskriften § 7-1 fjerde ledd.

Etter *bokstav f* kan departementet gi forskrift om fritak av avgiftstekniske hensyn. Bestemmelsen er ny. Fullmakten er blant annet aktuell for fritak for små mengder, se gjeldende stortingsvedtak om avgift på smøreolje § 2 første ledd bokstav k, som fastsetter avgiftsfritak for forbrukerpakninger som inneholder mindre enn 0,15 liter. Et annet tilfelle er fritak for smøreolje som er påfylt kjøretøy, maskiner o.l. ved inn- og utførsel, se gjeldende stortingsvedtak om avgift på smøreolje § 2 første ledd bokstav l, se også omtale i kapittel 10.

Etter *bokstav g* kan departementet gi forskrift om plikt til og vilkår for registrering i Særavgiftsregisteret. Gjeldende forskriftsfullmakter nevner ikke uttrykkelig at det kan gis forskrift om plikt til og vilkår for registrering, men de er tolket slik at dette omfattes. Bokstav g er en kodifisering av dette. Fullmakten omfatter vilkår for registrering, og regler om opphør og tilbakekalling av registrering. Enkelte avgiftsfritak er betinget av at den fritaksberettigede er registrert som bruker. Registrering

som bruker, er noe annet enn registrering i Særavgiftsregisteret. At det kan settes vilkår om registrering som bruker, følger av bokstav e.

Den som er registrert i Særavgiftsregisteret skal registrere lokale hos skattemyndighetene dersom det brukes til produksjon eller lagring av avgiftspliktige varer, jf. § 2-5. Etter *bokstav h* kan departementet gi forskrift om plikt til og vilkår for registrering av slike lokaler. Fullmakten er bare relevant for vareavgiftene. Gjeldende forskriftsfullmakter nevner ikke uttrykkelig at det kan gis forskrift om plikt til og vilkår for registrering av lokaler, men de er tolket slik at dette omfattes. Bokstav h er en kodifisering av dette. Godkjenning av lokaler er i dag regulert i særavgiftsforskriften § 5-7.

Bokstav i gir departementet fullmakt til å gi forskrift om plikt til å iverksette tiltak som er nødvendige for kontroll. Dette blant annet for at avgiftsmyndighetene skal kunne kontrollere om avgiftsberegningen er korrekt. Slike tiltak kan være krav om prøvetaking, analyser og installering av måleutstyr, noe som blant annet er aktuelt for NO_x-avgiften, se særavgiftsforskriften § 3-19-6. Fullmakten til å gi forskrift om slike forhold er i dag fastsatt i særavgiftsforskriften § 7-1 andre ledd.

Etter *bokstav j* kan departementet gi forskrift om registrering og dokumentasjon. Dette omfatter blant annet registrering og dokumentasjon av disposisjoner eller andre hendelser som grunnlag for særavgiftsmeldingen, blant annet plikt til å føre lagerregnskap og utarbeide spesifikasjoner av råvareforbruk og ferdigvareproduksjon. Krav til dokumentasjon for avgiftsfritak kan også fastsettes med hjemmel i bokstav e. Se også kapittel 14 om opplysningsplikt, regnskap og kontroll.

16.2 Kapittel 2 Fellesbestemmelser om særavgifter på varer

Til § 2-1 Kapitlets virkeområde

Bestemmelsen regulerer kapitlets virkeområde og fastsetter at kapittel 2 gjelder for særavgiftene i kapitlene 3 til 12. Særavgiftene i kapitlene 3 til 12 omtales gjerne som vareavgifter, se punkt 3.2. Disse avgiftene er utformet etter de samme prinsipper og med flere felles regler. Bestemmelsene i kapitlene 3 til 12 må dermed leses i sammenheng med fellesbestemmelsene i kapittel 2. For eksempel suppleres bestemmelsen i § 4-2 om registrering for alkoholavgiften av registreringsbestemmelsen i § 2-3.

Flere av paragrafene i kapitlet viser til bestemmelser i tollavgiftsloven og vareførselsloven. Disse erstatter den generelle henvisningen i gjeldende særavgiftsforskrift § 2-6, se omtale i punkt 13.1.

Til § 2-2 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og når avgiften skal beregnes.

Etter *første ledd* skal det beregnes avgift for varer som produseres i og varer som innføres til særavgiftsområdet. I dag er dette fastsatt i Stortingets avgiftsvedtak. Nærmere bestemmelser om avgiftspliktens omfang fastsettes i det enkelte kapitlet.

Tidspunktet for når avgiften skal beregnes reguleres i andre og tredje ledd. Bestemmelsene er en videreføring av særavgiftsforskriften § 2-1, som regulerer når avgiftsplikten oppstår. Se punkt 11.5 om betegnelsen når avgiftsplikten oppstår og punkt 13.2 om når avgift skal beregnes ved innførsel av varer.

Andre ledd fastsetter at for varer som produseres og legges på et lokale som er registrert etter § 2-5, skal avgiften beregnes når varene tas ut av lokalet. Produsenter av avgiftspliktige varer skal registreres i Særavgiftsregisteret, se § 2-3 første ledd, og må dermed registrere sine lokaler. At avgiften skal beregnes først ved uttak fra lokalet, er en videreføring av særavgiftsforskriften § 2-1 første ledd bokstav a.

Tredje ledd regulerer avgiftsberegningen for varer som innføres. *Første punktum* fastsetter at for varer som innføres, skal avgiften beregnes når varene går over til fri disponering, jf. tollavgiftsloven § 2-1 første ledd første punktum. Bestemmelsen gjelder generelt og kommer til anvendelse med mindre den avgiftspliktige er registrert i Særavgiftsregisteret og varene legges på et lokale som er registrert, se *andre punktum*. Tollavgiftsloven § 2-1 første ledd første punktum fastsetter at tollavgift skal beregnes når en vare går over til fri disponering etter vareførselsloven § 4-1. Dette følger også av vareførselsloven § 4-1 andre ledd, som fastsetter at tollavgift og andre innførselsavgifter skal beregnes ved overgang til fri disponering. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 2-1 første ledd bokstav a. Se nærmere omtale i punkt 13.2.

Etter *fjerde ledd første punktum* skal det beregnes avgift dersom vilkårene for avgiftsfritak eller redusert sats ikke oppfylles. Dette er en presisering av avgiftsplikten. Brudd på vilkår for avgiftsfritak kan skje hos en avgiftspliktig eller hos en

bruker som er fritatt for avgift, se merknaden til § 2-4 fjerde ledd. Bestemmelsen gjelder både når vilkårene for fritak aldri har vært oppfylt og når vilkårene brytes på et senere tidspunkt. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 2-1 femte ledd.

Fjerde ledd *andre punktum* fastsetter at det også skal beregnes avgift ved brudd på vilkår eller plikter nevnt i tollavgiftsloven § 2-1 andre og tredje ledd. Tollavgiftsloven § 2-1 andre ledd fastsetter at det skal beregnes tollavgift for varer som er innført under en prosedyre etter vareførselsloven §§ 4-2 til 4-8 dersom vilkårene for bruk av prosedyren ikke er oppfylt. Tollavgiftsloven § 2-1 tredje ledd fastsetter at det skal beregnes avgift ved brudd på plikter etter vareførselsloven kapittel 2, som fører til at en vare ikke blir tollbehandlet. Reglene om tollavgift i tollavgiftsloven § 2-1 andre og tredje ledd vil dermed gjelde tilsvarende for særavgift ved innførsel av varer.

Til § 2-3 Registrering i Særavgiftsregisteret

Bestemmelsen regulerer registrering i Særavgiftsregisteret og viderefører deler av særavgiftsforskriften §§ 5-1 og 5-2. Se omtale i punkt 11.4.

I *første ledd* fastsettes at produsenter av avgiftspliktige varer skal registreres i Særavgiftsregisteret for hver enkelt avgift.

Etter *andre ledd* kan importører av avgiftspliktige varer registreres hvis ikke annet følger av loven. *Kan* innebærer at importører har rett til å registrere seg dersom de ønsker det, forutsatt at vilkårene for registrering er oppfylt. Forbeholdet *med mindre annet følger av loven* sikter til at enkelte importører har registreringsplikt. Med importør menes den som etter vareførselsloven er deklarasjonspliktig når varen deklarerer ved overgang til fri disponering etter vareførselsloven § 4-1.

Til § 2-4 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal beregne avgiften, se omtale i punkt 11.5. Hvem som skal beregne avgift ved innførsel av varer, er nærmere omtalt i punkt 13.3.

Etter *første ledd* skal avgiften beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Plikt og rett til registrering i Særavgiftsregisteret reguleres i § 2-3. I gjeldende regelverk er rett og plikt til registrering regulert i særavgiftsforskriften §§ 5-1 og 5-2. Bestemmelsene forstås slik at den som er registrert, er den som har plikt til å beregne avgiften. Første ledd er en kodifise-

ring av dette. Det samme gjelder presiseringen om at avgiften skal beregnes av den som er eller *skal være* registrert.

Etter *andre ledd* skal avgiften for varer som innføres til særavgiftsområdet av andre enn registrerte, beregnes av den som etter vareførselsloven er deklarasjonspliktig når varen deklarerer for overgang til fri disponering. Bestemmelsen henger sammen med skatteforvaltningsloven § 8-4 femte ledd. Den fastslår at skattepliktig som ikke er registrert i medhold av særavgiftsloven, skal levere skattemelding med opplysninger som har betydning for fastsettingen av særavgift som oppstår ved innførsel. Skatteforvaltningsforskriften § 8-4-2 niende ledd viser til leveringsfristene for deklarasjonen for prosedyren overgang til fri disponering gitt i eller i medhold av vareførselsloven kapittel 3. Skatteforvaltningsregelverket legger til rette for at den som ikke er registrert, skal fastsette grunnlaget for og beregne særavgift ved innførsel på tolldeklarasjonen og betale avgift ved innførsel. Etter tollavgiftsloven § 2-3 første ledd er det den som leverer melding for tollavgift etter tollavgiftsloven § 9-2 som er tollavgiftspliktig. § 9-2 første ledd fastsetter at melding for tollavgift skal leveres av den deklarasjonspliktige når en vare deklarerer for prosedyren overgang til fri disponering etter vareførselsloven § 4-1.

Etter *tredje ledd* gjelder tollavgiftsloven § 2-3 andre og tredje ledd og §§ 2-4 til 2-6 om brudd på vilkår og ansvar for avgift tilsvarende for særavgift på varer som innføres. De nevnte bestemmelsene i tollavgiftsloven regulerer hvem som er tollavgiftspliktig og har medansvar for tollavgift ved brudd på vilkår og plikter ved innførsel av varer.

Etter *fjerde ledd* skal brukere av avgiftsfrie varer eller varer med redusert sats, beregne avgiften dersom vilkårene for avgiftsfritaket eller den reduserte satsen ikke oppfylles. Bestemmelsen omfatter andre enn produsenter og importører som er avgiftspliktige etter første og andre ledd.

Etter skattebetalingsloven § 16-42 første punktum kan departementet gi forskrift om at motaker av avgiftsfrie varer og tjenester er ansvarlig for avgiften dersom vedkommende ikke oppfyller vilkårene for avgiftsfrihet. Bestemmelsen anses å regulere hvem som er avgiftspliktig og den overføres dermed til særavgiftsloven, jf. § 2-4 fjerde ledd. Se omtale i punkt 11.5. Ansvar for brukere følger i dag av særavgiftsforskriften § 2-1 femte ledd.

Til § 2-5 Registrering av lokale

Etter bestemmelsen skal den som er registrert i Særavgiftsregisteret, registrere lokale hos skattemyndighetene dersom det brukes til produksjon eller lagring av avgiftspliktige varer.

Rett og plikt til registrering i Særavgiftsregisteret er regulert i § 2-3. Etter § 2-2 er registrering av lokale et vilkår for utsatt avgiftsberegning. § 2-5 er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-7 første ledd første punktum.

Til § 2-6 Avgiftsfritak ved utførsel

Første punktum fastsetter avgiftsfritak for varer som utføres fra særavgiftsområdet til utlandet, Svalbard, Jan Mayen og de norske bilandene. Avgiftsfritak for varer som utføres til utlandet, er i dag fastsatt i Stortingets avgiftsvedtak med nærmere regulering i særavgiftsforskriften § 2-7. I særavgiftsforskriften § 2-7 første ledd første punktum likestilles Svalbard og Jan Mayen med utlandet. Dette er tatt inn i lovbestemmelsen, sammen med de norske bilandene.

Etter *andre punktum* gjelder fritaket også varer som legges på tollager og skal utføres. Fritaket er i dag fastsatt i Stortingets avgiftsvedtak, samt særavgiftsforskriften § 2-7 første ledd tredje punktum.

Til § 2-7 Avgiftsfritak ved deklarasjonsunntak

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for varer som med hjemmel i vareførselsloven § 4-1 tredje ledd er unntatt fra deklarasjonsplikt ved innførsel til særavgiftsområdet. Se omtale i punkt 13.4. På grunn av ulik regulering av proviant om bord i henholdsvis fartøy og luftfartøy etter vareførselsregelverket, og behovet for å fastsette fritak for proviant som leveres innenlands, er fritak for proviant i fartøy eller luftfartøy fastsatt i § 3-2, § 4-4, § 5-5 og § 6-4. Dette er en kodifisering av praksis.

Til § 2-8 Avgiftsfritak ved destruksjon

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for varer som destrueres. Fritaket framkommer ikke av gjeldende stortingsvedtak, men er forutsatt i særavgiftsforskriften § 2-5. Fritaket er i likhet med andre avgiftsfritak tatt inn i loven.

16.3 Kapittel 3 Avgift på tobakk mv.

Til kapittel 3 Avgift på tobakk mv.

Kapittel 3 regulerer avgiften på tobakk mv. Kapitlet må leses i sammenheng med fellesbestemmelsene om særavgifter på varer i kapittel 2.

Til § 3-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen fastsetter avgiftspliktens omfang.

Etter *første ledd* skal det beregnes avgift for sigarer, sigaretter, røyke- og rå tobakk, skrå tobakk, snus, sigarettpapir og -hylser, tobakk til oppvarming, samt e-væske og andre varer med nikotin. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 og særavgiftsforskriften § 3-1-1.

Etter *andre ledd* kan departementet gi forskrift om at det skal beregnes avgift for varer som er til bruk som tobakksvare mv., det vil si erstatningsvarer. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2. Med hjemmel i sistnevnte bestemmelse er det fastsatt avgiftsplikt for urtesigaretter og vannpipemelasse av urter, se særavgiftsforskriften § 3-1-1 tiende ledd.

Til § 3-2 Avgiftsfritak for proviant

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for tobakk mv. som innføres til særavgiftsområdet eller leveres til salg eller bruk som proviant i fartøy eller luftfartøy som skal forlate særavgiftsområdet. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 første ledd bokstav a nr. 2 og bokstav b nr. 2 med nærmere regulering i særavgiftsforskriften kapittel 4-10. Se merknad til § 2-7.

Til § 3-3 Avgiftsfritak for utsalg på flyplass

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for tobakk mv. til tollavgiftsfritt utsalg på flyplass. Med tollavgiftsfritt utsalg på flyplass menes tollager C (tax free). Tollager C er regulert i vareførselsforskriften § 4-4-11. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 første ledd bokstav a nr. 3 med nærmere regulering i særavgiftsforskriften kapittel 4-11.

16.4 Kapittel 4 Avgift på alkohol

Til kapittel 4 Avgift på alkohol

Kapittel 4 regulerer avgiften på alkohol. Kapitlet må leses i sammenheng med fellesbestemmelsene om særavgifter på varer i kapittel 2.

Til § 4-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen fastsetter avgiftspliktens omfang.

Etter *første ledd* skal det beregnes avgift for alkoholholdige drikkevarer og etanol til teknisk bruk med over 0,7 volumprosent alkohol. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 og særavgiftsforskriften § 3-2-1 første ledd første punktum.

Etter *andre ledd* skal det ikke beregnes avgift for alkoholholdige drikkevarer som produseres privat til eget bruk. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav g og særavgiftsforskriften § 3-2-1 første ledd andre punktum. Etter alkoholloven er det kun tillatt å produsere øl og vin til egen bruk, ikke brennevin.

Tredje ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrift om produksjon, lagring, transport, denaturering og omsetning av etanol til teknisk bruk. Dette er en videreføring av forskriftshjemmelen i særavgiftsloven § 1 andre punktum. Slike bestemmelser er i dag fastsatt i særavgiftsforskriften kapittel 3-3.

Til § 4-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Bestemmelsen regulerer registrering i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen må leses i sammenheng med § 2-3.

Etter § 4-2 skal importører av alkoholholdige drikkevarer og etanol til teknisk bruk med alkoholstyrke over 2,5 volumprosent registreres i Særavgiftsregisteret, med mindre importøren har tilatelse til innførsel etter alkoholloven § 2-1. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav e. Importører av alkoholholdige drikkevarer har dermed en plikt til registrering, og ikke bare en rett som fastsatt i § 2-3.

Til § 4-3 Avgiftsfritak for råstoff

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for etanol som brukes i produksjon av varer. Fritaket omfatter både alkoholholdige drikkevarer og etanol til teknisk bruk. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav f.

Ordlyden er samordnet med ordlyden i tilsvarende fritak for CO₂-avgift på mineralske produkter og avgiftene på sukker og smøreolje.

Til § 4-4 Avgiftsfritak for proviant

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for alkoholholdige drikkevarer som innføres til særavgiftsområdet eller leveres til salg eller bruk som proviant i fartøy eller luftfartøy som skal forlate særavgiftsområdet. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav a nr. 2 og bokstav b nr. 2 med nærmere regulering i særavgiftsforskriften kapittel 4-10. Se merknad til § 2-7.

Til § 4-5 Avgiftsfritak for utsalg på flyplass

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for alkoholholdige drikkevarer til tollavgiftsfritt utsalg på flyplass. Med tollavgiftsfritt utsalg på flyplass menes tollager C (tax free). Tollager C er regulert i vareførselsforskriften § 4-4-11. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav a nr. 3 med nærmere regulering i særavgiftsforskriften kapittel 4-11.

Til § 4-6 Avgiftsfritak for denaturert etanol

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for etanol som er denaturert. Med denaturert etanol menes etanol som er gjort udrikkelig gjennom tilsetning av nærmere angitte stoffer. Nærmere regler om denaturering vil bli fastsatt i forskrift. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav e som blant annet fastsetter fritak for etanol som er gjort utjenlig til drikk (denaturert).

Til § 4-7 Avgiftsfritak for teknisk bruk

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for etanol til nærmere bestemt teknisk bruk. Hvilke brukere og bruksområder som er fritatt for avgift og på hvilke vilkår, vil bli fastsatt i forskrift. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav e som blant annet fastsetter fritak for etanol som leveres til teknisk, vitenskapelig eller medisinsk bruk og som på annen måte er garantert mot å bli brukt til drikk.

For å være garantert mot å bli brukt til drikk, må omsetning og bruk av etanol skje i tråd med reglene i særavgiftsforskriften. Her er det blant annet bestemmelser om hvem som kan motta denaturert etanol, registrering av brukere og

håndtering av varene. Disse reglene vil bli videreført i forskrift.

16.5 Kapittel 5 Avgifter på drikkevareemballasje

Kapittel 5 regulerer avgiftene på drikkevareemballasje. Kapitlet må leses i sammenheng med fellesbestemmelsene om særavgifter på varer i kapittel 2.

Til § 5-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen fastsetter avgiftspliktens omfang.

Etter *første ledd* skal det beregnes miljøavgift for emballasje som inneholder drikkevarer. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2, jf. særavgiftsforskriften § 3-5-1 første ledd bokstav a. Etter *andre ledd* skal det for emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form, i tillegg beregnes grunnavgift. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3, jf. særavgiftsforskriften § 3-5-1 første ledd bokstav b.

Etter *tredje ledd* skal det ikke beregnes avgift for emballasje som rommer fire liter eller mer. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav e. Sistnevnte bestemmelse er utformet som fritak for avgiftsplikt, men er i praksis en avgrensning av avgiftsplikten, jf. særavgiftsforskriften § 3-5-1 andre ledd.

Til § 5-2 Avgiftsfritak for returemballasje

Etter bestemmelsen er emballasje som inngår i et retursystem, fritatt for miljøavgift etter returandel. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 andre ledd, jf. særavgiftsforskriften §§ 3-5-3 og 3-5-4. Bestemmelsen i stortingsvedtaket er formulert som en fullmakt for departementet til å gi forskrift om fritak dersom emballasjen inngår i et retursystem. Bestemmelsen er omformulert slik at fritaket framkommer uttrykkelig.

Til § 5-3 Avgiftsfritak for melkeprodukter mv.

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for emballasje som inneholder melk og melkeprodukter og produkter som er laget av korn og soya til erstatning for slike produkter. Fritaket for melk og melkeprodukter er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 4 første ledd bokstav a. Fritaket for korn og soya til erstatning for slike produkter, er

en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 4 første ledd bokstav d. Fritaket omfatter også morsmelkerstatning, jf. gjeldende stortingsvedtak § 4 første ledd bokstav e.

Til § 5-4 Avgiftsfritak for kakaoprodukter mv.

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for emballasje som inneholder drikkevarer av kakao og sjokolade og er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 4 første ledd bokstav b.

Til § 5-5 Avgiftsfritak for proviant

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for emballasje med drikkevarer som innføres til særavgiftsområdet eller leveres til salg eller bruk som proviant i fartøy eller luftfartøy som skal forlate særavgiftsområdet. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav a nr. 2 og bokstav b nr. 2 med nærmere regulering i særavgiftsforskriften kapittel 4-10. Se merknad til § 2-7.

Til § 5-6 Avgiftsfritak for utsalg på flyplass

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for varer til tollavgiftsfritt utsalg på flyplass. Med tollavgiftsfritt utsalg på flyplass menes tollager C (tax free). Tollager C er regulert i vareførselsforskriften § 4-4-11. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav a nr. 3 med nærmere regulering i særavgiftsforskriften kapittel 4-11.

Til § 5-7 Avgiftsfritak for utdeling på veldedig grunnlag

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for emballasje til produkter som leveres vederlagsfritt til motaker for utdeling på veldedig grunnlag. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav f med nærmere regulering i særavgiftsforskriften kapittel 4-12. Tilsvarende fritak er fastsatt i §§ 6-5, 19-4, 20-4 og merverdiavgiftsloven § 6-19 andre ledd.

16.6 Kapittel 6 Avgift på sukker mv.

Kapittel 6 regulerer avgiften på sukker mv. Kapitlet må leses i sammenheng med fellesbestemmelsene om særavgifter på varer i kapittel 2.

Til § 6-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen fastsetter avgiftspliktens omfang.

Etter bestemmelsen skal det beregnes avgift for sukker mv. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1. I sistnevnte bestemmelse presiseres at avgiftsplikten omfatter sirup og sukkeroppløsninger, se særavgiftsforskriften § 3-16-1. Presiseringen vil bli videreført i forskrift.

Til § 6-2 Avgiftsfritak for råstoff

Første ledd fastsetter avgiftsfritak for sukker som brukes i produksjon av varer. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav e med nærmere regulering i særavgiftsforskriften § 3-16-3. Ordlyden er samordnet med ordlyden i tilsvarende fritak for CO₂-avgift på mineralske produkter og avgiftene på alkohol og smøreolje.

Etter *andre ledd* gis det tilskudd for avgift på sukker som brukes i produksjon av honning, det vil si birøkt. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav f med nærmere regulering i særavgiftsforskriften § 3-16-4. Det gis tilskudd for en maksimal mengde, det vil si at det ikke gis refusjon krone for krone.

Til § 6-3 Avgiftsfritak for dyrefôr

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for sukker som ikke er egnet til å konsumeres av mennesker og brukes som dyrefôr.

Etter § 2-8 er varer som destrueres, fritatt for avgift. Bestemmelsen omfatter også sukker. Etter forvaltningspraksis gis det også avgiftsfritak for sukker som er skadet e.l. og er uegnet for ordinær omsetning, men som i stedet for å bli destruert leveres som dyrefôr. § 6-3 kodifiserer dette.

Til § 6-4 Avgiftsfritak for proviant

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for sukker mv. som innføres til særavgiftsområdet eller leveres til salg eller bruk som proviant i fartøy eller luftfartøy som skal forlate særavgiftsområdet. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav a nr. 2 og bokstav b nr. 2 med nærmere regulering i særavgiftsforskriften kapittel 4-10. Se merknad til § 2-7.

Til § 6-5 Avgiftsfritak for utdeling på veldedig grunnlag

Bestemmelsen fastsetter fritak for sukker som leveres vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav g med nærmere regulering i særavgiftsforskriften kapittel 4-12. Tilsvarende fritak er fastsatt i §§ 5-7, 19-4, 20-4 og merverdiavgiftsloven § 6-19 andre ledd.

16.7 Kapittel 7 Veibruksavgift på drivstoff

Kapittel 7 regulerer veibruksavgiften på drivstoff. Kapitlet må leses i sammenheng med fellesbestemmelsene om særavgifter på varer i kapittel 2.

Til § 7-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang. For naturgass og LPG regulerer bestemmelsen også når avgiften skal beregnes.

Første ledd fastsetter at det skal beregnes veibruksavgift for mineralolje, biodiesel, bensin og bioetanol. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1, jf. særavgiftsforskriften § 3-9-1 og § 3-11-1. For disse produktene følger det av § 2-2 andre og tredje ledd når avgiften skal beregnes.

Etter *andre ledd* skal det betales avgift dersom merkede produkter brukes til formål som ikke er fritatt for avgift etter § 7-4 første og andre ledd (urettmessig bruk). Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 andre ledd bokstav b og særavgiftsforskriften § 3-11-7. Ved urettmessig bruk skal det beregnes en særskilt avgift fastsatt etter sjablong. Andre ledd omfatter også de tilfeller der det gis tillatelse til bruk av merket olje til formål som ikke er fritatt for avgift, blant annet ved feilfylling. Avgiften skal da beregnes etter de ordinære avgiftssatsene.

Etter *tredje ledd første punktum* skal det beregnes avgift for naturgass og LPG som leveres til autogassanlegg. Naturgass og LPG som leveres til andre aktører, omfattes ikke av avgiftsplikten. Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-21-1 første ledd. Betegnelsen autogassanlegg omfatter alle fyllestasjoner som leverer gass til vei- bruk.

Etter *tredje ledd andre punktum* skal avgiften på naturgass og LPG beregnes når produktene leveres til autogassanlegget. Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-21-2.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å gi forskrift om beregning og betaling av avgift etter andre ledd. Fullmakten er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 andre ledd bokstav b, se merknaden til andre ledd.

Til § 7-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Bestemmelsen regulerer registrering i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen må leses i sammenheng med § 2-3.

Etter *første ledd* skal importører av mineralolje, bensin, bioetanol og biodiesel registreres i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav m. Importører av disse produktene har dermed en plikt til registrering, og ikke bare en rett som fastsatt i § 2-3.

Etter *andre ledd* skal leverandører av naturgass og LPG til autogassanlegg, registreres i Særavgiftsregisteret. Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav l.

Til § 7-3 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal beregne avgiften. Bestemmelsen kommer i tillegg til § 2-4 første ledd som fastsetter at avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret.

Etter *første punktum* skal den som er registrert som eier i Kjøretøyregisteret, betale avgiften dersom det brukes merket mineralolje eller merket biodiesel til formål som ikke er fritatt for avgift etter § 7-4 første eller andre ledd (urettmessig bruk). Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-11-7 tredje ledd. Med Kjøretøyregisteret menes Statens vegvesens kjøretøyregister.

Etter *andre punktum* skal den som har disposisjonsrett over kjøretøyet betale avgiften dersom vedkommende har hatt fordel av bruken. Bestemmelsen er en videreføring av skattebetalingsloven § 16-41. Se omtale i punkt 11.5.

Til § 7-4 Avgiftsfritak for mineralolje og biodiesel

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for mineralolje og biodiesel. Slike avgiftsfritak gjennomføres i utgangspunktet gjennom merkesystemet, det vil si ved bruk av merket olje.

Etter *første ledd* er mineralolje og biodiesel som brukes som annet enn som drivstoff på kjøretøy, fritatt for avgift. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 bokstav b, jf. § 2 første ledd.

Etter *andre ledd* er mineralolje og biodiesel til traktorer, anleggskjøretøy og motorredskaper, fritatt for avgift. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 bokstav a nr. 1, 2 og 3, jf. § 2 første ledd.

Etter *tredje ledd første punktum* gjennomføres avgiftsfritak ved bruk av merkede produkter, jf. gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd. *Andre* og *tredje punktum* gir departementet fullmakt til å gi forskrift om merkestoffer, plikt til å merke mineralolje og at fritak for avgift kan gjennomføres på annen måte enn ved bruk av merkede produkter. Disse fullmaktene følger i dag av stortingsvedtaket § 2 andre ledd.

Til § 7-5 Avgiftsfritak for bensin

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for bensin.

Etter *første ledd* er bensin til luftfartøy, unntatt Forsvarets luftfartøy, fritatt for avgift. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav a, nærmere regulert i særavgiftsforskriften kapittel 4-6.

Etter *andre ledd* er gjenvunnet bensin og bensin med nærmere bestemte helse- og miljømessige egenskaper, fritatt for avgift. Fritaket for gjenvunnet bensin er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav e uten vilkåret om at gjenvinningen må skje i et VRU (Vapour Recovery Unit)-anlegg. Fritaket for bensin med nærmere bestemte helse- og miljømessige egenskaper er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav d, nærmere regulert i særavgiftsforskriften kapittel 4-7.

Etter *tredje ledd* gis det tilskudd for avgift på bensin til båter og snøskutere til bruk i områder uten vei. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav c, med nærmere regulering i særavgiftsforskriften § 3-9-5. Tilskuddssatsene er fastsatt som sjabloner, det vil si at det ikke gis refusjon krone for krone.

Til § 7-6 Avgiftsfritak for bioetanol

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for bioetanol.

Etter *første ledd* er bioetanol som brukes til annet enn som drivstoff på kjøretøy, fritatt for avgift. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 6 første ledd bokstav b.

Etter *andre ledd* er bioetanol til traktorer, anleggskjøretøy og motorredskaper, fritatt for avgift. Fritaket er en videreføring av gjeldende

stortingsvedtak § 6 første ledd bokstav a nr. 1, 2 og 3.

Til § 7-7 Avgiftsfritak for naturgass og LPG

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for naturgass og LPG.

Første ledd fastsetter avgiftsfritak for biokomponenter i naturgass og LPG og er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 andre ledd. Sistnevnte bestemmelse er utformet som et unntak, det vil si er ikke omfattet av avgiftsplikten, men praktiseres som et fritak. Det kodifiseres i første ledd. Det samme gjelder fritaket for andel hydrogen i naturgass og LPG, se *andre ledd*. Sistnevnte unntak framgår i dag av særavgiftsforskriften § 3-21-3 tredje ledd andre punktum.

Tredje ledd fastsetter avgiftsfritak for naturgass og LPG som leveres fra autogassanlegg til annet enn som drivstoff på kjøretøy. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 6 første ledd bokstav b. Etter *fjerde ledd* er naturgass som leveres fra autogassanlegg til bruk på traktorer, anleggskjøretøy og motorredskaper, fritatt for avgift. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 6 første ledd bokstav a nr. 1, 2 og 3. Fritakene i tredje og fjerde ledd gjelder kun ved levering fra autogassanlegg direkte til bruker.

16.8 Kapittel 8 Svovelavgift

Kapittel 8 regulerer svovelavgiften. Kapitlet må leses i sammenheng med fellesbestemmelsene om særavgifter på varer i kapittel 2.

Til § 8-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang.

Etter bestemmelsen skal det beregnes avgift for mineralolje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1, jf. særavgiftsforskriften § 3-7-1.

Til § 8-2 Redusert avgift ved rensing

Etter bestemmelsen reduseres avgiften forholdsmessig dersom svovelutslippet reduseres på grunn av rensing. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav i, med den presisering at det reduserte svovelinnholdet skal skyldes rensing, jf. særavgiftsforskriften § 3-7-4.

Til § 8-3 Avgiftsfritak for biokomponenter

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for biokomponenter i mineralolje og er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 andre ledd.

Til § 8-4 Avgiftsfritak for skip i utenriksfart

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for mineralolje til skip i utenriksfart. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav f, nærmere regulert i særavgiftsforskriften kapittel 4-4.

Til § 8-5 Avgiftsfritak for luftfartøy i utenriksfart

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for mineralolje til luftfartøy i utenriksfart og er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav g, nærmere regulert i særavgiftsforskriften kapittel 4-6.

Til § 8-6 Avgiftsfritak for fiske og fangst

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for mineralolje til fartøy som driver fiske og fangst utenfor 250 nautiske mil fra grunnlinjen, det vil si det som i gjeldende regelverk betegnes som fjerne farvann. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav h, nærmere regulert i særavgiftsforskriften kapittel 4-4.

16.9 Kapittel 9 Avgift på smøreolje

Kapittel 9 regulerer smøreoljeavgiften. Kapitlet må leses i sammenheng med fellesbestemmelsene om særavgifter på varer i kapittel 2.

Til § 9-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang.

Etter *første ledd* skal det beregnes avgift for mineraloljebaserte smøreoljer og tilsvarende oljer av annen opprinnelse. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 og særavgiftsforskriften § 3-8-1 andre ledd. Etter *andre ledd* skal det ikke beregnes avgift for prosess-, transformator- og bryteroljer. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-8-1 tredje ledd.

Til § 9-2 Avgiftsfritak for skip i utenriksfart

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for smøreolje til skip i utenriksfart. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav f, nærmere regulert i særavgiftsforskriften kapittel 4-4.

Til § 9-3 Avgiftsfritak for luftfartøy

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for smøreolje til luftfartøy, unntatt Forsvarets luftfartøy. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav i, nærmere regulert i særavgiftsforskriften kapittel 4-6.

Til § 9-4 Avgiftsfritak for fiske og fangst

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for smøreolje til fartøy som driver fiske og fangst utenfor 250 nautiske mil fra grunnlinjen, det vil si det som i gjeldende regelverk betegnes som fjerne farvann. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav g, nærmere regulert i særavgiftsforskriften kapittel 4-4.

Til § 9-5 Avgiftsfritak for petroleumsvirksomheten

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for smøreolje til petroleumsvirksomheten på kontinental-sokkelen og forsyningsskip i slik virksomhet. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav h, nærmere regulert i særavgiftsforskriften kapittel 4-4.

Til § 9-6 Avgiftsfritak for råstoff

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for smøreolje som brukes i produksjon av varer og er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav j. Ordlyden er samordnet med ordlyden i tilsvarende fritak i CO₂-avgiften på mineralske produkter og avgiftene på alkohol og sukker.

16.10 Kapittel 10 Avgift på HFK og PFK

Kapittel 10 regulerer avgiften på HFK og PFK. Kapitlet må leses i sammenheng med fellesbestemmelsene om særavgifter på varer i kapittel 2.

Til § 10-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang.

Etter bestemmelsen skal det beregnes avgift for hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK), også HFK og PFK i produkter. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 første ledd første punktum og andre ledd, jf. særavgiftsforskriften § 3-18-1, uten presiseringene om at gjenvunnet HFK og PFK og blandinger av HFK og PFK er omfattet av avgiftsplikten.

16.11 Kapittel 11 Avgift på SF₆

Kapittel 11 regulerer avgiften på SF₆. Kapitlet må leses i sammenheng med fellesbestemmelsene om særavgifter på varer i kapittel 2.

Til § 11-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang.

Etter *første ledd* skal det beregnes avgift for SF₆ (svovelheksafluorid), også SF₆ i produkter. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1, jf. særavgiftsforskriften § 3-27-1.

Etter *andre ledd* skal det ikke beregnes avgift for SF₆ som tappes fra SF₆-isolerte anlegg og gjenbrukes. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 andre ledd, se særavgiftsforskriften § 3-27-1 andre ledd bokstav c. Bestemmelsen er et utslag og en presisering av at slik tapping ikke anses som avgiftspliktig produksjon.

Til § 11-2 Avgiftsfritak for høyspentanlegg

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for SF₆ som første gang fylles på nye høyspentanlegg. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav f, jf. særavgiftsforskriften § 3-27-3.

Til § 11-3 Avgiftsfritak ved rensing

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for SF₆ som renses. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav g, jf. særavgiftsforskriften § 3-27-5.

16.12 Kapittel 12 CO₂-avgift på mineralske produkter

Kapittel 12 regulerer CO₂-avgiften på mineralske produkter. Kapitlet må leses i sammenheng med fellesbestemmelsene om særavgifter på varer i kapittel 2.

Til § 12-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og fastsetter at det skal beregnes avgift for mineralolje, bensin, naturgass og LPG. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1, jf. særavgiftsforskriften § 3-6-1.

Til § 12-2 Avgiftsfritak for biokomponenter

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for biokomponenter i mineralske produkter. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 andre ledd, § 4 andre ledd og § 5 andre ledd, jf. særavgiftsforskriften § 3-6-2 fjerde ledd.

Til § 12-3 Avgiftsfritak for kvotepliktig utslipp

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for mineralske produkter til bruk som gir kvotepliktig utslipp som ikke er omfattet av innsatsfordelingsforordningen. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 bokstav h, jf. særavgiftsforskriften § 3-6-6.

Til § 12-4 Avgiftsfritak for skip i utenriksfart

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for mineralske produkter til skip i utenriksfart. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 første ledd bokstav b og § 5 første ledd bokstav b, jf. særavgiftsforskriften kapittel § 4-4. I motsetning til i dag omfatter fritaket også bensin til skip i utenriksfart, selv om dette anses lite aktuelt i praksis.

Til § 12-5 Avgiftsfritak for luftfartøy i utenriksfart

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for mineralske produkter til luftfartøy i utenriksfart. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 første ledd bokstav c, § 4 første ledd bokstav d og § 5 første ledd bokstav c, jf. særavgiftsforskriften kapittel § 4-6.

Til § 12-6 Avgiftsfritak for karbonfangst og -lagring

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for mineralske produkter dersom CO₂-utslippet fra produktene fanges og lagres permanent. Fritaket gjennomføres ved refusjon etter den refusjonssats som er fastsatt i stortingsvedtaket. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav g og § 1 andre ledd, jf. særavgiftsforskriften § 3-6-13.

Til § 12-7 Avgiftsfritak for råstoff

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for mineraliske produkter som brukes i produksjon av varer dersom det ikke oppstår utslipp av karbon i forbindelse med produksjonen. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 bokstav f, nærmere regulert i særavgiftsforskriften § 3-6-3, jf. § 2-3. Ordlyden er samordnet med ordlyden i tilsvarende fritak i avgiftene på alkohol, sukker og smøreolje.

Til § 12-8 Avgiftsfritak for bensin

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak som kun gjelder produktet bensin.

Første ledd fastsetter avgiftsfritak for gjenvunnet bensin. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 4 første ledd bokstav e, jf. særavgiftsforskriften § 3-6-5, uten vilkåret om at gjenvinningen må skje i et VRU (Vapour Recovery Unit)-anlegg.

Andre ledd fastsetter avgiftsfritak for bensin med nærmere bestemte helse- og miljømessige egenskaper. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 4 første ledd bokstav c, jf. særavgiftsforskriften kapittel 4-7.

Til § 12-9 Avgiftsfritak for naturgass og LPG

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak som kun gjelder produktene naturgass og LPG.

Første ledd fastsetter avgiftsfritak for andel hydrogen i naturgass og LPG. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 andre ledd, jf. særavgiftsforskriften § 3-6-2 fjerde ledd.

Etter *andre ledd* er naturgass og LPG som er avgiftspliktig etter § 13-1, fritatt for avgift. Det er foreløpig ikke utarbeidet bestemmelser til kapittel 13 om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten, men det legges til grunn at § 13-1 vil regulere avgiftspliktens omfang. Se omtale i kapittel 8. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav d, jf. særavgiftsforskriften § 3-6-11.

16.13 Kapittel 13 CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten

Forslag til bestemmelser om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten vil bli utarbeidet og sendt på høring på ordinær måte. Se omtale i kapittel 8.

16.14 Kapittel 14 Avgift på avfallsforbrenning

Kapittel 14 regulerer avgiften på avfallsforbrenning og omfattes ikke av kapittel 2.

Til § 14-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og når avgiften skal beregnes.

Etter *første ledd* skal det beregnes avgift for forbrenning av avfall som inneholder fossilt materiale. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 første, jf. andre ledd, og særavgiftsforskriften § 3-13-1 første, jf. andre ledd.

Etter *andre ledd* skal avgiften beregnes når avfallet leveres til forbrenningsanlegget. Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-13-2.

Til § 14-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Bestemmelsen regulerer registrering i Særavgiftsregisteret og fastsetter at anlegg som forbrenner avgiftspliktig avfall, skal registreres i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav p.

Til § 14-3 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal beregne avgiften.

Bestemmelsen fastsetter at avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en kodifisering av forvaltningspraksis, se merknaden til § 2-4 første ledd.

Til § 14-4 Avgiftsfritak for kvotepliktig utslipp

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for forbrenning av avfall som gir kvotepliktig utslipp. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav c, jf. særavgiftsforskriften § 3-13-7.

Til § 14-5 Avgiftsfritak for farlig avfall

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for forbrenning av farlig avfall. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav a, jf. særavgiftsforskriften § 3-13-5.

Til § 14-6 Avgiftsfritak for fangst og lagring

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for utslipp av CO₂ fra forbrenning av avfall som fanges og lagres. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav b, jf. særavgiftsforskriften § 3-13-6.

16.15 Kapittel 15 Flypassasjeravgift

Kapittel 15 regulerer flypassasjeravgiften. Avgiften er knyttet til en tjeneste og omfattes ikke av kapittel 2.

Til § 15-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og når avgiften skal beregnes.

Etter *første ledd* skal det beregnes avgift for passasjerer på ervervsmessige flyginger. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1. Vilkåret om ervervsmessig innebærer at flygingen må skje som del av flyselskapets kommersielle virksomhet, i motsetning til privatflyginger. Om flypassasjerer reiser i fritids- eller jobbsammenheng, er uten betydning for avgiftsplikten. Avgiften omfatter flyginger fra flyplass og andre landingsplasser.

Det følger av § 1-1 at loven gjelder i særavgiftsområdet og at dette ikke omfatter områder utenfor territorialgrensen, Svalbard, Jan Mayen og de norske bilandene. Avgiften omfatter dermed ikke flyginger fra kontinentalsokkelen, Svalbard, Jan Mayen og de norske bilandene, jf. særavgiftsforskriften § 3-22-1 første ledd.

I *andre ledd* fastsettes at avgiften skal beregnes når luftfartøyet tar av. Dette er en videreføring og presisering av særavgiftsforskriften § 3-22-3 som fastsetter at avgiftsplikten oppstår når flygingen påbegynnes.

Til § 15-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Bestemmelsen regulerer registrering i Særavgiftsregisteret.

I *første ledd* fastsettes at luftfartsselskaper som utfører avgiftspliktige flyginger, skal registreres i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav h. Med luftfartsselskaper menes virksomheter som utfører flyginger.

I *andre ledd* fastsettes at luftfartsselskaper som ikke har forretningssted eller hjemsted i særavgiftsområdet, skal registreres ved represen-

tant. Dette er en videreføring og presisering av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav i.

Til § 15-3 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal beregne avgiften.

I *første punktum* fastsettes det at avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en kodifisering av forvaltningspraksis, se merknaden til § 2-4 første ledd.

Etter *andre punktum* er luftfartsselskaper som ikke har forretningssted eller hjemsted i særavgiftsområdet og deres representanter, solidarisk ansvarlige for avgiften. Dette er en kodifisering av forvaltningspraksis.

Til § 15-4 Avgiftsfritak for transitt og transfer

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for passasjerer som reiser i transitt eller transfer. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav c, jf. særavgiftsforskriften § 3-22-5.

Til § 15-5 Avgiftsfritak for ansatte

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for luftfartsselskapets ansatte på tjenestereise. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav a. Fritaket omfatter flyginger som bringer den ansatte til det sted hvor tjenestereisen starter.

Til § 15-6 Avgiftsfritak for barn

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for barn under to år. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav b, jf. særavgiftsforskriften § 3-22-4.

16.16 Kapittel 16 Avgift på NO_x

Kapittel 16 regulerer avgiften på NO_x. Avgiften er knyttet til utslipp av NO_x og omfattes ikke av kapittel 2.

Til § 16-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og når avgiften skal beregnes.

Innledningen i *første ledd* angir at det skal beregnes avgift for utslipp av NO_x ved energiproduksjon i de kildene som er nevnt i bokstav a til c.

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 første ledd og særavgiftsforskriften § 3-19-1 første ledd. Etter *bokstav a* skal det beregnes avgift for utslipp fra framdriftsmaskineri med effekt over 750 kW. Etter *bokstav b* skal det beregnes avgift for utslipp fra motorer, kjeler og turbiner med effekt over 10 MW, og etter *bokstav c* skal det beregnes avgift for utslipp fra flammearn. Bokstav c omfatter flammearn både på norsk kontinentalsokkel og på land.

Etter *andre ledd* skal det beregnes avgift for utslipp av NO_x i særavgiftsområdet. Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-19-2 første ledd bokstav a. Tredje til femte ledd bestemmer at avgiftsplikten også omfatter enkelte utslipp utenfor særavgiftsområdet, se nedenfor. Dette innebærer en utvidelse av lovens alminnelige geografiske virkeområde, jf. § 1-2.

Etter *tredje ledd første punktum* skal det for fartøyer beregnes avgift også for utslipp fra fart mellom havner i særavgiftsområdet, og mellom havner i særavgiftsområdet og Svalbard, Jan Mayen, bilandene og innretninger på kontinentalsokkelen. Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-19-2 første ledd bokstav b, jf. § 3-19-3 bokstav b og c. *Andre punktum* fastsetter at for norskregistrerte fartøyer skal det beregnes avgift også for utslipp fra fart innenfor 250 nautiske mil fra grunnlinjen. Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-19-2 første ledd bokstav c, jf. § 3-19-3 bokstav e.

Etter *fjerde ledd første punktum* skal det for luftfartøyer beregnes avgift også for utslipp fra fart mellom landingsplasser i særavgiftsområdet og landingsplasser på Svalbard, Jan Mayen, bilandene og innretninger på kontinentalsokkelen. Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-19-2 andre ledd første og tredje punktum. Etter *andre punktum* skal det for fly bare beregnes avgift for utslipp ved avgang og landing. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-19-2 andre ledd andre og fjerde punktum.

Etter *femte ledd* skal det for innretninger som driver virksomhet på kontinentalsokkelen, beregnes avgift for utslipp på kontinentalsokkelen. Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-19-2 fjerde ledd. Bestemmelsen omfatter utslipp fra både faste og flyttbare innretninger på norsk kontinentalsokkel. Videre omfattes utslipp både fra petroleumsvirksomheten og fra annen virksomhet.

Sjette ledd fastslår at avgiften skal beregnes når utslippet skjer. Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-19-4.

Til § 16-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Bestemmelsen regulerer registrering i Særavgiftsregisteret.

Det følger av *første ledd første punktum* at eiere av avgiftspliktige enheter skal registreres i Særavgiftsregisteret. Etter *andre punktum* gjelder dette ikke for enheter som bare har avgiftsfrie utslipp. Første og andre punktum er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav f. Andre punktum fastsetter videre at unntaket for enheter som bare har avgiftsfrie utslipp, ikke gjelder for enheter som er omfattet av miljøavtale med staten om reduksjon av NO_x-utslipp. Dette er en kodifisering av forvaltningspraksis.

Etter *andre ledd* skal operatører av avgiftspliktige enheter på kontinentalsokkelen registreres i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav g.

Etter *tredje ledd* skal eiere og operatører som ikke har forretningssted eller hjemsted i særavgiftsområdet, registreres ved representant. Særavgiftsforskriften fastsetter at representant for utenlandsk virksomhet som eier NO_x-avgiftspliktige fartøyer eller luftfartøyer, kan registreres og at utenlandsk eier som ikke har forretningssted eller hjemsted i Norge, skal betale avgift ved representant, jf. henholdsvis § 5-2 bokstav c og § 3-19-13 første ledd. At eiere og operatører som ikke har forretningssted eller hjemsted i Norge plikter å registrere seg, er en kodifisering av forvaltningspraksis.

Til § 16-3 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal beregne avgiften.

I *første punktum* fastsettes at avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en kodifisering av forvaltningspraksis, se merknaden til § 2-4 første ledd.

Etter *andre punktum* er eiere og operatører som ikke har forretningssted eller hjemsted i særavgiftsområdet og deres representanter, solidarisk ansvarlige for avgiften. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-19-13 tredje ledd.

Til § 16-4 Avgiftsfritak ved miljøavtale

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for utslipp fra enheter som er omfattet av miljøavtale med staten om reduksjon av NO_x-utslipp. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2

første ledd bokstav d, se særavgiftsforskriften § 3-19-12.

Til § 16-5 Avgiftsfritak for utenriksfart

Bestemmelsen fastsetter at utslipp fra fartøy og luftfartøy i utenriksfart er fritatt for avgift for hele farten. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav a og c, se særavgiftsforskriften § 3-19-11 første ledd.

Til § 16-6 Avgiftsfritak for fiske og fangst

Bestemmelsen fastsetter at utslipp fra fartøy som driver fiske og fangst er fritatt for avgift for utslipp utenfor 250 nautiske mil fra grunnlinjen, det vil si det som i gjeldende regelverk betegnes som fjerne farvann. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav b, se særavgiftsforskriften § 3-19-11 andre ledd.

16.17 Kapittel 17 Avgift på elektrisk kraft

Kapittel 17 regulerer avgiften på elektrisk kraft. Elektrisk kraft er en vare, men siden avgiften på elektrisk kraft er utformet på en annen måte enn de øvrige vareavgiftene, er avgiften ikke omfattet av kapittel 2.

Til § 17-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og når avgiften skal beregnes.

Første ledd slår fast at det skal beregnes avgift for elektrisk kraft. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 første ledd. Avgiften omfatter elektrisk kraft som leveres i særavgiftsområdet. Det skal beregnes avgift også når elektrisk kraft tas ut til eget bruk, se gjeldende stortingsvedtak § 1 tredje ledd og særavgiftsforskriften § 3-12-1 andre ledd.

Etter *andre ledd* skal avgiften beregnes når kraften leveres til forbruker. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-12-2 første ledd.

Til § 17-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Bestemmelsen regulerer registrering i Særavgiftsregisteret.

Første ledd første punktum fastsetter registreringsplikt for nettselskaper. Med nettselskaper

menes transportører av elektrisk kraft, jf. *andre punktum*. Første ledd er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav d.

Andre ledd fastsetter at produsenter av elektrisk kraft som leverer eller tar ut avgiftspliktig kraft, skal registreres i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav a. Det framkommer av sistnevnte bestemmelse at registreringsplikten ikke omfatter mikrokraftverk, energigjenvinningsanlegg som leverer elektrisk kraft direkte til sluttbruker, produsenter av elektrisk kraft som ikke har avgiftspliktig uttak og produsenter av kraft fra solceller som bruker all solkraften direkte selv. Unntakene fra registreringsplikten vil bli videreført i forskrift.

Til § 17-3 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal beregne avgiften.

Første ledd fastsetter at avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en kodifisering av forvaltningspraksis, se merknaden til § 2-4 første ledd.

Etter *andre ledd* skal brukere og produsenter av avgiftsfri elektrisk kraft eller elektrisk kraft med redusert sats, beregne avgift dersom vilkårene for avgiftsfritaket eller den reduserte satsen ikke oppfylles. Bestemmelsen er en videreføring av skattebetalingsforskriften § 16-42-1 første ledd bokstav b og tredje ledd første punktum. Se omtale i punkt 11.5.

Til § 17-4 Avgiftsfritak for innsatssonen

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for elektrisk kraft til husholdninger og offentlig forvaltning i innsatssonen. Med innsatssonen menes Finnmark fylke og kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 første ledd bokstav a.

Til § 17-5 Avgiftsfritak for enkelte produksjonsanlegg

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for enkelte produksjonsanlegg, det vil si for elektrisk kraft som produseres i energigjenvinningsanlegg, mikrokraftverk, nødstrømsaggregat og mottrykksanlegg.

Fritaket for elektrisk kraft som produseres i energigjenvinningsanlegg er en videreføring av

gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav a, jf. særavgiftsforskriften § 3-12-12.

Fritaket for elektrisk kraft som produseres i mikrokraftverk er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav b, jf. særavgiftsforskriften § 3-12-12.

Fritak for elektrisk kraft som produseres i nødstrømsaggregat er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav c.

Fritaket for elektrisk kraft som produseres i mottrykksanlegg er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav d.

Til § 17-6 Avgiftsfritak for enkelte bruksområder

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for enkelte bruksområder.

Første ledd fastsetter avgiftsfritak for elektrisk kraft til produksjon av elektrisk kraft. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 første ledd bokstav f.

Andre ledd fastsetter avgiftsfritak for elektrisk kraft til kjemisk reduksjon og i elektrolytiske, metallurgiske og mineralogiske prosesser. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 første ledd bokstav d, jf. særavgiftsforskriften § 3-12-13.

Tredje ledd fastsetter avgiftsfritak for elektrisk kraft til veksthusnæringen. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 første ledd bokstav e, jf. særavgiftsforskriften § 3-12-14.

Fjerde ledd fastsetter avgiftsfritak for elektrisk kraft til skinnegående transportmidler og trolleybuss. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 første ledd bokstav g, jf. særavgiftsforskriften § 3-12-16.

Til § 17-7 Avgiftsfritak for fornybar kraft

Bestemmelsen fastsetter enkelte avgiftsfritak for fornybar kraft.

Første ledd fastsetter avgiftsfritak for elektrisk kraft som produseres i solceller. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav e, jf. særavgiftsforskriften § 3-12-17.

Andre ledd fastsetter avgiftsfritak for elektrisk kraft som produseres fra fornybare energikilder og som brukes på henholdsvis den eiendom eller det næringsområde hvor den er produsert. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav f og g, jf. særavgiftsforskriften § 3-12-18.

16.18 Kapittel 18 Avgift på vindkraft

Kapittel 18 regulerer avgiften på vindkraft. Elektrisk kraft er en vare, men siden avgiften på vindkraft er utformet på en annen måte enn de øvrige vareavgiftene, er avgiften ikke omfattet av kapittel 2.

Til § 18-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og når avgiften skal beregnes.

Etter *første ledd* skal det beregnes avgift for elektrisk kraft som produseres i konsesjonspliktige vindkraftverk på land. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1, jf. særavgiftsforskriften § 3-26-1. Avgiftsplikten er avgrenset til vindkraftverk på land som er konsesjonspliktige etter energiloven § 3-1. Energiloven gjelder ut til og med grunnlinjene. Avgift på vindkraft omfatter dermed vindkraftverk på land innenfor grunnlinjene. Dette innebærer en innsnevring av lovens alminnelige geografiske virkeområde, jf. § 1-2.

Etter *andre ledd* skal avgiften beregnes når kraften produseres. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-26-2.

Til § 18-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Bestemmelsen regulerer registrering i Særavgiftsregisteret og fastsetter at produsenter av avgiftspliktig vindkraft skal registreres. Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav q.

Til § 18-3 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal beregne avgiften.

Etter bestemmelsen skal avgiften beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en kodifisering av forvaltningspraksis, se merknaden til § 2-4 første ledd.

16.19 Kapittel 19 Avgift på oppdrettsfisk

Kapittel 19 regulerer avgiften på oppdrettsfisk. Oppdrettsfisk er en vare, men siden avgiften på oppdrettsfisk er utformet på en annen måte enn de øvrige vareavgiftene, er avgiften ikke omfattet av kapittel 2.

Til § 19-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og når avgiften skal beregnes.

Første ledd fastsetter at det skal beregnes avgift for laks, ørret og regnbueørret som produseres i territorialfarvannet. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 og særavgiftsforskriften § 3-24-1, jf. § 5-1 bokstav n. Avgiftsplikten omfatter akvakultur som har eller skal ha tillatelse etter akvakulturloven kapittel II. Akvakulturloven gjelder både landterritoriet og territorialfarvannet, men avgiftsplikten gjelder kun produksjon i territorialfarvannet. Dette er en innsnevring av lovens geografiske virkeområde, jf. § 1-2.

Etter *andre ledd* skal avgiften beregnes når fisken slaktes. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-24-3.

Til § 19-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Bestemmelsen regulerer registrering i Særavgiftsregisteret og fastsetter at produsenter av avgiftspliktig fisk skal registreres. Dette er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav n.

Til § 19-3 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal beregne avgiften.

Bestemmelsen fastsetter at avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en kodifisering av forvaltningspraksis, se merknaden til § 2-4 første ledd.

Til § 19-4 Avgiftsfritak for utdeling på veldedig grunnlag

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for fisk som leveres vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav d, jf. særavgiftsforskriften kapittel § 4-12. Tilsvarende fritak er fastsatt i §§ 5-7, 6-5, 20-4 og merverdiavgiftsloven § 6-19 andre ledd.

16.20 Kapittel 20 Avgift på viltlevende marine ressurser

Kapittel 20 regulerer avgiften på viltlevende marine ressurser. Viltlevende marine ressurser er

varer, men siden avgiften på viltlevende marine ressurser er utformet på en annen måte enn de øvrige vareavgiftene, er avgiften ikke omfattet av kapittel 2.

Til § 20-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og når avgiften skal beregnes.

Etter *første ledd* skal det beregnes avgift for viltlevende marine ressurser som høstes av norsk-registrerte fartøy. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1, jf. særavgiftsforskriften § 3-25-1.

Etter *andre ledd* skal avgiften beregnes når ressursene omsettes i førstehånd i samsvar med fiskesalagslova. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-25-3.

Til § 20-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Bestemmelsen regulerer registrering i Særavgiftsregisteret.

Bestemmelsen fastsetter at fiskesalagslag som førstehåndsomsetter marine ressurser og er godkjent etter fiskesalagslova, skal registreres i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav o.

Til § 20-3 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal beregne avgiften.

Bestemmelsen fastsetter at avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en kodifisering av forvaltningspraksis, se merknaden til § 2-4 første ledd.

Til § 20-4 Avgiftsfritak for utdeling på veldedig grunnlag

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for viltlevende marine ressurser som leveres vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav d, jf. særavgiftsforskriften kapittel § 4-12. Tilsvarende fritak er fastsatt i §§ 5-7, 6-5, 19-4 og merverdiavgiftsloven § 6-19 andre ledd.

16.21 Kapittel 21 Dokumentavgift

Kapittel 21 regulerer dokumentavgiften. Avgiften er knyttet til tinglysing i grunnboken og omfattes ikke av kapittel 2.

Til § 21-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og når avgiften skal beregnes.

Etter *første ledd første punktum* skal det beregnes avgift for dokument som ved tinglysing overfører hjemmel som eier til fast eiendom. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1. Bestemmelsen fastsetter at det er overføring av hjemmel som formell eier som utløser avgiftsplikt, det vil si at det underliggende reelle eierforholdet er uten betydning. Bestemmelsen omfatter også tinglysing ved oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper, jf. gjeldende stortingsvedtak § 1 andre ledd. Første ledd *andre punktum* fastsetter at det også skal beregnes avgift ved overføring av hjemmel til bygg mv. på festet grunn. Dette er en presisering av første punktum.

Etter *andre ledd* skal avgiften beregnes når dokumentet tinglyses i grunnboken. Dette er en videreføring av dokumentavgiftsloven § 6 første ledd.

Til § 21-2 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal betale avgiften.

Etter *første punktum* skal avgiften betales av den eiendommen overføres til. Etter *andre punktum* er den eiendommen overføres til og meglere og andre som krever tinglysing på vegne av denne, solidarisk ansvarlige for avgiften. § 21-2 er en videreføring av dokumentavgiftsloven § 6 andre ledd.

Til § 21-3 Avgiftsfritak for ektefelle mv.

Etter *første ledd* er overføring av hjemmel til fast eiendom til ektefelle, fritatt for avgift. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav e om overføring mellom ektefeller under ekteskapet. Fritaket omfatter også overføringer ved en ektefelles død og i forbindelse med separasjon, skilsmisse og konkurs. Dette er i dag regulert i dokumentavgiftsloven § 8 første ledd bokstav a og b.

Andre ledd fastsetter avgiftsfritak ved overføring av hjemmel til felles bolig til samboer ved samlivsbrudd. Bestemmelsen er en videreføring av dokumentavgiftsloven § 8 andre ledd.

Til § 21-4 Avgiftsfritak ved arv

Etter *første ledd første punktum* er overføring av ideell arveandel etter arveloven i den enkelte eiendom ved skifte av arv eller fra uskiftet bo, fritatt for avgift. Etter første ledd *andre punktum* gjelder ikke fritaket ved overføring av eiendom som forskudd på arv. Testamentsarv omfattes ikke av fritaket dersom den overstiger lovens arveandel. Første ledd er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav f.

Etter *andre ledd* er overføring av eiendom til testamentsarving fritatt for avgift dersom eiendommen overføres videre til ny eier samme dag. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav j.

Til § 21-5 Avgiftsfritak ved oppløsning av sameie

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak ved overføring av egen sameieandel ved oppløsning av sameie. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav d.

Til § 21-6 Avgiftsfritak for Kongen mfl.

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak ved overføring av hjemmel til fast eiendom mellom Kongen, Dronningen, den nærmeste arveberettigede til tronen i hvert etterfølgende slektsledd og deres ektefeller, samt disses felles barn under 20 år. Dette er samme personkrets som i skatteloven § 2-30 første ledd bokstav a og som fastsetter fritak for skatteplikt. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav i.

Til § 21-7 Avgiftsfritak for gave til det offentlige mv.

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak ved overføring av hjemmel til fast eiendom som gave til det offentlige og nærmere bestemte organisasjoner mv. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav a. Dette omfatter gaver til i) det offentlige, ii) stiftelser og legater med allmennyttige formål og iii) foreninger med allmennyttige formål som har styre-sete i særavgiftsområdet.

Til § 21-8 Avgiftsfritak ved omorganisering mv.

Etter *første ledd* er overføring av hjemmel til fast eiendom ved omorganisering som kan gjennomføres med skattemessig kontinuitet etter skatteloven § 11-2 til § 11-5, § 11-11 og § 11-20, fritatt for avgift. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav k første punktum.

Andre ledd fastsetter avgiftsfritak for overføring av hjemmel til fast eiendom ved omdanning etter helseforetaksloven § 50. Bestemmelsen viderefører avgiftsfritak som i dag er fastsatt i helseforetaksloven § 50 tredje ledd. Se omtale i punkt 11.6.2.

Til § 21-9 Avgiftsfritak etter Finnmarksloven og veglova

Første ledd fastsetter avgiftsfritak ved overføring av hjemmel til fast eiendom etter Finnmarksloven § 45 andre ledd, mens *andre ledd* fastsetter fritak for overføring av hjemmel i forbindelse med overføring av vegmyndighet etter veglova. Bestemmelsene viderefører avgiftsfritak som i dag er fastsatt i henholdsvis Finnmarksloven § 45 andre ledd og veglova § 52 andre ledd. Se omtale i punkt 11.6.2.

Til § 21-10 Avgiftsfritak for kommunal stiftelse

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak ved overføring av hjemmel til fast eiendom fra kommunal stiftelse til kommunen som opprettet stiftelsen. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav l.

Til § 21-11 Avgiftsfritak ved tvangssalg

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak ved overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle etter tvangsfullbyrdsloven. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav g.

Til § 21-12 Avgiftsfritak ved ugyldig avtale

Etter *første punktum* er overføring av hjemmel til fast eiendom på grunnlag av en avtale som var ugyldig på avtaletidspunktet, fritatt for avgift. *Andre punktum* fastsetter avgiftsfritak også ved overføring av eiendom tilbake til den opprinnelige eieren. Bestemmelsen er en kodifisering av for-

valtningspraksis om å gi dispensasjon i disse tilfellene.

Til § 21-13 Forholdet til forvaltningsloven

Første ledd fastsetter at forvaltningsloven gjelder for dokumentavgiften. Se omtale i punkt 5.1. Bestemmelsen er tatt inn av opplysningshensyn.

Andre ledd gir departementet fullmakt til å gi forskrift som utfyller og fraviker reglene i forvaltningsloven. Det presiseres at fullmakten omfatter regler om taushetsplikt, opplysningsplikt, kontroll, endring av fastsatt avgift og klageinstans.

Til § 21-14 Betaling av avgift

Bestemmelsen fastsetter at departementet kan gi forskrift om betaling av dokumentavgift. Se omtale i punkt 5.1. Det presiseres at fullmakten omfatter regler om renter og om bankers plikt til å avvise betalingsoppdrag med mangelfulle opplysninger.

Til § 21-15 Tilleggsavgift

Det følger av *første ledd* at avgiftspliktig som forsettlig eller grovt uaktsomt gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til skattemyndighetene, kan ilegges tilleggsavgift når de uriktige eller ufullstendige opplysningene kan føre til avgiftsfordeler. Etter *andre ledd* beregnes tilleggsavgiften inntil det dobbelte, i gjentakelsestilfelle inntil det firedobbelte, av den unndratte avgiften. Dette er en videreføring av dokumentavgiftsloven § 4. Etter sistnevnte bestemmelse beregnes tilleggsavgiften av det pliktige avgiftsbeløp. Andre ledd begrenser grunnlaget for tilleggsavgiften til å gjelde den unndratte avgiften.

Til § 21-16 Tvangsgrunnlag

Bestemmelsen fastsetter at krav på avgift og tilleggsavgift er tvangsgrunnlag for utlegg. Bestemmelsen er en videreføring av dokumentavgiftsloven § 5 første ledd.

Til § 21-17 Straff

Bestemmelsen fastsetter at den som unnlater å medvirke til kontroll straffes med bot eller fengsel inntil to år. Bestemmelsen er en videreføring av dokumentavgiftsloven § 5a.

16.22 Kapittel 22 Engangsavgift på motorvogner mv.

Kapittel 22 regulerer engangsavgiften på motorvogner mv. Avgiften er knyttet til registrering i Kjøretøyregisteret og omfattes ikke av kapittel 2.

Til § 22-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og når avgiften skal beregnes.

Etter *første ledd første punktum* skal det beregnes avgift for motorvogner som registreres i Kjøretøyregisteret for første gang. Med Kjøretøyregisteret menes Statens vegvesens kjøretøyregister. Etter *andre punktum* skal avgiften beregnes når motorvognen registreres. Første ledd er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1, jf. forskrift om engangsavgift § 1-2 nr. 1.

Etter *andre ledd* skal det også beregnes avgift for motorvogner som skal registreres, men likevel brukes uten å være registrert. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 bokstav b. Bestemmelsen omfatter tilfeller der oppbygd motorvogn tas i bruk uten ny registrering, jf. gjeldende stortingsvedtak § 1 første ledd bokstav c.

I enkelte tilfeller er det åpnet for bruk av uregistrerte og utenlandsregistrerte kjøretøy. Dette gjelder blant annet midlertidig bruk av utenlandsregistrerte kjøretøy, se forskrift 20 juni 1991 nr. 381 om midlertidig bruk av utenlandsregistrert motorvogn i Norge, og bruk av uregistrert kjøretøy med prøvekjennemerker, se forskrift 25. januar 1990 nr. 92 om bruk av kjøretøy §§ 2-19 flg. Det samme gjelder motorvogn som er registrert etter de særskilte ordningene for turistvogn og eksportvogn, se forskrift 28. mars 1967 nr. 9350 om bruk av utenlandsk motorvogn i riket og om særskilt registrering av motorvogn for midlertidig bruk §§ 4 og 7. Disse tilfellene omfattes ikke av andre ledd siden de ikke *skal registreres*.

Tredje ledd fastsetter at dersom en motorvogn etter registrering endres slik at det påvirker grunnlaget for avgiftsberegningen, skal det beregnes engangsavgift for endringen. Dette omfatter tilfeller der motorvognen bygges om til en annen kjøretøytype eller avgiftsgrunnlaget endres. Bestemmelsen er en videreføring av forskrift om engangsavgift § 1-2 nr. 3.

Etter *fjerde ledd* skal det beregnes avgift dersom vilkår for avgiftsfritak ikke oppfylles. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 bokstav a, jf. forskrift om engangsavgift § 1-2 nr. 2.

Til § 22-2 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal betale avgiften. Reglene om dette følger i dag av motorkjøretøy- og båtavgiftsloven § 6, jf. forskrift om engangsavgift § 1-3.

Etter *første ledd første punktum* skal avgiften betales av den som melder motorvognen til registrering i Kjøretøyregisteret. Med Kjøretøyregisteret menes Statens vegvesens kjøretøyregister. Normalt vil bilforhandleren sørge for registreringen og dermed være avgiftspliktig. Etter *andre punktum* skal avgiften betales av den som eier motorvognen dersom det skal beregnes avgift før eller etter registrering. Dette gjelder blant annet dersom motorvogn som skulle vært registrert, tas i bruk uten å være registrert. Videre gjelder det dersom forutsetningene som lå til grunn for avgiftsberegningen endres. Eksempler på dette er fysiske endringer som påvirker motorvognens avgiftsmessige status eller -grunnlag, eller at motorvognen omdisponeres fra bruk som er fritatt for avgift.

Etter *andre ledd* kan departementet gi forskrift om at brukeren av motorvognen skal betale avgiften. Dette er blant annet aktuelt ved brudd på reglene om midlertidig bruk av utenlandsregistrert kjøretøy, jf. midlertidigforskriften § 10.

Til § 22-3 Tilbakebetaling av avgift ved utførsel

Etter *første ledd* skal vrakpantavgiften og en andel av engangsavgiften betales tilbake dersom motorvognen utføres fra særavgiftsområdet. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 6 første ledd.

Etter *andre ledd* kan departementet gi forskrift om beregning av og vilkår for tilbakebetaling av avgift ved utførsel. Reglene om dette følger i dag av forskrift om engangsavgift §§ 7-1 til 7-4.

Til § 22-4 Avgiftsfritak for spesialkjøretøy mv.

Bestemmelsen fastsetter fritak for engangsavgift for nærmere bestemte spesialkjøretøy mv.

Fritaket for ambulanser er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 8 første ledd bokstav f, jf. forskrift om engangsavgift § 4-1. Fritaket for brannbiler er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 8 første ledd bokstav m (spesialutrustede kjøretøy til bruk for brannvesenet), jf. forskrift om engangsavgift § 4-4. Fritaket for lett pansrede motorvogner til offentlig bruk er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 8 første ledd bokstav d. Fritaket for begravelsesbi-

ler er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 8 første ledd bokstav g (begravelseskjøretøy), jf. forskrift om engangsavgift § 4-2.

Fritaket for amatørbygde motorvogner er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 8 første ledd bokstav n (amatørbygde kjøretøy), jf. forskrift om engangsavgift § 4-9. Fritaket for motorvogner registrert som lisensiert rallybil, trial- eller enduromotorsykkkel er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 8 første ledd bokstav e.

Til § 22-5 Avgiftsfritak for motorvogner til enkelte anvendelser

Bestemmelsen fastsetter fritak for engangsavgift for motorvogner til enkelte anvendelser.

Fritaket for minibusser klasse 1 og 2 til transport av personer med funksjonsnedsettelse er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 8 første ledd bokstav i.

Fritaket for snøskutere i ambulansetjeneste er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 8 første ledd bokstav h (beltemotorsykkler), jf. forskrift om engangsavgift § 4-3.

Fritaket for motorsykkler og snøskutere til bruk i reindriftsnæringen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 8 første ledd bokstav o, jf. forskrift om engangsavgift § 4-10.

Fritaket for drosjer tilpasset transport av rullestolbrukere er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 8 bokstav p, jf. forskrift om engangsavgift § 4-5.

Til § 22-6 Avgiftsfritak for midlertidig bruk

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for motorvogner som innføres til særavgiftsområdet for midlertidig bruk. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 8 første ledd bokstav k, jf. forskrift om engangsavgift § 4-8 og forskrift om midlertidig bruk av utenlandsregistrert motorvogn i Norge.

Til § 22-7 Avgiftsfritak ved arv

Bestemmelsen fastsetter fritak for engangsavgift for arvede motorvogner som innføres til særavgiftsområdet. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 8 første ledd bokstav j, jf. forskrift om engangsavgift § 4-7.

16.23 Kapittel 23 Omregistreringsavgift

Kapittel 23 regulerer omregistreringsavgiften for kjøretøy. Avgiften er knyttet til omregistrering i Kjøretøyregisteret og omfattes ikke av kapittel 2.

Avgiften omfatter både motorvogner og tilhenger. Med kjøretøy menes begge deler med mindre noe annet er angitt.

Til § 23-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og når avgiften skal beregnes.

Etter *første ledd* skal det beregnes avgift for kjøretøy som omregistreres på ny eier i Kjøretøyregisteret. Med Kjøretøyregisteret menes Statens vegvesens kjøretøyregister. Etter *andre ledd* skal avgiften beregnes når motorvognen omregistreres. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1, jf. forskrift om omregistreringsavgift § 1.

Til § 23-2 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal betale avgiften.

Etter bestemmelsen skal avgiften betales av den som melder motorvognen til omregistrering i Kjøretøyregisteret. Med Kjøretøyregisteret menes Statens vegvesens kjøretøyregister. Dette er en kodifisering av forvaltningspraksis. Dette er samme regel som for engangsavgiften, se § 22-2 første ledd første punktum. Ved kjøp fra bilforhandler vil normalt forhandleren sørge for omregistreringen og denne vil dermed være avgiftspliktig.

Til § 23-3 Avgiftsfritak for ektefelle

Etter *første punktum* er omregistrering av kjøretøy på ektefelle, fritatt for avgift. Etter *andre punktum* gjelder fritaket også omregistrering av kjøretøy på ektefelle ved separasjon, skilsmisse og dødsfall. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav b, jf. forskrift om omregistreringsavgift § 6 nr. 2.

Til § 23-4 Avgiftsfritak ved arv

Etter *første punktum* er omregistrering av kjøretøy mellom foreldre og barn ved arv, fritatt for avgift. Fritaket gjelder ikke omregistrering ved forskudd på arv, jf. *andre punktum*. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2

første ledd bokstav c, jf. forskrift om omregistreringsavgift § 6 nr. 3.

Til § 23-5 Avgiftsfritak ved omorganisering mv.

Første ledd fastsetter fritak for omregistrering av kjøretøy ved omorganisering som gjennomføres med lovfestet selskapsrettslig kontinuitet eller kan gjennomføres med skattemessig kontinuitet etter skatteloven §§ 11-2 til 11-5, § 11-11 og § 11-20. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav k.

Andre ledd fastsetter avgiftsfritak for omregistrering av kjøretøy ved omdanning etter helseforetaksloven § 50. Bestemmelsen er en videreføring av helseforetaksloven § 50 tredje ledd. Se omtale i 11.6.2.

Til § 23-6 Avgiftsfritak ved kortvarig registrering

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak ved omregistrering av kjøretøy på ny eier innen to måneder. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav i, jf. forskrift om omregistreringsavgift § 6 nr. 7.

Til § 23-7 Avgiftsfritak ved heving mv.

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak ved omregistrering av kjøretøy i forbindelse med heving eller omlevering. Dette er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav j, jf. forskrift om omregistreringsavgift § 6 nr. 8 og nr. 9. Bestemmelsen omfatter også omregistrering på ny eier.

Til § 23-8 Avgiftsfritak for eldre kjøretøy

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak ved omregistrering av kjøretøy som er 30 år eller eldre (veterankjøretøy). Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 2 første ledd bokstav d, jf. forskrift om omregistreringsavgift § 6 nr. 4.

16.24 Kapittel 24 Avgift på tunge kjøretøy

Kapittel 24 regulerer avgiften på tunge kjøretøy. Avgiften er en årlig avgift og omfattes ikke av kapittel 2.

Avgiften betegnes i dag som vektårsavgift. Avgift på tunge kjøretøy anses som mer forklarende.

Til § 24-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang.

Etter *første punktum* skal det beregnes vektgradert årsavgift for motorvogner og kombinasjoner av kjøretøy (vogntog) med tillatt totalvekt på minst 7 500 kr som er registrert i Kjøretøyregisteret. Med Kjøretøyregisteret menes Statens vegvesens kjøretøyregister. Etter *andre punktum* skal det for kjøretøy med dieselmotor i tillegg beregnes miljødifferensiert årsavgift. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1. Det framkommer av tabellene i vedtaket at den vektgraderte avgiften beregnes etter antall aksler, type fjæringssystem og tillatt totalvekt, mens den miljødifferensierte avgiften beregnes etter motorvognens avgasskravnivå og tillatt totalvekt.

Til § 24-2 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal betale avgiften.

I bestemmelsen fastslås at avgiften skal betales av den som er registrert som eier i Kjøretøyregisteret. Med Kjøretøyregisteret menes Statens vegvesens kjøretøyregister. Bestemmelsen er en videreføring av motorkjøretøy- og båtavgiftsloven § 6 første ledd, jf. forskrift om vektårsavgift § 2, hvor det framgår at faktura for avgiften sendes registrert eier.

Til § 24-3 Avgiftsfritak for traktorer mv.

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for traktorer, anleggskjøretøy og motorredskaper. Fritaket for traktorer er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav a. Fritaket for anleggskjøretøy er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav b som fastsetter fritak for kjøretøy registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn. Fritaket for motorredskaper er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav c.

Til § 24-4 Avgiftsfritak for eldre kjøretøy

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for kjøretøy som er 30 år eller eldre (veterankjøretøy). Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 5 første ledd bokstav d.

16.25 Kapittel 25 Avgift på trafikkforsikringer

Kapittel 25 regulerer avgiften på trafikkforsikringer. Avgiften er knyttet til en tjeneste og omfattes ikke av kapittel 2.

Til § 25-1 Avgiftsplikt

Bestemmelsen regulerer avgiftspliktens omfang og når avgiften skal beregnes.

Etter *første ledd* skal det beregnes avgift for trafikkforsikringer for motorvogn som er registrert i Kjøretøyregisteret, jf. bilansvarslova § 15, og for gebyrer for uforsikrede motorvogn som er mottatt av Trafikkforsikringsforeningen, jf. bilansvarslova § 17a. Med Kjøretøyregisteret menes Statens vegvesens kjøretøyregister. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1. Bilansvarslova § 15 slår fast at eier av motorvogn skal tegne ansvarsforsikring. Dersom motorvognen ikke har slik forsikring, skal eieren betale et gebyr til Trafikkforsikringsforeningen, se bilansvarslova § 17a. Dette er for eksempel aktuelt dersom forsikringsforholdet opphører som følge av manglende betaling eller dersom det ikke tegnes ny forsikring i forbindelse med eierskifte.

Etter *andre ledd* skal det ikke beregnes avgift for trafikkforsikringer og gebyrer som gjelder motorvogn som er avgiftspliktige etter § 24-1. Avgiften omfatter dermed ikke tunge kjøretøy. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 1 andre ledd. Avgiften omfatter kun motorvogn som er forsikret i henhold til bilansvarslova. Utenlandsregistrerte kjøretøy og kjøretøy utstyrt med eksport- eller prøveskilt er forsikret gjennom andre ordninger og omfattes ikke av avgiften.

Tredje ledd regulerer når avgiften skal beregnes og er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-23-3. Etter *første punktum* skal avgiften for trafikkforsikringer beregnes når forsikringsselskaps ansvar begynner å løpe. I praksis vil selskapene beregne avgiften samlet for det antall døgn de har forsikret kjøretøyet forrige skattleggingsperiode. For gebyrer skal avgiften beregnes når Trafikkforsikringsforeningen har mottatt gebyret, se *andre punktum*.

Til § 25-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Bestemmelsen regulerer registrering i Særavgiftsregisteret.

Første punktum fastsetter at Trafikkforsikringsforeningen og forsikringsselskaper som skal være medlem av Trafikkforsikringsforeningen, skal registreres i Særavgiftsregisteret. I *andre punktum* fastsettes at forsikringsselskaper som ikke har forretningssted eller hjemsted i særavgiftsområdet, skal registreres ved representant. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 5-1 bokstav j og k.

Til § 25-3 Avgiftspliktig

Bestemmelsen regulerer hvem som er avgiftspliktig og dermed skal beregne avgiften.

Etter *første punktum* skal avgiften beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Bestemmelsen er en kodifisering av forvaltningspraksis, se merknaden til § 2-4 første ledd.

Etter *andre punktum* er forsikringsselskaper som ikke har forretningssted eller hjemsted i særavgiftsområdet og deres representanter, solidarisk ansvarlige for avgiften. Bestemmelsen er en videreføring av særavgiftsforskriften § 3-23-9 andre ledd.

Til § 25-4 Avgiftsfritak for Svalbard

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for trafikkforsikringer og gebyrer som gjelder motorvogn som er registrert til bruk på Svalbard. Svalbard er utenfor særavgiftsområdet, jf. § 1-2 andre ledd, men motorvogn til bruk der registreres i Kjøretøyregisteret og er dermed i utgangspunktet omfattet av avgiften. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 første ledd bokstav d.

Til § 25-5 Avgiftsfritak for stjålet motorvogn

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for trafikkforsikringer og gebyrer som gjelder motorvogn som er stjålet. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 første ledd bokstav e.

Til § 25-6 Avgiftsfritak for tapte krav

Bestemmelsen fastsetter avgiftsfritak for trafikkforsikringer dersom kravet på forsikringspremie er endelig tapt. Fritaket er en videreføring av gjeldende stortingsvedtak § 3 første ledd bokstav f. For gebyrer skal det ikke beregnes avgift før gebyret er mottatt av Trafikkforsikringsforeningen.

gen, og tap på fordringer er derfor ingen problemstilling.

16.26 Sluttbestemmelser

Til § 26-1 Ikraftttredelse

Departementet foreslår at loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer, jf. *første punktum*. Fra samme tid oppheves lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter, lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter og lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift, jf. *andre punktum*.

Til § 26-2 Endringer i andre lover

Fra det tidspunkt særavgiftsloven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 1. juli 1927 nr. 1 om registrering av elektriske kraftledninger [kraftledningsregisterloven]

Etter kraftledningsregisterloven § 14 skal det ikke svares stempelavgift av dokumenter ved overdragelse av registrert kraftledning. Stempelavgiften ble opphevet da dokumentavgiften ble innført 1. januar 1975. Kraftledningsregisterloven § 14 er dermed utdatert og kan oppheves.

2. Lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar (veglova)

Etter veglova § 52 andre ledd andre punktum skal det ikke betales dokumentavgift etter § 6 i lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift eller rettsgebyr etter § 21 i lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr ved overføring av veimyndighet. Med lovforslaget overføres fritaket for dokumentavgift fra veglova til særavgiftsloven, se omtale i punkt 11.6.2 og loven § 21-9 andre ledd. Fritaket for dokumentavgift i veglova § 52 andre ledd andre punktum kan fjernes.

Rettsgebyrloven § 21 er opphevet og erstattet av en ny bestemmelse i tinglysingsloven § 12 b. Henvisningen i veglova § 52 andre ledd andre punktum til rettsgebyrloven 21 erstattes av en henvisning til tinglysingsloven § 12 b.

3. Lov 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m. (helseforetaksloven)

Etter helseforetaksloven § 50 tredje ledd skal det ikke betales dokumentavgift etter § 6 i lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift, omregistreringsavgift etter § 1 i lov 19. juni 1959 nr. 2

om avgifter vedrørende kjøretøy og båter eller rettsgebyr etter § 21 i lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr i forbindelse med omdanninger i medhold av denne bestemmelsen. Med lovforslaget overføres fritakene for dokumentavgift og omregistreringsavgift til særavgiftsloven, se omtale i punkt 11.6.2 og loven § 21-8 andre ledd og § 23-5 andre ledd. Fritakene for dokumentavgift og omregistreringsavgift i helseforetaksloven § 50 tredje ledd kan fjernes.

Rettsgebyrloven § 21 er opphevet og erstattet av en ny bestemmelse i tinglysingsloven § 12 b. Henvisningen i helseforetaksloven § 50 tredje ledd til rettsgebyrloven 21 erstattes av en henvisning til tinglysingsloven § 12 b.

Helseforetaksloven § 52 nr. 8 fastsetter overgangsbestemmelser om dokumentavgift, omregistreringsavgift og rettsgebyr. Bestemmelsen er ikke lenger aktuell og kan oppheves.

4. Lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark (Finnmarksloven)

I Finnmarksloven § 45 andre ledd første punktum er *fastslått* feilskrevet som *fastlått*. Dette rettes. I bestemmelsens andre punktum fastsettes at det ikke skal betales gebyr eller dokumentavgift ved tinglysingen. Med lovforslaget overføres fritaket for dokumentavgift til særavgiftsloven, se omtale i punkt 11.6.2 og loven § 21-9 første ledd. Fritaket for dokumentavgift i § 45 andre ledd andre punktum kan fjernes.

5. Lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)

Til § 1-1 Virkeområde

§ 1-1 fastsetter hvilke skatter og avgifter loven gjelder for. Etter § 1-1 andre ledd bokstav h og i, gjelder loven for henholdsvis særavgifter etter særavgiftsloven og avgifter etter motorkjøretøy- og båtavgiftsloven.

Motorvognavgiftene er særavgifter som reguleres av den nye særavgiftsloven. Henvisningen i § 1-1 bokstav h til særavgifter etter særavgiftsloven, vil dermed omfatte de avgifter som i dag reguleres av motorkjøretøy- og båtavgiftsloven. § 1-1 andre ledd bokstav i kan oppheves.

Gjeldende bokstav h viser til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter. Det foreslås at det vises til særavgiftsloven uten angivelse av dato/nr. Siden ny særavgiftslov også regulerer dokumentavgiften og skattebetalingsloven ikke gjelder for denne,

må det i bokstav h gjøres unntak for dokumentavgiften.

Til § 3-3 Unntak fra forvaltningslovens regler om begrunnelse, klageadgang, utsatt iverksetting mv.

§ 3-3 fastsetter unntak fra forvaltningslovens regler om begrunnelse, klageadgang, utsatt iverksetting mv. Etter bestemmelsens første ledd gjelder forvaltningsloven §§ 16, 24 og 25 ikke for vedtak som treffes under avregningen. Etter tredje ledd gjelder forvaltningsloven § 42 ikke for vedtak som treffes under avregningen og vedtak om årsavgift for motorvogn. Årsavgiften er opphevet og henvisningen til årsavgiften kan fjernes. Henvisningen til at forvaltningsloven § 42 ikke skal gjelde for vedtak som treffes under avregningen, kan flyttes til første ledd. Det betyr at tredje ledd oppheves, og fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

Til §§ 10-30 flg.

Det foreslås flere tekniske endringer i §§ 10-30 flg.

Loven kapittel 10 om forfall skiller mellom innenlands merverdiavgift og merverdiavgift som oppstår ved innførsel. Det samme gjelder for særavgifter. Innenlands merverdiavgift reguleres i § 10-30, mens merverdiavgift ved innførsel reguleres i § 10-41. Innenlands særavgifter reguleres i § 10-40, mens særavgifter som oppstår ved innførsel reguleres i § 10-41. Tollavgift oppstår kun ved innførsel og reguleres i § 10-41. Innenlands merverdiavgift og arveavgift reguleres under én deloverskrift, mens innenlands særavgifter, tollavgift og merverdiavgift og særavgifter som oppstår ved innførsel reguleres under en annen.

Det foreslås at forfall for merverdiavgift, særavgifter og tollavgift reguleres under én felles deloverskrift; *Merverdiavgift, særavgifter og tollavgift*. Videre foreslås det at merverdiavgiften, særavgiftene og tollavgiften reguleres uttømmende i hver sin paragraf, det vil si at innførsel og innenlands omsetning mv. reguleres i samme paragraf. Merverdiavgiften reguleres i § 10-30, særavgifter i § 10-31 og tollavgift i § 10-32. Arveavgift (gjeldende §§ 10-31 og 10-32) flyttes til §§ 10-40 og 10-41 under deloverskriften *Arveavgift*.

Det foreslås at forfall for merverdiavgiften reguleres først og at det for særavgifter og tollavgift vises til bestemmelsen for merverdiavgift når den skal gjelde tilsvarende.

Til § 10-30 Merverdiavgift

Bestemmelsen regulerer når merverdiavgift forfaller til betaling, både ved innenlands omsetning og ved innførsel.

Etter *første ledd* forfaller merverdiavgift til betaling samme dag som det skal leveres skattemelding etter skatteforvaltningsloven § 8-3 første og annet ledd. Dette er en videreføring av gjeldende § 10-30 første ledd uten presiseringen om at den gjelder merverdiavgift *for en periode*. Presiseringen anses overflødig.

Andre ledd første punktum fastsetter at merverdiavgift for varer som innføres, forfaller til betaling samtidig som avgiften i henhold til tollavgiftsloven § 2-1 skal beregnes. Dette er en videreføring av gjeldende § 10-41 første ledd. Sistnevnte bestemmelse bruker betegnelsen når *avgiftsplikten oppstår*. I lovforslaget benyttes betegnelsen når *avgiften skal beregnes*, se omtale i punkt 11.5. Ordlyden i § 10-30 endres i samsvar med dette. Når tollavgiften skal beregnes, reguleres i tollavgiftsloven § 2-1. Gjeldende § 10-41 første ledd viser ikke til bestemmelsen. En slik henvisning tas inn av opplysningshensyn.

Gjeldende § 10-41 første ledd tar forbehold for de tilfeller at avgift belastes tollkreditten, dags eller månedsoppgjørordningen, jf. § 14-20. Krav som belastes tollkreditten eller månedsoppgjørordningen forfaller til betaling den 18. i neste måned, se gjeldende § 10-41 andre ledd. Det foreslås at avgift som belastes tollkreditten eller månedsoppgjørordningen, reguleres i § 10-30 andre ledd andre punktum, mens avgift som belastes dagsoppgjørordningen, reguleres i tredje punktum. Etter *andre punktum* forfaller avgift som belastes tollkreditten eller månedsoppgjørordningen en kalendermåned, se § 14-20, til betaling den 18. i neste måned. Etter *tredje punktum* forfaller avgift som belastes dagsoppgjørordningen til betaling første virkedag etter frigjøring for prosedyren overgang til fri disponering. Tredje punktum er en videreføring av gjeldende § 10-41 tredje ledd første punktum.

Fullmakten i *fjerde punktum* til å fastsette en nærmere frist for når på forfallsdagen betaling av dagsoppgjør må ha skjedd, viderefører gjeldende § 10-41 tredje ledd andre punktum.

Etter gjeldende § 10-30 andre ledd forfaller beløp som nevnt i merverdiavgiftsloven § 11-4 annet ledd til betaling samme dag som det skal leveres melding etter merverdiavgiftsloven § 15-11 annet ledd. Merverdiavgiftsloven § 11-4 gjelder beløp uriktig oppgitt som merverdiavgift. Av opplysningshensyn er dette tatt inn i § 10-30 *tredje ledd*.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å gi forskrift om avvikende forfallstidspunkt for enkelte situasjoner. Dette er en videreføring av gjeldende § 10-30 tredje ledd.

Til § 10-31 Særavgifter

§ 10-31 regulerer når særavgifter forfaller til betaling, både ved innførsel og ved innenlands omsetning mv., se merknad til §§ 10-30 flg. Innførsel til særavgiftsområdet er bare relevant for varer og særavgifter knyttet til vareavgiftene. De andre særavgiftene er knyttet til omstendigheter innenfor særavgiftsområdet, se merknad til § 1-2.

Gjeldende skattebetalingslov § 10-40 fastsetter i første ledd første punktum at innenlands særavgifter forfaller til betaling samtidig med at avgiftsplikten oppstår. Når avgiftsplikten oppstår, er fastsatt i det materielle særavgiftsregelverket. Av opplysningshensyn foreslås det at forfallstidspunktet for de ulike særavgiftene tas inn i skattebetalingsloven. For dokumentavgiften, som ikke reguleres av skattebetalingsloven, må forfallstidspunktet reguleres i særavgiftsregelverket, se særavgiftsloven § 21-14.

Gjeldende skattebetalingslov § 10-40 første ledd andre punktum bokstav a til d fastsetter unntak fra regelen i første punktum. Unntakene gjelder avgifter som myndighetsfastsettes, det vil si årsavgiften, vektårsavgiften, engangsavgiften og avgift ved urettmessig bruk av merket mineralolje. For disse avgiftene er forfallstidspunktet fastsatt i skattebetalingsloven. Årsavgiften er opphevet og bokstav a videreføres ikke. De andre avgiftene reguleres i § 10-31, se nedenfor.

Gjeldende § 10-40 andre ledd regulerer forfallstidspunktet dersom virksomheten er registrert som særavgiftspliktig hos skattekontoret. Bortsett fra for de særavgifter som myndighetsfastsettes, er avgiftsplikten som hovedregel knyttet til registrering. Den som er registrert skal levere skattemelding for særavgifter, se skatteforvaltningsloven § 8-4 første ledd. Det foreslås derfor at hovedregelen om forfall for særavgiftene knyttes til dette, se forslaget *første ledd* som fastsetter at særavgifter forfaller til betaling samme dag som det skal leveres skattemelding etter skatteforvaltningsloven § 8-4 første ledd. Første ledd viser også til skatteforvaltningsloven § 8-4 fjerde ledd. Denne bestemmelsen gjelder brukere som er berettiget til helt eller delvis avgiftsfri bruk av ellers avgiftspliktige varer. Disse brukerne er ikke registreringspliktige. Dersom vilkårene for fritak ikke oppfylles, skal det beregnes avgift. I så fall skal brukeren levere skattemelding etter skatte-

forvaltningsloven § 8-4 fjerde ledd. Særavgiften forfaller da til betaling samme dag som det skal leveres skattemelding.

Importører av avgiftspliktige varer er som hovedregel ikke registreringspliktige, se lovforslaget § 2-3 andre ledd. Etter *andre ledd* forfaller særavgifter for varer som innføres til betaling etter reglene i § 10-30 annet ledd, det vil si etter reglene for merverdiavgift. Dette gjelder ikke dersom den avgiftspliktige er registrert i Særavgiftsregisteret. I så fall forfaller avgiften til betaling samme dag som det skal leveres skattemelding, det vil si etter § 10-31 første ledd.

Etter *tredje ledd* forfaller veibruksavgift på drivstoff ved bruk av merket mineralolje og merket biodiesel til formål som ikke er fritatt for avgift, til betaling tre uker etter at avgiftskravet er sendt. Dette er en videreføring av gjeldende § 10-40 første ledd bokstav d. Sistnevnte bestemmelse benytter uttrykket urettmessig bruk av merket mineralolje. Dette benyttes ikke i loven. I stedet vises det til særavgiftsloven § 7-1 andre ledd som fastsetter at det skal betales avgift dersom merket mineralolje og merket biodiesel brukes til formål som ikke er fritatt for avgift.

Fjerde ledd regulerer forfallstidspunktet for engangsavgift på motorvogn mv. Etter *første punktum* forfaller avgiften til betaling når kjøretøyet registreres for første gang i Kjøretøyregisteret. Dette følger i dag forutsetningsvis av § 10-40 første ledd første punktum, hvor det framgår at innenlands særavgifter forfaller til betaling samtidig med at avgiftsplikten oppstår. *Andre punktum* gjelder registrerte virksomheter som er innvilget kreditt, se § 14-21. Når kreditt benyttes, forfaller avgiften til betaling den 18. i måneden etter at kjøretøyet ble registrert. Dette er en videreføring av gjeldende § 10-40 første ledd bokstav c. Krav om engangsavgift kan også oppstå uten registrering, typisk ved brudd på vilkår for avgiftsfritak. Etter *tredje punktum* forfaller da engangsavgiften til betaling samme dag som det skal leveres skattemelding etter skatteforvaltningsloven § 8-4 sjette ledd. Dette er en kodifisering av gjeldende rett.

Etter *femte ledd* forfaller omregistreringsavgift til betaling når kjøretøyet omregistreres i Kjøretøyregisteret. I gjeldende skattebetalingslov § 10-40 er omregistreringsavgiften ikke nevnt. Forfallstidspunktet følger dermed av hovedregelen i første ledd første punktum om at avgiften forfaller til betaling samtidig med at avgiftsplikten oppstår. Etter særavgiftsloven § 23-1 andre ledd skal avgiften beregnes når kjøretøyet omregistreres.

Sjette ledd gjelder avgift på tunge kjøretøy (den gjeldende vektårsavgiften). Avgiften beregnes av skattemyndighetene og faktureres i to terminer. For kjøretøy som er registrert i Kjøretøyregisteret 1. januar forfaller avgiften til betaling 20. februar, se *første punktum*. For kjøretøy som er registrert i Kjøretøyregisteret 1. juli forfaller avgiften til betaling 20. august, se *andre punktum*. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende skattebetalingslov § 10-40 første ledd bokstav b. Det skrives ikke ut avgift for kjøretøy som er avregistrert i Kjøretøyregisteret. For kjøretøy som førstegangsregistreres eller påregistreres, forfaller avgiften til betaling tre uker etter at melding om kravet er sendt. Døgnbasert avgift for kortvarig bruk av tilhenger forfaller til betaling tre uker etter at melding om kravet er sendt. Dette vil bli fastsatt i forskrift.

Syvende ledd gir departementet fullmakt til å gi forskrift om forfallstidspunktene og avvikende forfallstidspunkt i enkelte situasjoner. Dette er en videreføring av gjeldende § 10-40 tredje ledd med den forenkling at fullmakten til å gi forskrift om henholdsvis forfallstidspunkt og avvikende forfallstidspunkt gjelder for alle avgiftene som reguleres av bestemmelsen.

Til § 10-32 Tollavgift

Forslaget innebærer at flere av de bestemmelsene som i dag står i § 10-41 om tollavgift, flyttes til § 10-30 om merverdiavgift, se merknad til §§ 10-30 flg.

§ 10-32 regulerer når tollavgiften forfaller til betaling. Tollavgift ilegges bare ved innførsel. Det anses ikke nødvendig å presisere dette i bestemmelsen. Etter bestemmelsen forfaller tollavgift til betaling etter reglene i § 10-30 andre ledd, det vil si etter de samme regler som gjelder for merverdiavgift.

Gjeldende § 10-41 første ledd regulerer forfall for tollavgift og andre avgifter som oppstår ved innførsel. Med andre avgifter menes merverdiavgift og særavgifter, se bestemmelsens overskrift. Etter skattebetalingsforskriften § 1-2-1 bokstav b gjelder skattebetalingsloven for forskningsavgift på landbruksprodukter, se forskrift 20. desember 2012 nr. 1417 om forskningsavgift på landbruksprodukter. Bestemmelsen om forfall for tollavgift kommer dermed til anvendelse også for forskningsavgift på landbruksprodukter selv om dette ikke framkommer uttrykkelig av ordlyden i § 10-32.

Til §§ 10-40 og 10-41

Det foreslås at forfall for arveavgift reguleres under en egen deloverskrift – arveavgift – med §§ 10-40 og 10-41 som viderefører §§ 10-31 og 10-32, se merknad til §§ 10-30 flg.

Til § 11-2 Renter ved vedtak om endring, egenretting, arveavgift betalt etter forfall mv.

Gjeldende syvende ledd viser til bestemmelsen om forfall for arveavgift i § 10-31. Bestemmelsen om forfall i § 10-31 er videreført i § 10-40. Henvisningene endres i tråd med dette.

Til § 14-11 Stansning av kjøretøy

Etter gjeldende § 14-11 første ledd kan skattekontoret kreve at bruk av kjøretøy stanses dersom årsavgift, vektårsavgift, engangsavgift, omregistreringsavgift eller avgift for urettmessig bruk av merket mineralolje eller merket biodiesel ikke betales i rett tid. Årsavgiften er opphevet. Årsavgift utgår dermed fra oppregningen i *første ledd første punktum*.

Betegnelse vektårsavgift og engangsavgift erstattes med lovforslagets betegnelser avgift på tunge kjøretøy og engangsavgift på motorvogner mv., se lovforslaget kapittel 22 og 24. Betegnelsen urettmessig bruk benyttes ikke i lovforslaget. Etter § 7-1 andre ledd skal det betales avgift dersom merket mineralolje og merket biodiesel brukes til formål som ikke er fritatt for avgift etter § 7-4 første og andre ledd. Ordlyden i skattebetalingsloven endres i tråd med dette, se *andre punktum*.

I gjeldende § 14-11 første ledd benyttes betegnelsen motorkjøretøy. For å reflektere at stansningsretten også gjelder ved manglende betaling av avgift knyttet til tilhengere, erstattes dette med betegnelsen kjøretøy.

Etter gjeldende § 14-11 *andre ledd* kan registreringsmyndighetene nekte på- eller omregistrering i Statens vegvesens motorvognregister dersom krav ikke betales i rett tid. Det foreslås å benytte den korrekte kortformen Kjøretøyregisteret.

Gjeldende § 14-11 *fjerde ledd andre punktum* viser til §§ 16-40 og 16-41. Lovforslaget innebærer at § 16-41 overføres til særavgiftsloven § 7-3. Henvisningen endres i tråd med dette.

Til § 14-20 Kreditt for avgift ved innførsel

Gjeldende § 14-20 har overskriften *Tollkreditt og dags- og månedsoppgjørordning*. Det foreslås å

endre overskriften til *Kreditt for avgift ved innførsel*, ettersom alle ordningene som omfattes av bestemmelsen innebærer kreditt og betegnelsen harmonerer bedre med endringene i §§ 10-30 til 10-32. Det er bare avgifter som oppstår ved innførsel som omfattes av bestemmelsen, det vil si at bestemmelsen kun gjelder vareavgiftene.

I *første ledd* foreslås det å endre rekkefølgen av avgiftene slik at kravene angis i rekkefølgen merverdiavgift, særavgifter og tollavgift. I *fjerde ledd* foreslås *tollkreditt* erstattet med *kreditt etter første ledd*.

Til § 14-21 Kreditt for engangsavgift

Første ledd slår fast at skattekontoret kan innvilge kreditt for engangsavgift og at det er et vilkår for kreditt at virksomheten stiller sikkerhet for skyldig avgift. De nærmere kravene til sikkerheten, også sikkerhetens omfang, kan fastsettes av skattekontoret både når kreditt innvilges og senere.

Andre ledd gir departementet hjemmel til å fastsette nærmere regler i forskrift.

Paragrafen viderefører § 14-21 første ledd med enkelte språklige endringer. Den erstatter også engangsavgiftsforskriften §§ 8-1 til 8-4, hvor det stilles vilkår for å bli registrert virksomhet. Disse kravene har ingen selvstendig betydning ut over å være vilkår for kreditt. Kravene som stilles for å bli registrert virksomhet, er derfor omformulert som vilkår for kreditt slik at det reelle innholdet reflekteres.

Endringen medfører at krav om sikkerhetsstillelse, som i dag er regulert i skattebetalingsregelverket, og vilkårene i engangsforskriften som må være oppfylt for å få kreditt, blir samlet i skattebetalingsregelverket.

Til § 14-22 Sikkerhetsstillelse for særavgifter

Bestemmelsen er en videreføring av skattebetalingsloven § 14-21 andre og tredje ledd, kun med språklige justeringer. I samsvar med betegnelsen i ny særavgiftslov er *registrering av avgiftspliktige etter særavgiftsloven* erstattet med *registrert i Særavgiftsregisteret*.

Til § 16-40 Ansvar for erverver av motorvogn

Gjeldende § 16-40 regulerer ansvar for avgift ved overdragelse av motorkjøretøy og båter og viser til motorkjøretøy- og båtavgiftsloven av 1959. Sistnevnte lov vil med lovforslaget bli opphevet og

erstattet av ny særavgiftslov. Ny særavgiftslov åpner ikke for avgift på båter og *båter* foreslås tatt ut av bestemmelsen, også i paragrafens overskrift.

Bestemmelsen er kun relevant for avgifter som betales i terminer. Etter oppheving av årsavgiften, er det bare avgiften på tunge kjøretøy (gjeldende vektårsavgift) som er aktuell. Det foreslås at avgiften nevnes uttrykkelig i bestemmelsen, uten henvisning til særavgiftsloven.

Særavgiftsregelverket og vegmyndighetenes regelverk benytter betegnelsen *motorvogn* om det som i skattebetalingsloven omtales som motorkjøretøy. For å samordne begrepsbruken foreslås det å benytte betegnelsen motorvogn også i § 16-40.

Til § 16-41 Ansvar for bruker av kjøretøy

Gjeldende § 16-41 fastsetter at den som ved urettmessig bruk av merket mineralolje eller merket biodiesel har disposisjonsrett over motorkjøretøy, er ansvarlig for avgift ved slik bruk når han har fordel av den urettmessige bruken. Bestemmelsen er i realiteten en regel om hvem som er avgiftssubjekt. Bestemmelsen overføres til særavgiftsloven, se § 7-3 andre punktum, og § 16-41 kan oppheves.

Til § 16-42 Ansvar ved avgiftsfri levering av varer og tjenester

Etter gjeldende § 16-42 kan departementet gi forskrift om at mottakeren av avgiftsfrie varer og tjenester er ansvarlig for avgiften dersom vedkommende ikke oppfyller vilkårene for avgiftsfrihet. I slike tilfeller er også leverandøren ansvarlig for avgiften dersom han visste eller burde ha visst at vilkårene for avgiftsfritak ikke var oppfylt. Bestemmelsen er i realiteten en regel om hvem som er avgiftssubjekt. Bestemmelsen overføres til særavgiftsloven, se § 2-4 fjerde ledd og § 17-3 andre ledd, og § 16-42 kan oppheves.

6. Lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling (eiendomsmeglingsloven)

Eiendomsmeglingsloven § 6-10 regulerer oppdragstakerens plikter ved gjennomføring av handelen. Andre ledd viser til dokumentavgiftsloven fra 1975. Lovforslaget innebærer at dokumentavgiftsloven oppheves og at dokumentavgiften reguleres av den nye særavgiftsloven. § 6-10 oppdateres slik at det vises til særavgiftsloven kapittel 21.

7. Lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven)

Gjeldende merverdiavgiftslov § 6-7 første ledd første punktum fastsetter fritak for merverdiavgift ved omsetning av kjøretøy som omfattes av Stortingets vedtak om omregistreringsavgift. Etter andre punktum omfatter fritaket også kjøretøy som nevnt i stortingsvedtaket § 1 avgiftsgruppe c og som har tillatt totalvekt på 7 500 kg eller mer. Det foreslås at § 6-7 i stedet for å vise til stortingsvedtaket uttrykkelig nevner hvilke kjøretøy som omfattes, det vil si lastebiler, trekkbiler, varebiler, kombinerte biler, campingbiler, beltebiler og busser.

8. Lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning (skatteforvaltningsloven)

Til § 1-1 Lovens virkeområde

§ 1-1 fastsetter hvilke skatter og avgifter loven gjelder for. Etter § 1-1 bokstav h og i gjelder loven for henholdsvis særavgifter etter særavgiftsloven (særavgifter) og avgifter etter motorkjøretøy- og båtavgiftsloven (motorkjøretøyavgifter). Motorkjøretøy- og båtavgiftsloven gjelder i dag for engangsavgiften på motorvogn mv., vektårsavgiften og omregistreringsavgiften. Motorkjøretøyavgiftene er særavgifter som reguleres av den nye særavgiftsloven. Henvisningen i § 1-1 bokstav h til særavgifter etter særavgiftsloven, vil dermed omfatte de avgifter som i dag reguleres av motorkjøretøy- og båtavgiftsloven § 1-1 bokstav i kan oppheves.

Dokumentavgiften reguleres av ny særavgiftslov. Siden skatteforvaltningsloven ikke gjelder for denne, gjøres det unntak for dokumentavgiften i bokstav h.

Til § 2-6 Motorkjøretøyavgifter

Loven kapittel 2 fastsetter hvem som er myndighet for de skatter som er nevnt i § 1-1. Etter §§ 2-5 og 2-6 er skattekontoret og Skattedirektoratet myndigheter for henholdsvis særavgifter og motorkjøretøyavgifter. Motorkjøretøyavgiftene er særavgifter som foreslås regulert av den nye særavgiftsloven. Det følger da av § 2-5 at det er skattekontoret og Skattedirektoratet som er myndigheter for motorkjøretøyavgiftene. § 2-6 kan oppheves.

Til skatteforvaltningsloven §§ 8-4 og 8-5

Gjeldende lov skiller mellom skattemelding for særavgifter, jf. § 8-4 og skattemelding for motorkjøretøyavgifter, jf. § 8-5. De to kategoriene reguleres i dag av hver sin lov. Siden både motorvognavgiftene og de andre særavgiftene med lovforslaget vil bli regulert i ny særavgiftslov, er det ikke nødvendig med en egen bestemmelse om skattemelding for motorvognavgifter. De særlige bestemmelsene om bruk og endring av motorvogn i gjeldende § 8-5 overføres til § 8-4 sjette ledd, og gjeldende § 8-4 sjette ledd blir nytt syvende ledd.

Gjeldende § 8-4 første og femte ledd fastsetter plikt til å levere skattemelding for den som henholdsvis er og ikke er registrert i medhold av særavgiftsloven. I samsvar med betegnelsen i ny særavgiftslov erstattes *i medhold av særavgiftsloven* med *i Særavgiftsregisteret*. I første ledd presiseres dessuten at plikten til å levere skattemelding også gjelder den som skal være registrert i Særavgiftsregisteret, se ordlyden i § 2-4 første ledd. Dette er også i tråd med ordlyden i § 8-3 første ledd bokstav a som gjelder plikt til å levere skattemelding for merverdiavgift.

Lovforslaget innebærer at betegnelsen *godkjente lokaler* endres til *registrerte lokaler*, se § 2-5. Ordlyden i § 8-4 første ledd endres i tråd med dette.

Gjeldende § 8-4 andre ledd bokstav b fastsetter fritak for å levere skattemelding blant annet når varer er til avgiftsfri bruk etter bestemmelsene i Stortingets avgiftsvedtak. Lovforslaget innebærer at avgiftsfritakene overføres fra Stortingets avgiftsvedtak til ny særavgiftslov. *Stortingets avgiftsvedtak* erstattes med *særavgiftsloven*.

Etter § 8-4 fjerde ledd nytt andre punktum vil det være plikt til å levere skattemelding også for den som bruker merket mineralolje og merket biodiesel til formål som ikke er fritatt for avgift etter særavgiftsloven § 7-4 første og andre ledd. Det innebærer blant annet at den som ved en feil fyller merket diesel på en personbil, har plikt til å melde fra til skattemyndighetene. Skattemyndighetene mottar slike meldinger i dag.

§ 8-4 femte ledd regulerer plikten for ikke registrerte skattepliktige til å levere skattemelding ved innførsel. I samsvar med ordlyden i ny særavgiftslov erstattes *registrert i medhold av særavgiftsloven* med *registrert i Særavgiftsregisteret*.

I forslaget § 8-4 sjette ledd fastsettes plikt til å levere skattemelding med opplysninger om bruk eller endring av motorvognen og andre opplysninger som har betydning for fastsetting av engangs-

avgift på motorvogner mv., avgift på tunge kjøretøy og omregistreringsavgift. Dette er en videreføring av gjeldende § 8-5. Gjeldende § 8-4 sjette ledd blir nytt syvende ledd.

Til § 9-1 Fastsetting av skattegrunnlaget

Etter gjeldende § 9-1 *første ledd* skal den skattepliktige fastsette skattegrunnlaget blant annet for særavgifter, mens det etter § 9-1 andre ledd er skattemyndighetene som fastsetter grunnlaget for motorkjøretøyavgifter. Motorkjøretøyavgiftene (motorvognavgiftene) omfatter engangsavgift på motorvogner mv., avgift på tunge kjøretøy (dagens vektårsavgift) og omregistreringsavgift. Med lovforslaget vil både motorvognavgifter og andre særavgifter bli regulert av samme lov. Det er derfor behov for å endre § 9-1 slik at det av *første ledd* framgår at skattepliktige fastsetter grunnlaget for særavgifter, unntatt dokumentavgift. I *andre ledd* framgår det at skattemyndighetene fastsetter grunnlaget for engangsavgift på motorvogner mv., avgift på tunge kjøretøy og omregistreringsavgift. Når særavgifter omtales i første ledd, gjøres det derfor også unntak for særavgifter som omfattes av andre ledd.

Til § 9-2 Beregning av skatt

Etter gjeldende § 9-2 første ledd skal den skattepliktige beregne særavgifter, det vil si særavgifter etter særavgiftsloven. Skattemyndighetene beregner øvrig skatt, se § 9-2 tredje ledd. Det gjøres endringer i § 9-2 første ledd som følge av at særavgiftsloven etter forslaget også omfatter dokumentavgift, engangsavgift på motorvogner mv., avgift på tunge kjøretøy og omregistreringsavgift.

Til § 9-4 Skatte- og trekkpliktiges endring av fastsetting mv.

Etter gjeldende § 9-4 første ledd første punktum kan den skattepliktige endre opplysninger i tidligere leverte skattemeldinger for blant annet særavgifter. Egenendringsadgangen gjelder ikke dokumentavgift, engangsavgift på motorvogner mv., avgift på tunge kjøretøy og omregistreringsavgift. Etter forslaget vil disse avgiftene omfattes av særavgiftsloven og det inntas derfor en særskilt bestemmelse om at de ikke er omfattet av egenendringsadgangen.

Til § 10-8 Kontroll av motorvogner

Gjeldende § 10-8 første ledd omtaler årsavgift for motorvogn, vektårsavgift og engangsavgift. Årsavgiften er opphevet og tas ut fra oppregningen. I forslaget til ny særavgiftslov omtales vektårsavgiften som avgift på tunge kjøretøy, og engangsavgiften som engangsavgift på motorvogner mv. Første ledd endres i tråd med dette. § 10-8 regulerer også kontroll med bruk av avgiftsfri biodiesel og merket mineralolje. Avgiftsfritaket for biodiesel gjennomføres på samme måte som for mineralolje, det vil si ved merking. Lovteksten oppdateres som følge av dette.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om særavgifter (særavgiftsloven).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om særavgifter (særavgiftsloven) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om særavgifter (særavgiftsloven)

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1-1 Saklig virkeområde

Denne loven gjelder særavgifter.

Stortinget vedtar særavgifter til staten og de satser som skal gjelde, jf. Grunnloven § 75 bokstav a.

§ 1-2 Geografisk virkeområde

Loven gjelder i særavgiftsområdet hvis ikke annet følger av loven.

Med særavgiftsområdet menes det norske fastlandet og alt område innenfor territorialgrensen, men ikke Svalbard, Jan Mayen og de norske bilandene.

§ 1-3 Satser og regler for avgiftsberegningen

De satser og regler som gjelder på det tidspunkt avgiften etter denne loven skal beregnes, legges til grunn for avgiftsberegningen.

For varer som innføres til særavgiftsområdet og ikke legges på lokale som er registrert etter § 2-5, skal avgiften beregnes etter de satser og regler som gjelder på det tidspunkt som følger av tollavgiftsloven § 2-2.

§ 1-4 Dispensasjon

Departementet kan treffe enkeltvedtak om å frita for eller sette ned avgiften dersom særlige grunner taler for det.

§ 1-5 Avgiftsfritak som følger av folkerettslig avtale

Departementet kan gi forskrift om avgiftsfritak som følger av folkerettslig avtale.

§ 1-6 Forskriftsfullmakt

Departementet kan gi forskrift om

- a. avgiftspliktens omfang
- b. avgiftsgrunnlag og -beregning
- c. når avgiften skal beregnes og rapporteres
- d. hvem som skal beregne og betale avgiften
- e. gjennomføring og vilkår for reduserte avgiftsatser og -fritak
- f. fritak av avgiftstekniske hensyn
- g. plikt til og vilkår for registrering i Særavgiftsregisteret
- h. plikt til og vilkår for registrering av lokaler

- i. plikt til å iverksette tiltak som er nødvendige for kontroll
- j. registrering og dokumentasjon.

Kapittel 2 Fellesbestemmelser om særavgifter på varer

§ 2-1 Kapitlets virkeområde

Dette kapitlet gjelder for særavgiftene i kapitlene 3 til 12.

§ 2-2 Avgiftsplikt

Det skal beregnes avgift for varer som produseres i og varer som innføres til særavgiftsområdet.

For varer som produseres og legges på et lokale som er registrert etter § 2-5, skal avgiften beregnes når varene tas ut av lokalet.

For varer som innføres skal avgiften beregnes når varene går over til fri disponering, jf. tollavgiftsloven § 2-1 første ledd første punktum. Dersom den avgiftspliktige er registrert i Særavgiftsregisteret og varene legges på et lokale som er registrert etter § 2-5, skal avgiften beregnes når varene tas ut av lokalet.

Det skal beregnes avgift dersom vilkår for avgiftsfritak eller redusert sats ikke oppfylles. Det skal også beregnes avgift ved brudd på vilkår eller plikter nevnt i tollavgiftsloven § 2-1 andre og tredje ledd.

§ 2-3 Registrering i Særavgiftsregisteret

Produsenter av avgiftspliktige varer skal registreres i Særavgiftsregisteret for hver enkelt avgift.

Importører av avgiftspliktige varer kan registreres hvis ikke annet følger av loven.

§ 2-4 Avgiftspliktig

Avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret.

For varer som innføres til særavgiftsområdet av andre enn registrerte, skal avgiften beregnes av den som etter vareførselsloven er deklarasjonspliktig når varen deklarerer for overgang til fri disponering.

Tollavgiftsloven § 2-3 andre og tredje ledd og §§ 2-4 til 2-6 om brudd på vilkår og ansvar for avgift, gjelder tilsvarende for særavgift på varer som innføres.

Brukere av avgiftsfrie varer eller varer med redusert sats skal beregne avgift dersom vilkårene for avgiftsfritaket eller den reduserte satsen ikke oppfylles.

§ 2-5 Registrering av lokale

Den som er registrert i Særavgiftsregisteret skal registrere lokale hos skattemyndighetene dersom det brukes til produksjon eller lagring av avgiftspliktige varer.

§ 2-6 Avgiftsfritak ved utførsel

Varer som utføres fra særavgiftsområdet til utlandet, Svalbard, Jan Mayen og de norske bilandene, er fritatt for avgift. Fritaket gjelder også varer som legges på tollager og skal utføres.

§ 2-7 Avgiftsfritak ved deklarasjonsunntak

Varer som med hjemmel i vareførselsloven § 4-1 tredje ledd er unntatt fra deklarasjonsplikt ved innførsel til særavgiftsområdet, er fritatt for avgift.

§ 2-8 Avgiftsfritak ved destruksjon

Varer som destrueres, er fritatt for avgift.

Kapittel 3 Avgift på tobakk mv.

§ 3-1 Avgiftsplikt

Det skal beregnes avgift for sigarer, sigaretter, røyke- og rå tobakk, skrå tobakk, snus, sigarettpapir og -hylser, tobakk til oppvarming, samt e-væske og andre varer med nikotin.

Departementet kan gi forskrift om at det skal beregnes avgift for varer som er til bruk som tobakksvare mv.

§ 3-2 Avgiftsfritak for proviant

Tobakk mv. som innføres til særavgiftsområdet eller leveres til salg eller bruk som proviant i fartøy eller luftfartøy som skal forlate særavgiftsområdet, er fritatt for avgift.

§ 3-3 Avgiftsfritak for utvalg på flyplass

Tobakk mv. til tollavgiftsfritt utvalg på flyplass, er fritatt for avgift.

Kapittel 4 Avgift på alkohol

§ 4-1 Avgiftsplikt

Det skal beregnes avgift for alkoholholdige drikkevarer og etanol til teknisk bruk med over 0,7 volumprosent alkohol.

Det skal ikke beregnes avgift for alkoholholdige drikkevarer som produseres privat til eget bruk.

Departementet kan gi forskrift om produksjon, lagring, transport, denaturering og omsetning av etanol til teknisk bruk.

§ 4-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Importører av alkoholholdige drikkevarer og etanol til teknisk bruk med alkoholstyrke over 2,5 volumprosent skal registreres i Særavgiftsregisteret, med mindre importøren har tillatelse til innførsel etter alkoholloven § 2-1.

§ 4-3 Avgiftsfritak for råstoff

Etanol som brukes i produksjon av varer, er fritatt for avgift.

§ 4-4 Avgiftsfritak for proviant

Alkoholholdige drikkevarer som innføres til særavgiftsområdet eller leveres til salg eller bruk som proviant i fartøy eller luftfartøy som skal forlate særavgiftsområdet, er fritatt for avgift.

§ 4-5 Avgiftsfritak for utvalg på flyplass

Alkoholholdige drikkevarer til tollavgiftsfritt utvalg på flyplass, er fritatt for avgift.

§ 4-6 Avgiftsfritak for denatureert etanol

Etanol som er denatureert, er fritatt for avgift.

§ 4-7 Avgiftsfritak for teknisk bruk

Etanol til nærmere bestemt teknisk bruk, er fritatt for avgift.

Kapittel 5 Avgifter på drikkevareemballasje

§ 5-1 Avgiftsplikt

Det skal beregnes miljøavgift for emballasje som inneholder drikkevarer.

For emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form skal det i tillegg beregnes grunnavgift.

Det skal ikke beregnes avgift for emballasje som rommer fire liter eller mer.

§ 5-2 Avgiftsfritak for returemballasje

Emballasje som inngår i et retursystem, er fritatt for miljøavgift etter returandel.

§ 5-3 Avgiftsfritak for melkeprodukter mv.

Emballasje som inneholder melk og melkeprodukter og produkter som er laget av korn og soya til erstatning for slike produkter, er fritatt for grunnavgift.

§ 5-4 Avgiftsfritak for kakaoprodukter mv.

Emballasje som inneholder drikkevarer av kakao og sjokolade, er fritatt for grunnavgift.

§ 5-5 *Avgiftsfritak for proviant*

Emballasje med drikkevarer som innføres til særavgiftsområdet eller leveres til salg eller bruk som proviant i fartøy eller luftfartøy som skal forlate særavgiftsområdet, er fritatt for miljø- og grunnavgift.

§ 5-6 *Avgiftsfritak for utsalg på flyplass*

Emballasje med drikkevarer til tollavgiftsfritt utsalg på flyplass, er fritatt for miljø- og grunnavgift.

§ 5-7 *Avgiftsfritak for utdeling på veldedig grunnlag*

Emballasje med drikkevarer som leveres vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag, er fritatt for miljø- og grunnavgift.

Kapittel 6 Avgift på sukker mv.

§ 6-1 *Avgiftsplikt*

Det skal beregnes avgift for sukker mv.

§ 6-2 *Avgiftsfritak for råstoff*

Sukker som brukes i produksjon av varer, er fritatt for avgift.

Det gis tilskudd for avgift på sukker som brukes i produksjon av honning.

§ 6-3 *Avgiftsfritak for dyrefôr*

Sukker som ikke er egnet til å konsumeres av mennesker og brukes som dyrefôr, er fritatt for avgift.

§ 6-4 *Avgiftsfritak for proviant*

Sukker som innføres til særavgiftsområdet eller leveres til salg eller bruk som proviant i fartøy eller luftfartøy som skal forlate særavgiftsområdet, er fritatt for avgift.

§ 6-5 *Avgiftsfritak for utdeling på veldedig grunnlag*

Sukker som leveres vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag, er fritatt for avgift.

Kapittel 7 Veibruksavgift på drivstoff

§ 7-1 *Avgiftsplikt*

Det skal beregnes avgift for mineralolje, biodiesel, bensin og bioetanol.

Det skal betales avgift dersom merket mineralolje og merket biodiesel brukes til formål som ikke er fritatt for avgift etter § 7-4 første og andre ledd.

Det skal beregnes avgift for naturgass og LPG som leveres til autogassanlegg. Avgiften skal beregnes når produktene leveres til anlegget.

Departementet kan gi forskrift om beregning og betaling av avgift etter andre ledd.

§ 7-2 *Registrering i Særavgiftsregisteret*

Importører av mineralolje, bensin, bioetanol og biodiesel skal registreres i Særavgiftsregisteret.

Leverandører av naturgass og LPG til autogassanlegg skal registreres i Særavgiftsregisteret.

§ 7-3 *Avgiftspliktig*

Den som er registrert som eier i Kjøretøyregisteret, skal betale avgiften dersom det brukes merket mineralolje eller merket biodiesel til formål som ikke er fritatt for avgift etter § 7-4 første eller andre ledd. Den som har disposisjonsrett over kjøretøyet, skal betale avgiften dersom vedkommende har hatt fordel av bruken.

§ 7-4 *Avgiftsfritak for mineralolje og biodiesel*

Mineralolje og biodiesel som brukes til annet enn som drivstoff på kjøretøy, er fritatt for avgift.

Mineralolje og biodiesel til traktorer, anleggskjøretøy og motorredskaper, er fritatt for avgift.

Avgiftsfritak gjennomføres ved bruk av merkede produkter. Departementet kan gi forskrift om merkestoffer, plikt til å merke mineralolje og at fritak for avgift gjennomføres på annen måte enn ved bruk av merkede produkter.

§ 7-5 *Avgiftsfritak for bensin*

Bensin til luftfartøy, unntatt Forsvarets luftfartøy, er fritatt for avgift.

Gjenvunnet bensin og bensin med nærmere bestemte helse- og miljømessige egenskaper, er fritatt for avgift.

Det gis tilskudd for avgift på bensin til båter og snøskutere til bruk i områder uten vei.

§ 7-6 *Avgiftsfritak for bioetanol*

Bioetanol som brukes til annet enn som drivstoff på kjøretøy, er fritatt for avgift.

Bioetanol til traktorer, anleggskjøretøy og motorredskaper, er fritatt for avgift.

§ 7-7 *Avgiftsfritak for naturgass og LPG*

Biokomponenter i naturgass og LPG, er fritatt for avgift.

Andel hydrogen i naturgass og LPG, er fritatt for avgift.

Naturgass og LPG som leveres fra autogassanlegg, og som brukes til annet enn som drivstoff på kjøretøy, er fritatt for avgift.

Naturgass og LPG som leveres fra autogassanlegg til traktorer, anleggskjøretøy og motorredskaper, er fritatt for avgift.

Kapittel 8 Svovelavgift**§ 8-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes avgift for mineralolje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel.

§ 8-2 Redusert avgift ved rensing

Avgiften reduseres forholdsmessig dersom svovelutslippet reduseres på grunn av rensing.

§ 8-3 Avgiftsfritak for biokomponenter

Biokomponenter i mineralolje, er fritatt for avgift.

§ 8-4 Avgiftsfritak for skip i utenriksfart

Mineralolje til skip i utenriksfart, er fritatt for avgift.

§ 8-5 Avgiftsfritak for luftfartøy i utenriksfart

Mineralolje til luftfartøy i utenriksfart, er fritatt for avgift.

§ 8-6 Avgiftsfritak for fiske og fangst

Mineralolje til fartøy som driver fiske og fangst utenfor 250 nautiske mil fra grunnlinjen, er fritatt for avgift.

Kapittel 9 Avgift på smøreolje**§ 9-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes avgift for mineraloljebaserte smøreoljer og tilsvarende oljer av annen opprinnelse.

Det skal ikke beregnes avgift for prosess-, transformator- og bryteroljer.

§ 9-2 Avgiftsfritak for skip i utenriksfart

Smøreolje til skip i utenriksfart, er fritatt for avgift.

§ 9-3 Avgiftsfritak for luftfartøy

Smøreolje til luftfartøy, unntatt Forsvarets luftfartøy, er fritatt for avgift.

§ 9-4 Avgiftsfritak for fiske og fangst

Smøreolje til fartøy som driver fiske og fangst utenfor 250 nautiske mil fra grunnlinjen, er fritatt for avgift.

§ 9-5 Avgiftsfritak for petroleumsvirksomheten

Smøreolje til petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen og forsyningsskip i slik virksomhet, er fritatt for avgift.

§ 9-6 Avgiftsfritak for råstoff

Smøreolje som brukes i produksjon av varer, er fritatt for avgift.

Kapittel 10 Avgift på HFK og PFK**§ 10-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes avgift for hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK), også HFK og PFK i produkter.

Kapittel 11 Avgift på SF₆**§ 11-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes avgift for svovelheksafluorid (SF₆), også SF₆ i produkter.

Det skal ikke beregnes avgift for SF₆ som tapes fra SF₆-isolerte anlegg og gjenbrukes.

§ 11-2 Avgiftsfritak for høyspentanlegg

SF₆ som første gang fylles på nye høyspentanlegg, er fritatt for avgift.

§ 11-3 Avgiftsfritak ved rensing

SF₆ som renses, er fritatt for avgift.

Kapittel 12 CO₂-avgift på mineralske produkter**§ 12-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes avgift for mineralolje, bensin, naturgass og LPG.

§ 12-2 Avgiftsfritak for biokomponenter

Biokomponenter i mineralske produkter, er fritatt for avgift.

§ 12-3 Avgiftsfritak for kvotepliktig utslipp

Mineralske produkter til bruk som gir kvotepliktig utslipp som ikke er omfattet av innsatsfordelingsforordningen, er fritatt for avgift.

§ 12-4 Avgiftsfritak for skip i utenriksfart

Mineralske produkter til skip i utenriksfart, er fritatt for avgift.

§ 12-5 Avgiftsfritak for luftfartøy i utenriksfart

Mineralske produkter til luftfartøy i utenriksfart, er fritatt for avgift.

§ 12-6 Avgiftsfritak for karbonfangst og -lagring

Mineralske produkter er fritatt for avgift dersom CO₂-utslippet fra produktene fanges og lagres permanent.

§ 12-7 Avgiftsfritak for råstoff

Mineralske produkter som brukes i produksjon av varer, er fritatt for avgift dersom det ikke oppstår utslipp av karbon i forbindelse med produksjonen.

§ 12-8 Avgiftsfritak for bensin

Gjenvunnet bensin, er fritatt for avgift.

Bensin med nærmere bestemte helse- og miljømessige egenskaper, er fritatt for avgift.

§ 12-9 Avgiftsfritak for naturgass og LPG

Andel hydrogen i naturgass og LPG, er fritatt for avgift.

Naturgass og LPG som er avgiftspliktig etter § 13-1, er fritatt for avgift.

Kapittel 13 CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten**Kapittel 14 Avgift på avfallsforbrenning****§ 14-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes avgift for forbrenning av avfall som inneholder fossilt materiale.

Avgiften skal beregnes når avfallet leveres til forbrenningsanlegget.

§ 14-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Anlegg som forbrenner avgiftspliktig avfall, skal registreres i Særavgiftsregisteret.

§ 14-3 Avgiftspliktig

Avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret.

§ 14-4 Avgiftsfritak for kvotepliktig utslipp

Forbrenning av avfall som gir kvotepliktig utslipp, er fritatt for avgift.

§ 14-5 Avgiftsfritak for farlig avfall

Forbrenning av farlig avfall, er fritatt for avgift.

§ 14-6 Avgiftsfritak for fangst og lagring

Utslipp av CO₂ fra forbrenning av avfall som fanges og lagres, er fritatt for avgift.

Kapittel 15 Flypassasjeravgift**§ 15-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes avgift for passasjerer på ervervsmessige flyginger.

Avgiften skal beregnes når luftfartøyet tar av.

§ 15-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Luftfartsselskaper som utfører avgiftspliktige flyginger, skal registreres i Særavgiftsregisteret.

Luftfartsselskaper som ikke har forretningssted eller hjemsted i særavgiftsområdet, skal registreres ved representant.

§ 15-3 Avgiftspliktig

Avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Luftfartsselskaper som ikke har forretningssted eller hjemsted i særavgiftsområdet og deres representanter, er solidarisk ansvarlige for avgiften.

§ 15-4 Avgiftsfritak for transitt og transfer

Passasjerer som reiser i transitt eller transfer, er fritatt for avgift.

§ 15-5 Avgiftsfritak for ansatte

Luftfartsselskapets ansatte på tjenestereise, er fritatt for avgift.

§ 15-6 Avgiftsfritak for barn

Barn under to år, er fritatt for avgift.

Kapittel 16 Avgift på NO_x**§ 16-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes avgift for utslipp av NO_x ved energiproduksjon i følgende kilder:

- framdriftsmaskineri med effekt over 750 kW
- motorer, kjeler og turbiner med effekt over 10 MW
- flammetårn.

Det skal beregnes avgift for utslipp av NO_x i særavgiftsområdet.

For fartøy skal det beregnes avgift også for utslipp fra fart mellom havner i særavgiftsområdet, og mellom havner i særavgiftsområdet og Svalbard, Jan Mayen, bilandene og innretninger på kontinentalsokkelen. For norskregistrerte fartøy skal det beregnes avgift også for utslipp fra fart innenfor 250 nautiske mil fra grunnlinjen.

For luftfartøy skal det beregnes avgift også for utslipp fra fart mellom landingsplasser i særavgiftsområdet og landingsplasser på Svalbard, Jan Mayen, bilandene og innretninger på kontinentalsokkelen. For fly skal det bare beregnes avgift for utslipp ved avgang og landing.

For innretninger som driver virksomhet på kontinentalsokkelen, skal det beregnes avgift for utslipp på kontinentalsokkelen.

Avgiften skal beregnes når utslippet skjer.

§ 16-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Eiere av avgiftspliktige enheter skal registreres i Særavgiftsregisteret. Dette gjelder ikke for enheter som bare har avgiftsfrie utslipp, med mindre de er omfattet av miljøavtale med staten om reduksjon av NO_x-utslipp.

Operatører av avgiftspliktige enheter på kontinentalsokkelen, skal registreres i Særavgiftsregisteret.

Eiere og operatører som ikke har forretningssted eller hjemsted i særavgiftsområdet, skal registreres ved representant.

§ 16-3 Avgiftspliktig

Avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Eiere og operatører som ikke har forretningssted eller hjemsted i særavgiftsområdet og deres representanter, er solidarisk ansvarlige for avgiften.

§ 16-4 Avgiftsfritak ved miljøavtale

Utslipp fra enheter som er omfattet av miljøavtale med staten om reduksjon av NO_x-utslipp, er fritatt for avgift.

§ 16-5 Avgiftsfritak for utenriksfart

Utslipp fra fartøy og luftfartøy i utenriksfart, er fritatt for avgift for hele farten.

§ 16-6 Avgiftsfritak for fiske og fangst

Utslipp fra fartøy som driver fiske eller fangst, er fritatt for avgift for utslipp utenfor 250 nautiske mil fra grunnlinjen.

Kapittel 17 Avgift på elektrisk kraft

§ 17-1 Avgiftsplikt

Det skal beregnes avgift for elektrisk kraft.

Avgiften skal beregnes når kraften leveres til forbruker.

§ 17-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Nettselskaper skal registreres i Særavgiftsregisteret. Med nettselskaper menes transportører av elektrisk kraft.

Produsenter av elektrisk kraft som leverer eller tar ut avgiftspliktig elektrisk kraft, skal registreres i Særavgiftsregisteret.

§ 17-3 Avgiftspliktig

Avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret.

Brukere og produsenter av avgiftsfri elektrisk kraft eller elektrisk kraft med redusert sats, skal beregne avgift dersom vilkårene for avgiftsfritaket eller den reduserte satsen ikke oppfylles.

§ 17-4 Avgiftsfritak for innsatssonen

Elektrisk kraft til husholdninger og offentlig forvaltning i innsatssonen, er fritatt for avgift.

§ 17-5 Avgiftsfritak for enkelte produksjonsanlegg

Elektrisk kraft som produseres i energigjenvinningsanlegg, mikrokraftverk, nødstrømsaggregat og mottrykksanlegg, er fritatt for avgift.

§ 17-6 Avgiftsfritak for enkelte bruksområder

Elektrisk kraft til produksjon av elektrisk kraft, er fritatt for avgift.

Elektrisk kraft til kjemisk reduksjon og i elektrolytiske, metallurgiske og mineralogiske prosesser, er fritatt for avgift.

Elektrisk kraft til veksthusnæringen, er fritatt for avgift.

Elektrisk kraft til skinnegående transportmidler og trolleybuss, er fritatt for avgift.

§ 17-7 Avgiftsfritak for fornybar kraft

Elektrisk kraft som produseres i solceller, er fritatt for avgift.

Elektrisk kraft som produseres fra fornybare energikilder og som brukes på henholdsvis den eiendom eller det næringsområde hvor den er produsert, er fritatt for avgift.

Kapittel 18 Avgift på vindkraft

§ 18-1 Avgiftsplikt

Det skal beregnes avgift for elektrisk kraft som produseres i konsesjonspliktige vindkraftverk på land.

Avgiften skal beregnes når kraften produseres.

§ 18-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Produsenter av avgiftspliktig vindkraft, skal registreres i Særavgiftsregisteret.

§ 18-3 Avgiftspliktig

Avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret.

Kapittel 19 Avgift på oppdrettsfisk**§ 19-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes avgift for laks, ørret og regnbueørret som produseres i territorialfarvannet. Avgiften skal beregnes når fisken slaktes.

§ 19-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Produsenter av avgiftspliktig fisk, skal registreres i Særavgiftsregisteret.

§ 19-3 Avgiftspliktig

Avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret.

§ 19-4 Avgiftsfritak for utdeling på veldedig grunnlag

Fisk som leveres vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag, er fritatt for avgift.

Kapittel 20 Avgift på viltlevende marine ressurser**§ 20-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes avgift for viltlevende marine ressurser som høstes av norskregistrerte fartøy.

Avgiften skal beregnes når ressursene omsettes i førstehånd i samsvar med fiskesalslagslova.

§ 20-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Fiskesalgslag som førstehåndsomsetter marine ressurser og er godkjent etter fiskesalslagslova, skal registreres i Særavgiftsregisteret.

§ 20-3 Avgiftspliktig

Avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret.

§ 20-4 Avgiftsfritak for utdeling på veldedig grunnlag

Viltlevende marine ressurser som leveres vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag, er fritatt for avgift.

Kapittel 21 Dokumentavgift**§ 21-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes avgift for dokument som ved tinglysing overfører hjemmel som eier til fast eiendom. Det skal også beregnes avgift ved overføring av hjemmel til bygg mv. på festet grunn.

Avgiften skal beregnes når dokumentet tinglyses i grunnboken.

§ 21-2 Avgiftspliktig

Avgiften skal betales av den eiendommen overføres til. Den eiendommen overføres til og meglere og andre som krever tinglysing på vegne av denne, er solidarisk ansvarlige for avgiften.

§ 21-3 Avgiftsfritak for ektefelle mv.

Overføring av hjemmel til fast eiendom til ektefelle, er fritatt for avgift.

Overføring av hjemmel til felles bolig til samboer ved samlivsbrudd, er fritatt for avgift.

§ 21-4 Avgiftsfritak ved arv

Overføring av ideell arveandel etter arveloven i den enkelte eiendom ved skifte av arv eller fra uskiftet bo, er fritatt for avgift. Fritaket gjelder ikke ved overføring av eiendom som forskudd på arv.

Overføring av eiendom til testamentsarving er fritatt for avgift dersom eiendommen overføres videre til ny eier samme dag.

§ 21-5 Avgiftsfritak ved oppløsning av sameie

Overføring av egen sameieandel ved oppløsning av sameie, er fritatt for avgift.

§ 21-6 Avgiftsfritak for Kongen mfl.

Overføring av hjemmel til fast eiendom mellom Kongen, Dronningen, den nærmeste arveberettigede til tronen i hvert etterfølgende slektsledd og deres ektefeller, samt disses felles barn under 20 år, er fritatt for avgift.

§ 21-7 Avgiftsfritak for gave til det offentlige mv.

Overføring av hjemmel til fast eiendom som gave til det offentlige og nærmere bestemte organisasjoner mv., er fritatt for avgift.

§ 21-8 Avgiftsfritak ved omorganisering mv.

Overføring av hjemmel til fast eiendom ved omorganisering som kan gjennomføres med skattemessig kontinuitet etter skatteloven § 11-2 til § 11-5, § 11-11 og § 11-20, er fritatt for avgift.

Overføring av hjemmel til fast eiendom ved omdanning etter helseforetaksloven § 50, er fritatt for avgift.

§ 21-9 Avgiftsfritak etter Finnmarksloven og veglova

Overføring av hjemmel til fast eiendom etter Finnmarksloven § 45 andre ledd, er fritatt for avgift.

Overføring av hjemmel til fast eiendom i forbindelse med overføring av vegmyndighet etter veglova, er fritatt for avgift.

§ 21-10 Avgiftsfritak for kommunal stiftelse

Overføring av hjemmel til fast eiendom fra kommunal stiftelse til kommunen som opprettet stiftelsen, er fritatt for avgift.

§ 21-11 *Avgiftsfritak ved tvangssalg*

Overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle etter tvangsfullbyrdsloven, er fritatt for avgift.

§ 21-12 *Avgiftsfritak ved ugyldig avtale*

Overføring av hjemmel til fast eiendom på grunnlag av en avtale som var ugyldig på avtaletidspunktet, er fritatt for avgift. Overføring av eiendom tilbake til den opprinnelige eieren, er også fritatt for avgift.

§ 21-13 *Forholdet til forvaltningsloven*

Forvaltningsloven gjelder for dokumentavgiften.

Departementet kan gi forskrift som utfyller og fraviker reglene i forvaltningsloven, også om taushetsplikt, opplysningsplikt, kontroll, endring av fastsatt avgift og klageinstans.

§ 21-14 *Betaling av avgift*

Departementet kan gi forskrift om betaling av dokumentavgift, også om renter og om bankers plikt til å avvise betalingsoppdrag med mangelfulle opplysninger.

§ 21-15 *Tilleggsavgift*

Avgiftspliktig som forsettlig eller grovt uaktsomt gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til skattemyndighetene, kan ilegges tilleggsavgift når de uriktige eller ufullstendige opplysningene kan føre til avgiftsfordeler.

Tilleggsavgiften beregnes inntil det dobbelte, i gjentakelsestilfelle inntil det firedobbelte, av den unndratte avgiften.

§ 21-16 *Tvangsgrunnlag*

Krav på avgift og tilleggsavgift er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 21-17 *Straff*

Den som unnlater å medvirke til kontroll, straffes med bot eller fengsel inntil to år.

Kapittel 22 Engangsavgift på motorvogner mv.

§ 22-1 *Avgiftsplikt*

Det skal beregnes avgift for motorvogner som registreres i Kjøretøyregisteret for første gang. Avgiften skal beregnes når motorvognen registreres.

Det skal også beregnes avgift for motorvogner som skal registreres, men likevel brukes uten å være registrert.

Dersom en motorvogn etter registrering endres slik at det påvirker grunnlaget for avgiftsberegningen, skal det beregnes engangsavgift for endringen.

Det skal beregnes avgift dersom vilkår for avgiftsfritak ikke oppfylles.

§ 22-2 *Avgiftspliktig*

Avgiften skal betales av den som melder motorvognen til registrering i Kjøretøyregisteret. Dersom det skal beregnes avgift før eller etter registrering, skal avgiften betales av den som eier motorvognen.

Departementet kan gi forskrift om at brukeren av motorvognen skal betale avgiften.

§ 22-3 *Tilbakebetaling av avgift ved utførsel*

Vrakpantavgiften og en andel av engangsavgiften betales tilbake dersom motorvognen utføres fra særavgiftsområdet.

Departementet kan gi forskrift om beregning av og vilkår for tilbakebetaling av avgift ved utførsel.

§ 22-4 *Avgiftsfritak for spesialkjøretøy mv.*

Ambulanser, brannbiler, lett pansrede motorvogner til offentlig bruk, begravellesbiler, amatørbygde motorvogner og motorvogner registrert som lisensiert rallybil, trial- eller enduromotorsykel, er fritatt for engangsavgift.

§ 22-5 *Avgiftsfritak for motorvogner til enkelte anvendelser*

Minibusser klasse 1 og 2 til transport av personer med funksjonsnedsettelse, snøskutere i ambulansetjeneste, motorsykler og snøskutere til bruk i reindriftsnæringen og drosjer tilpasset transport av rullestolbrukere, er fritatt for engangsavgift.

§ 22-6 *Avgiftsfritak for midlertidig bruk*

Motorvogner som innføres til særavgiftsområdet for midlertidig bruk, er fritatt for avgift.

§ 22-7 *Avgiftsfritak ved arv*

Arvede motorvogner som innføres til særavgiftsområdet, er fritatt for engangsavgift.

Kapittel 23 Omregistreringsavgift

§ 23-1 *Avgiftsplikt*

Det skal beregnes avgift for kjøretøy som omregistreres på ny eier i Kjøretøyregisteret.

Avgiften skal beregnes når motorvognen omregistreres.

§ 23-2 Avgiftspliktig

Avgiften skal betales av den som melder motorvognen til omregistrering i Kjøretøyregisteret.

§ 23-3 Avgiftsfritak for ektefelle

Omregistrering av kjøretøy på ektefelle, er fritatt for avgift. Fritaket gjelder også omregistrering av kjøretøy på ektefelle ved separasjon, skilsmisse og dødsfall.

§ 23-4 Avgiftsfritak ved arv

Omregistrering av kjøretøy mellom foreldre og barn ved arv, er fritatt for avgift. Fritaket gjelder ikke omregistrering av kjøretøy ved forskudd på arv.

§ 23-5 Avgiftsfritak ved omorganisering mv.

Omregistrering av kjøretøy ved omorganisering som gjennomføres med lovfestet selskapsrettslig kontinuitet, eller kan gjennomføres med skattemessig kontinuitet etter skatteloven §§ 11-2 til 11-5, § 11-11 og § 11-20, er fritatt for avgift.

Omregistrering av kjøretøy ved omdanning etter helseforetaksloven § 50, er fritatt for avgift.

§ 23-6 Avgiftsfritak ved kortvarig registrering

Omregistrering av kjøretøy på ny eier innen to måneder, er fritatt for avgift.

§ 23-7 Avgiftsfritak ved heving mv.

Omregistrering av kjøretøy i forbindelse med heving eller omlevering, er fritatt for avgift.

§ 23-8 Avgiftsfritak for eldre kjøretøy

Omregistrering av kjøretøy som er 30 år eller eldre, er fritatt for avgift.

Kapittel 24 Avgift på tunge kjøretøy**§ 24-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes vektgradert årsavgift for motorvogner og kombinasjoner av kjøretøy (vogn-tog) med tillatt totalvekt på minst 7 500 kg som er registrert i Kjøretøyregisteret. For kjøretøy med dieselmotor, skal det i tillegg beregnes miljødifferensiert årsavgift.

§ 24-2 Avgiftspliktig

Avgiften skal betales av den som er registrert som eier i Kjøretøyregisteret.

§ 24-3 Avgiftsfritak for traktorer mv.

Traktorer, anleggskjøretøy og motorredskaper, er fritatt for avgift.

§ 24-4 Avgiftsfritak for eldre kjøretøy

Kjøretøy som er 30 år eller eldre, er fritatt for avgift.

Kapittel 25 Avgift på trafikksikringer**§ 25-1 Avgiftsplikt**

Det skal beregnes avgift for trafikksikringer for motorvogner som er registrert i Kjøretøyregisteret, jf. bilansvarslova § 15, og for gebyrer for uforsikrede motorvogner som er mottatt av Trafikksikringsforeningen, jf. bilansvarslova § 17a.

Det skal ikke beregnes avgift for trafikksikringer og gebyrer som gjelder motorvogner som er avgiftspliktige etter § 24-1.

For trafikksikringer skal avgiften beregnes når forsikringsselskapets ansvar begynner å løpe. For gebyrer skal avgiften beregnes når Trafikksikringsforeningen har mottatt gebyret.

§ 25-2 Registrering i Særavgiftsregisteret

Trafikksikringsforeningen og forsikringsselskaper som skal være medlem av Trafikksikringsforeningen, skal registreres i Særavgiftsregisteret. Forsikringsselskaper som ikke har forretningssted eller hjemsted i særavgiftsområdet, skal registreres ved representant.

§ 25-3 Avgiftspliktig

Avgiften skal beregnes av den som er eller skal være registrert i Særavgiftsregisteret. Forsikringsselskaper som ikke har forretningssted eller hjemsted i særavgiftsområdet og deres representanter, er solidarisk ansvarlige for avgiften.

§ 25-4 Avgiftsfritak for Svalbard

Trafikksikringer og gebyrer som gjelder motorvogn som er registrert til bruk på Svalbard, er fritatt for avgift.

§ 25-5 Avgiftsfritak for stjålet motorvogn

Trafikksikringer og gebyrer som gjelder motorvogn som er stjålet, er fritatt for avgift.

§ 25-6 Avgiftsfritak for tapte krav

Trafikksikringer er fritatt for avgift dersom kravet på forsikringspremie er endelig tapt.

Kapittel 26 Sluttbestemmelser

§ 26-1 *Ikrafttredelse*

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer. Fra samme tidspunkt oppheves

- lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter
- lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter
- lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift.

§ 26-2 *Endringer i andre lover*

Fra det tidspunkt loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

- I lov 1. juli 1927 nr. 1 om registrering av elektriske kraftledninger [kraftledningsregisterloven] gjøres følgende endringer:

§ 14 oppheves.

- I lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar (veglova) gjøres følgende endringer:

§ 52 andre ledd andre punktum skal lyde:

Det skal ikke *betales rettsgebyr etter tinglysingsloven § 12 b* ved overføringa.

- I lov 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m. (helseforetaksloven) gjøres følgende endringer:

§ 50 tredje ledd skal lyde:

Det skal ikke *betales rettsgebyr etter tinglysingsloven § 12 b* i forbindelse med omdanninger i medhold av denne bestemmelsen.

§ 52 nr. 8 oppheves.

- I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark (Finnmarksloven) gjøres følgende endringer:

§ 45 andre ledd skal lyde:

For rettigheter som er *fastslått* i en rettskraftig dom fra utmarksdomstolen eller i en erklæring eller avtale i samsvar med Finnmarkskommisjonens konklusjoner, er offentligrettslige begrensninger i adgangen til å stifte eller overdra slike rettigheter ikke til hinder for at rettigheten tinglyses. Det *betales ikke gebyr ved* tinglysingen.

- I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1-1 andre ledd bokstav h skal lyde:

h. særavgifter *etter særavgiftsloven, unntatt dokumentavgift*

§ 1-1 andre ledd bokstav i oppheves.

§ 3-3 første ledd skal lyde:

(1) Forvaltningsloven §§ 16, 24, 25 og 42 gjelder ikke for vedtak som treffes under avregningen.

§ 3-3 tredje ledd oppheves.

§ 3-3 gjeldende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

Gjeldende §§ 10-31 og 10-32 blir nye §§ 10-40 og 10-41.

Overskriften til §§ 10-30, 10-31 og 10-32 skal lyde: *Merverdiavgift, særavgifter og tollavgift*

§§ 10-30 til 10-32 skal lyde:

§ 10-30 *Merverdiavgift*

(1) *Merverdiavgift forfaller til betaling samme dag som det skal leveres skattemelding etter skatteforvaltningsloven § 8-3 første og annet ledd.*

(2) *Merverdiavgift for varer som innføres, forfaller til betaling samtidig som avgiften i henhold til tollavgiftsloven § 2-1 skal beregnes. Avgift som belastes kreditten ved innførsel, jf. § 14-20 første ledd, eller månedsoppgjørordningen en kalendermåned, jf. § 14-20 andre ledd, forfaller til betaling den 18. i neste måned. Avgift som belastes dagsoppgjørordningen, forfaller til betaling første virkedag etter frigjøring for prosedyren overgang til fri disponering. Skattekontoret kan fastsette en nærmere frist for når på forfallsdagen betaling av dagsoppgjør må ha skjedd.*

(3) *Beløp som uriktig er oppgitt som merverdiavgift, jf. merverdiavgiftsloven § 11-4 annet ledd, forfaller til betaling samme dag som det skal leveres melding etter merverdiavgiftsloven § 15-11 annet ledd.*

(4) *Departementet kan i forskrift gi regler om avvikende forfallstidspunkt for enkelte situasjoner.*

§ 10-31 *Særavgifter*

(1) *Særavgifter forfaller til betaling samme dag som det skal leveres skattemelding etter skatteforvaltningsloven § 8-4 første eller fjerde ledd.*

(2) *Særavgifter for varer som innføres, forfaller til betaling etter reglene i § 10-30 annet ledd med mindre den avgiftspliktige er registrert i Særavgiftsregisteret.*

(3) *Veibruksavgift på drivstoff ved bruk av merket mineralolje og merket biodiesel til formål som ikke er fritatt for avgift, jf. særavgiftsloven § 7-1 annet ledd, forfaller til betaling tre uker etter at avgiftskravet er sendt.*

(4) *Engangsavgift på motorvogner mv. forfaller til betaling når kjøretøyet registreres for første gang i Kjøretøyregisteret. Dersom det benyttes kreditt, jf. § 14-21, forfaller avgiften til betaling den 18. i måneden etter registreringen. Engangsavgift som skal betales før eller etter første gangs registrering, forfaller til betaling samme dag som det skal leveres skattemelding etter skatteforvaltningsloven § 8-4 sjette ledd.*

(5) *Omregistreringsavgift forfaller til betaling når kjøretøyet omregistreres i Kjøretøyregisteret.*

(6) *Avgift på tunge kjøretøy som er registrert i Kjøretøyregisteret 1. januar, forfaller til betaling 20. februar. Avgift på tunge kjøretøy som er registrert i Kjøretøyregisteret 1. juli, forfaller til betaling 20. august.*

(7) *Departementet kan i forskrift gi regler om forfallstidspunktene og avvikende forfallstidspunkt i enkelte situasjoner.*

§ 10-32 Tollavgift

Tollavgift forfaller til betaling etter reglene i § 10-30 annet ledd.

Overskriften til §§ 10-40 og 10-41 skal lyde:
Arveavgift

§ 11-2 syvende ledd skal lyde:

(7) *Dersom arveavgift i medhold av § 10-40 fjerde ledd blir betalt senere enn den forfallstid som følger av § 10-40 første og annet ledd, skal det betales rente av avgiftsbeløpet for tiden fra ordinært forfall og fram til endelig avgiftsfastsettelse skjer.*

§ 14-11 første og andre ledd skal lyde:

(1) *Dersom krav på avgift på tunge kjøretøy, engangsavgift på motorvogner mv. eller omregistreringsavgift ikke betales til rett tid, kan skattekontoret bestemme at bruken av det kjøretøy som kravene knytter seg til, skal stanses inntil avgiftene er betalt. Det samme gjelder dersom merket mineralolje og merket biodiesel brukes til formål som ikke er fritatt for avgift etter særavgiftsloven § 7-4 første og annet ledd.*

(2) *Dersom krav som nevnt i første ledd ikke betales til rett tid, kan registreringsmyndigheten nekte på- eller omregistrering i Kjøretøyregisteret.*

§ 14-11 fjerde ledd andre punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke overfor personer som er ansvarlige for avgiften etter § 16-40 og særavgiftsloven § 7-3.

Overskriften til § 14-20 skal lyde:

§ 14-20 *Kreditt for avgift ved innførsel*

§ 14-20 første ledd skal lyde:

(1) *Skattekontoret kan innvilge kreditt for merverdiavgift, særavgifter og tollavgift som oppstår ved innførsel.*

§ 14-20 fjerde ledd første punktum skal lyde:

For bruk av kreditt etter første ledd skal det betales en særskilt godtgjørelse til statskassen.

§ 14-21 skal lyde:

§ 14-21 *Kreditt for engangsavgift*

(1) *Skattekontoret kan innvilge kreditt for engangsavgift. Det er et vilkår for kreditt at virksomheten stiller sikkerhet for skyldig avgift. De nærmere kravene til sikkerheten, herunder sikkerhetens omfang, fastsettes av skattekontoret og kan senere endres.*

(2) *Departementet kan i forskrift stille vilkår for kreditt, herunder krav til sikkerhetsstillelsen, samt gi regler om opphør av kreditt.*

Ny § 14-22 skal lyde:

§ 14-22 *Sikkerhetsstillelse for særavgifter*

(1) *Skattekontoret kan kreve at virksomheter som er registrert i Særavgiftsregisteret, stiller sikkerhet for fremtidig skyldig avgift. Krav om sikkerhetsstillelse kan stilles ved registreringen eller senere. De nærmere kravene til sikkerhet, herunder sikkerhetens omfang, fastsettes av skattekontoret i det enkelte tilfellet.*

(2) *Departementet kan i forskrift sette nærmere vilkår for sikkerhetsstillelsen og angi hvilke momenter som skal vektlegges ved vurderingen av om sikkerhet skal kreves.*

§ 16-40 skal lyde:

§ 16-40 *Ansvar for erverver av motorvogn*

Ved overdragelse av motorvogn og tilhenger til motorvogn, er erverver ansvarlig for siste termin av avgift på tunge kjøretøy og for slik avgift som er påløpt etter utløpet av siste termin fram til overdragestidspunktet.

§§ 16-41 og 16-42 oppheves.

6. I lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling (eiendomsmeglingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-10 andre ledd skal lyde:

(2) Oppdragstakere som bistår med oppgaver som nevnt i første ledd nr. 1, 2 eller 4 er etter *særavgiftsloven kapittel 21*, lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag og lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysing, ansvarlig for at avgifter, gebyrer og renter knyttet til tinglysing av skjøte og andre dokumenter som har sammenheng med salget, blir betalt.

7. I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-7 første ledd andre punktum skal lyde:

Fritaket omfatter også *lastebiler, trekkbiler, varebiler, kombinerte biler, campingbiler, beltebiler og busser* og som har tillatt totalvekt på 7 500 kg eller mer.

8. I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning (skatteforvaltningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1-1 bokstav h skal lyde:

h. særavgifter etter særavgiftsloven, unntatt dokumentavgift (særavgifter)

§ 1-1 bokstav i oppheves.

§ 2-6 oppheves.

§ 8-4 første ledd skal lyde:

(1) Den som er *eller skal være* registrert i *Særavgiftsregisteret*, skal levere skattemelding med opplysninger om uttak fra virksomhetens *registrerte* lokale av avgiftspliktige varer, uttak av varer som er fritatt for avgift, innførte varer som ikke er lagt på *registrert* lokale, og andre opplysninger som har betydning for fastsetting av særavgifter.

§ 8-4 andre ledd bokstav b skal lyde:

- b. registrerte importører av avgiftspliktige varer som skal brukes til råvarer, eller er til avgiftsfri bruk etter bestemmelsene i *særavgiftsloven*.

§ 8-4 fjerde ledd nytt andre punktum skal lyde:

Plikten til å levere skattemelding gjelder også den som bruker merket mineralolje og merket biodiesel

til formål som ikke er fritatt for avgift etter særavgiftsloven § 7-5 første og andre ledd.

§ 8-4 femte ledd skal lyde:

(5) Skattepliktig som ikke er registrert i *Særavgiftsregisteret*, skal levere skattemelding med opplysninger som har betydning for fastsettingen av særavgift som oppstår ved innførsel.

§ 8-4 sjette ledd skal lyde:

(6) *Den som er skattepliktig for engangsavgift på motorvogner mv., avgift på tunge kjøretøy og omregistreringsavgift, skal levere skattemelding med opplysninger om bruk eller endring av motorvognen og andre opplysninger som har betydning for fastsetting av avgiften. Dette gjelder likevel ikke når den skattepliktige har gitt riktige og fullstendige opplysninger til vegmyndighetene.*

Gjeldende § 8-4 sjette ledd blir nytt syvende ledd.

§ 8-5 oppheves.

§ 9-1 første og andre ledd skal lyde:

(1) Skattepliktige fastsetter grunnlaget for formues- og inntektsskatt, petroleumsskatt, merverdiavgift, arbeidsgiveravgift, finansskatt på lønn, *svalbardskatt etter Svalbardskatteloven § 3-2, merverdiavgiftskompensasjon, suppleringskatt og særavgifter unntatt dokumentavgift og avgiftene nevnt i annet ledd* ved levering av skattemelding som nevnt i kapittel 8.

(2) Skattemyndighetene fastsetter grunnlaget for *engangsavgift på motorvogner mv., avgift på tunge kjøretøy og omregistreringsavgift.*

§ 9-2 første ledd skal lyde:

(1) Skattepliktige beregner merverdiavgift, arbeidsgiveravgift, *finansskatt på lønn, merverdiavgiftskompensasjon, suppleringskatt og særavgifter unntatt dokumentavgift, engangsavgift på motorvogner mv., avgift på tunge kjøretøy og omregistreringsavgift* av grunnlaget som er fastsatt etter § 9-1 første ledd.

§ 9-4 første ledd første punktum skal lyde:

Skattepliktige kan endre opplysninger i tidligere leverte skattemeldinger for formues- og inntektsskatt, svalbardskatt, petroleumsskatt, merverdiavgift, arbeidsgiveravgift, finansskatt på lønn og særavgifter *unntatt dokumentavgift, engangsavgift på motorvogner mv., avgift på tunge kjøretøy og omregistreringsavgift* ved levering av endringsmelding.

§ 10-8 første ledd skal lyde:

(1) Skattemyndighetene, tollmyndighetene, Statens vegvesen og politiet kan når som helst

uten varsel kontrollere motorvogner for å påse at bestemmelsene *om avgift på tunge kjøretøy* og engangsavgift *på motorvogner mv.* og bruk av *merket* biodiesel og merket mineralolje blir overholdt.

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på
www.regjeringen.no

Trykk: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon – 03/2026

